INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

SENATORII CER REDUCEREA BUGETULUI MILITAR

PENTRU prima oară în ultimii ani, în Senat se organizează un atac concentrat împotriva bugetului de apărare, în valoare de multe miliarde de dolari. Spre surprinderea membrilor de frunte ai Comitetelor senatoriale pentru serviciile armate şi pentru alocaţii, bugetul de apărare, de obicei sacrosanct, este contestat în ce priveşte proporţiile lui şi postulatele strategice de la care porneşte.

Acţiunea Senatului pentru reducerea bugetului de apărare este stimulată, în parte, de starea de spirit favorabilă economiilor existentă în Congres. Dacă Congresul urmează să reducă cu zece miliarde de dolari alocaţiile din bugetul propus de Administraţie — este evident că o parte a reducerilor va trebui făcută la bugetul pentru apărare de 79 100 000 000 dolari propus pentru anul viitor.

Dar acţiunea Senatului implică mai mult decît dorinţa normală de a realiza economii a Congresului. Probabil pentru prima oară de cînd S.U.A. au pornit pe calea unei strategii nucleare globale în urmă cu douăzeci de ani, unele postulate strategice de bază ale bugetului de apărare sînt contestate în Senat. De pildă, anumiţi senatori influenţi se îndoiesc de necesitatea de a menţine în Europa occidentală şase divizii ale forţelor terestre americane. Alţii se împotrivesc planului de a începe desfăşurarea unui sistem de arme antirachetă.

Ca reacţie poate la războiul din Vietnam, se aud de asemenea proteste împotriva construirii unui nou tip de navă logistică cu deplasare rapidă, pe motiv că asemenea nave ar putea încuraja asumarea de angajamente militare mai mari de către S.U.A.

Sfidarea provine acum din partea unor membri ai conducerii Senatului, ca liderul majorităţii Mike Mansfield, senatorul republican John Sherman Cooper, senatorul democrat Stuart Symington, membru de frunte al Comitetului senatorial pentru serviciile armate, senatorul democrat Philip A. Hart, unul din conducătorii liberalilor din Senat, şi senatorul democrat J. W. Fulbright, preşedintele Comitetului senatorial pentru relaţiile externe.

Prima încercare a forţelor s-a produs luna trecută, cînd Senatul a examinat un proiect de lege autorizînd cheltuieli de 22 300 000 000 dolari pentru achiziţii şi cercetări militare. Oglindind starea de spirit favorabilă economiilor, Senatul a redus cu 600 000 000 dolari proiectul aşa cum a fost primit de la Comitetul senatorial pentru serviciile armate. Adversarii acestor măsuri îşi strîng acum rîndurile în vederea unui nou atac pe care îl vor da atunci cînd proiectul cu privire la alocaţiile de apărare, asigurînd în mod concret fondurile pentru Pentagon, va fi luat în discuţie de plenul Senatului, probabil la sfîrşitul lunii viitoare.

Cu sprijinul senatorului Mansfield, senatorul Fulbright pune bazele reducerii cercetărilor pentru apărare, în special a tipului de cercetări în domeniul ştiinţelor sociale pe care Pentagonul îl patronează în universităţi.

Dar acţiunea aşteptată cu cea mai mare agitaţie de Administraţie, şi cu o nerăbdare aprobatoare în Senat, este încercarea senatorului Symington de a folosi proiectul de alocaţii ca un mijloc pentru a impune o reducere a angajamentelor militare americane faţă de N.A.T.O. În cursul dezbaterii cu privire la proiectul de lege pentru alocaţii, senatorul Symington a prezentat şi apoi a retras un amendament specificînd că, din cele şase divizii americane, cinci ar trebui să fie retrase din Europa occidentală în termen de un an. În cercurile senatoriale se aşteaptă ca, în dezbaterea cu privire la proiectul de lege pentru alocaţii, senatorul Symington să prezinte o variantă mai puţin drastică a amendamentului său şi ca aceasta să fie aprobată.

John W. FINNEY

THE GUARDIAN
LONDRA

PROIECTUL N.A.F.T.A. NU A DECOLAT

CÎTE PERSOANE ştiu cu adevărat ce înseamnă iniţialele N.A.F.T.A.? Puţine persoane din Anglia au auzit probabil despre zona nord-atlantică a Liberului Schimb, un proiect care se străduieşte să iasă la lumină în locul eşuatei uniuni dintre Anglia şi Piaţa comună.

În sprijinul ideii N.A.F.T.A. s-au investit mulţi bani şi un mare efort de propagandă. S-au întocmit studii statistice detaliate; persoane influente au adresat scrisori ziarelor; Douglas Jay a scris o carte în care se declară în favoarea acestui proiect; Frank Cousins manifestă simpatie faţă de ea, la fel ca şi Fred Catherwood, directorul Consiliului naţional de dezvoltare economică. Şi totuşi, ideea încă nu a prins.

La ministerul de externe s-a manifestat îngrijorare faţă de posibilitatea ca al doilea veto al lui de Gaulle să ridice opinia publică împotriva ideii de

→

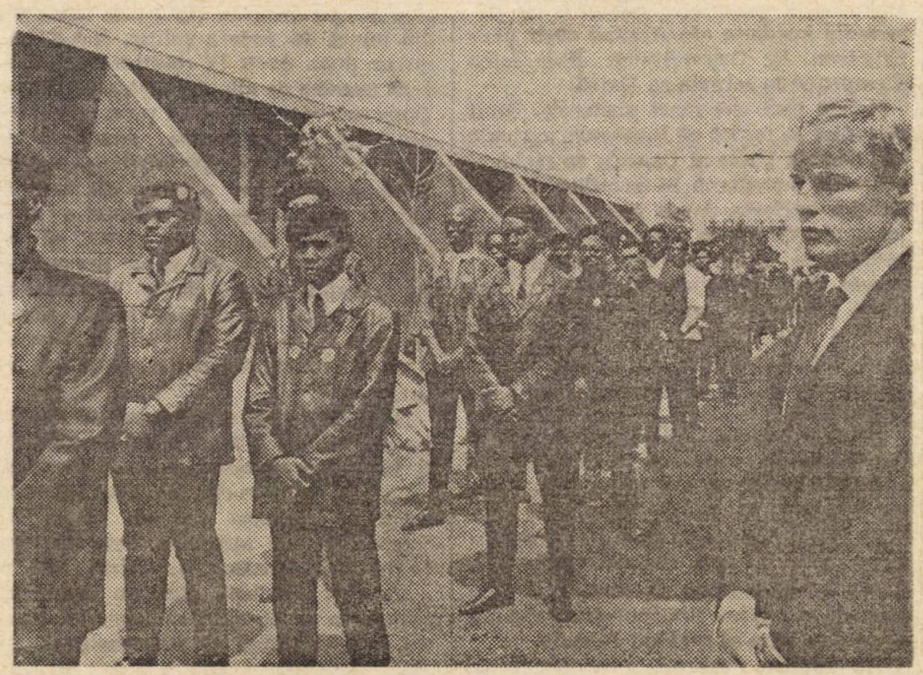

„Există în viaţă momente cînd un om trebuie să ştie să aleagă", a declarat recent Marlon Brando, cunoscutul actor american de cinematograf, anunţîndu-şi hotărîrea de a lua parte activă la lupta negrilor americani pentru drepturi civile. În acest scop, Brando a renunţat la rolul pe care urma să-l joace într-un nou film deoarece — a explicat el — „nu se pot face bine două lucruri în acelaşi timp". Fotografia îl înfăţişează pe Marlon Brando la înmormîntarea lui Bobby James Hutton, un tînăr negru de 17 ani, ucis de poliţie la Oakland (California)

apartenență a Angliei la Europa. „Europenii" erau îngrijorați că Wilson, un convertit de ultim moment, s-ar putea lăsa atras de alte obiective odată ce ar deveni clar că nu pot fi obținute avantaje de pe urma politicii Pieței comune, în perioada actualei legislaturi.

Nici una din aceste temeri nu s-a dovedit justificată. În ciuda perspectivelor imediate nefavorabile pentru obiectivele de politică externă cele mai importante și pe termen lung ale guvernului, opinia publică nu s-a arătat alarmată. Politica europeană a guvernului nu a fost cu adevărat combătută.

Între timp, o polemică se desfășoară în broșuri, ediții Penguin și în paginile financiare ale ziarelor. Ea s-ar putea compara cu marea controversă privind reformele tarifare, cu singura diferență că de astădată publicul nu manifestă nici cel mai mic interes. Pe drept sau pe nedrept — cunoscînd sau ignorînd argumentele lui Jay — publicul pare să fi acceptat ideea unui viitor european pentru Anglia, indiferent ce anume ar putea însemna aceasta.

Toate acestea le menționez ca un fel de scuză pentru faptul că ridic o problemă care pare să prezinte prea puțin interes în momentul de față. Situația pare aceea în care cineva ar suci gîtul unei rațe deja moarte ; dar adepții N.A.F.T.A. continuă să argumenteze și să facă propagandă pe culoare și este cazul să le acordăm puțină atenție.

Argumentele economice nu mai trebuie repetate aici. Pe hîrtie există argumente puternice în favoarea unei zone a Liberului Schimb cuprinzînd cel puțin Statele Unite, Canada și Anglia și desigur — dacă proiectul ar reuși să decoleze — și alte țări. Un asemenea aranjament pare mai conform cu interesele imediate ale Angliei decît participarea la Comunitatea Economică Europeană în actuala sa formă.

Există însă trei mari obstacole. Unul se referă la faptul că interesele agricole din Statele Unite și Canada ar reclama probabil includerea în acorduri a produselor agricole. Acest lucru îi va lipsi pe oponenții Pieței comune de un mare avantaj — comerțul liber pentru produsele industriale combinat cu o politică alimentară ieftină — obiectiv pe care ei l-au urmărit întotdeauna, întîi prin încercarea de a reanima Commonwealthul și acum cu proiectul N.A.F.T.A.

Al doilea obstacol îl reprezintă faptul că Japonia, un partener incomod în orice adevărată zonă a Liberului Schimb, va trebui să devină membră a acestei Organizații. Sînt greu de întrevăzut împrejurările în care Statele Unite s-ar putea arăta dispuse să accepte Anglia într-un asemenea aranjament, refuzînd în același timp să includă Japonia.

Al treilea obstacol este acela că N.A.F.T.A. nu s-ar putea opri la desființarea tarifelor, ci ar fi obligată să se ocupe și de barierele netarifare, mai importante astăzi, din calea comerțului. Aceasta ar face țările membre să se ridice împotriva poziției superioare de negocieri a Statelor Unite. În realitate, s-ar ridica tocmai problema pe care

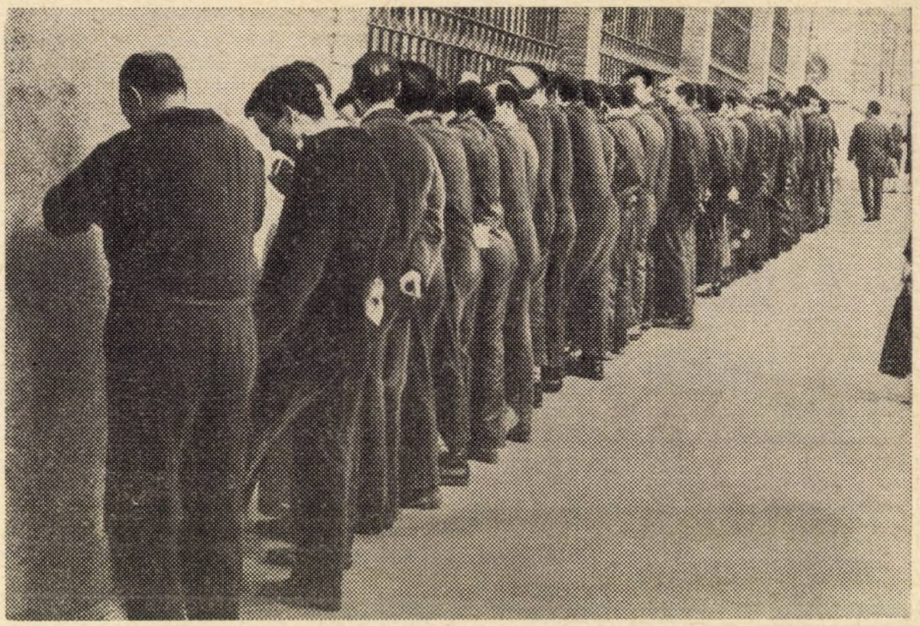

„Așezarea la zid" este una din formele de protest sub care se manifestă în ultima vreme mișcarea revendicativă din întreprinderile spaniole. Imaginea înfățișează o asemenea acțiune de protest la o întreprindere de utilaj energetic din Madrid

majoritatea adepților N.A.F.T.A. încearcă s-o evite — problema instituțiilor politice implicînd limitarea suveranității naționale.

Whitehallul a studiat ideea N.A.F.T.A. în perioada care a dus la cererea de aderare la Piața comună. El a ajuns la concluzia că toate dezavantajele menționate mai sus au șanse să apară. Dar chiar și în baza celor mai optimiste presupuneri, opțiunea N.A.F.T.A. nu este deloc plauzibilă. Există două motive pentru aceasta. Unul este acela că, din punct de vedere politic, N.A.F.T.A. nu ar duce decît la reafirmarea legăturii noastre de client al Statelor Unite. Desprinderea de această prea mare dependență — odinioară denumită cu mîndrie „legătura specială" — reprezintă unul dintre principalele motive pentru care guvernul britanic a ales Europa. Al doilea este faptul că nu există nici un motiv să se presupună că actualul guvern de la Washington (sau oricare altul) va privi ideea N.A.F.T.A. ca altceva decît o alternativă secundară, de studiat în timpul liber.

Nu există nici o garanție că Anglia va găsi un rol internațional constructiv în contextul european. Nimeni nu poate spune în ce direcție se vor îndrepta relațiile europene sau ce forme de colaborare vor apare sau vor dispare în deceniul următor. Nu există însă, în momentul de față, nici un motiv să schimbăm o perspectivă nesigură pentru o perspectivă și mai nesigură. În 1962, participarea la C.E.E. era atrăgătoare ca un mijloc de întărire a alianței atlantice și în același timp pentru perpetuarea rolului mondial al Angliei Astăzi însă, noi nu mai avem nici un rol mondial și s-ar putea ca era atlantică să se îndrepte spre sfîrșit.

Peter JENKINS

The Economist

LONDRA

INDONEZIA: SITUAȚIA DEȚINUȚILOR POLITICI

ȘTIREA agenției „Antara" cu privire la arestarea a încă 52 de militari, pentru tentativa de a înființa o organizație a Partidului Comunist în Sumatra de Sud, este tipică pentru știrile publice ce parvin, în mod regulat din Indonezia, în sensul că, la doi ani și jumătate după lovitura care a eșuat, operațiunile de epurare continuă. Niciodată însă presa indoneziană nu amintește de aspectul cel mai frapant al acestei neîncetate vendete anticomuniste. Este vorba de situația a 80 000 de deținuți politici care se mai află încă în lagăre de concentrare și în închisori pentru că ar fi fost amestecați în tentativa de lovitură de stat din 1965.

Numai foarte puțini dintre acești deținuți (indonezienii bine informați spun că cifra lor reală se ridică la 150 000) au putut participa în mod activ la tentativa de lovitură care, prin însăși esența ei, a fost un complot al unui grup restrîns

de persoane. Uriașa majoritate a celor arestați au fost închiși sub pretextul că erau membri ai Partidului Comunist din Indonezia — ce funcționa în mod legal în momentul arestării lor — sau erau suspectați de a fi simpatizanți ai acestui partid.

Oficial, cei arestați se împart în trei categorii.

Grupa „A", despre care se afirmă că va fi judecată în cadrul unui proces public. Potrivit datelor din iulie 1967, acest grup numără 4 700 de persoane. Pînă în prezent, însă, au compărut în fața tribunalului mai puțin de 30 dintre ei. Toți, în afară de unul singur, au fost condamnați la moarte, dar pînă în prezent nu se știe decît despre patru execuții, inclusiv despre executarea colonelului Untung, conducătorul nominal al loviturii.

Din grupa „B" fac parte 6 000 de deținuți în legătură cu care, potrivit anumitor date, guvernul nu a luat vreo hotărîre. Se presupune că ei vor fi exilați, ceea ce se interpretează diferit: sau exilarea în Borneo și Irianul de Vest, sau detențiunea pe termen lung, fără judecată.

Grupa cea mai mare este grupa „C", din care fac parte persoane avînd contingențe îndepărtate cu lovitura, ceea ce le oferă o speranță de eliberare „de îndată ce condițiile politice locale o vor permite".

Se presupune că 80 la sută din deținuți se află pe insula Jawa, din care jumătate în Jawa centrală. Ei se află în închisori și lagăre, în fiecare din ele fiind deținuți de la cîteva sute pînă la 7—8 000 de oameni. Unii deținuți sînt trimiși să lucreze în afara incintei lagărului — la repararea de șosele sau la construcții. Aceasta le permite să-și mărească cît de cît sărăcăcioasa rație dată de stat. Ceilalți arestați sînt supuși unui regim de înfometare și nu supraviețuiesc decît aceia care capătă pachete de la rude. Rația de stat se compune dintr-o lingură de porumb fiert și o strachină de supă — care nu-i decît o zeamă lungă — pe zi.

În lagăre nu există practic asistență medicală. Sume infime sînt alocate lunar pentru achiziționarea de medicamente destinate unui lagăr cu 2 000 de deținuți. În cel mai bun caz, bolnavii sînt tratați de un medic, care face parte și el dintre cei arestați. Tuberculoza, dizenteria, bolile de piele și ochi — iată flagelul lagărelor.

Din cînd în cînd, ofițeri din rîndurile armatei vin în lagăre, unde țin conferințe despre ideologia „noii ordini". În esență, însă, organizațiile religioase sînt acelea care se ocupă de combaterea ideologiei comuniste. Slujitorii cultelor din rîndurile armatei sînt singurii vizitatori din afară care îi văd pe deținuți.

Cercetarea dosarelor se desfășoară extrem de lent. Din vara anului trecut, cînd guvernul și-a proclamat intenția de a elibera o parte din deținuți, nu au fost puși în libertate mai mult de 25 000 de oameni. O mare parte din ei au fost din nou arestați. Asupra țării s-au abătut cîteva valuri de noi arestări.

Nu este deloc ușoară nici viața acelora care au dobîndit libertatea. Le vine foarte greu să capete de lucru. Ei sînt un fel de paria. Dar zeci de mii de oameni care lîncezesc în închisorile javaneze s-ar bucura chiar și de o astfel de „libertate".

jeune afrique

REUNIUNEA DE LA MONROVIA

LA MONROVIA, după patru zile de dezbateri, șefii statelor Guineea, Mali, Mauritania, Senegal, Liberia, Volta Superioară și primul ministru al Gambiei, ca și reprezentanții șefului statului ghanez și ai președintelui guvernului federal al Nigeriei, și-au depus semnăturile pe „Protocolul privind crearea Grupului regional al Africii de Vest".

→

O imagine de la masa conferinței șefilor de state și guverne africane reuniți la Monrovia

reflector

SCINDARE ÎN A.F.L.—C.I.O.?

Mișcarea sindicală americană se află în fața unui pericol serios. Congresul sindicatului unit al muncitorilor din industria de automobile și avioane, care s-a încheiat zilele trecute, a aruncat o provocare conducerii A.F.L. — C.I.O. Congresul a adoptat o rezoluție care permite sindicatului să sisteze vărsarea cotizațiilor de membru în casa acestei uniuni. La rîndul său, președintele A.F.L. — C.I.O., George Meany, a cerut într-o formă ultimativă conducerii sindicatului constructorilor de automobile să achite datoria rezultată din neplata cotizațiilor pentru ultimele trei luni. În caz contrar, a declarat Meany, sindicatul va fi exclus din A.F.L.—C.I.O. Anul trecut, sindicatul muncitorilor din industria de automobile și avioane, unul din cele mai mari sindicate (peste un milion și jumătate de membri), a formulat un vast program de revizuire a politicii conducerii A.F.L.—C.I.O. Programul propunea ca toate eforturile să fie concentrate asupra antrenării în rîndurile sindicatelor a milioanelor de muncitori neorganizați, sprijinirii mișcării greviste, a măsurilor împotriva rasismului în organizațiile sindicale etc.

Între conducerea A.F.L.—C.I.O. și sindicatul muncitorilor din industria de automobile și avioane există divergențe fundamentale și în probleme de politică externă. Sub presiunea lui Meany, Congresul A.F.L.—C.I.O. a adoptat în decembrie o rezoluție de lealitate referitoare la sprijinirea „necondiționată" a politicii Washingtonului în Vietnam.

Conducerea sindicatului constructorilor de automobile abordează problemele într-un mod mai realist. Ea apreciază lucid starea de spirit antirăzboinică din sindicat și din țară. De aceea ea s-a numărat printre inițiatorii convocării Conferinței din Chicago a conducătorilor sindicali pentru pace, care a cerut încetarea imediată și necondiționată a bombardării teritoriului R. D. Vietnam și reglementarea conflictului vietnamez prin tratative.

(Din **Izvestia**)

SURSA DIFICULTĂȚILOR

Datoria externă a unei țări poate să atingă asemenea nivele încît situația țării respective să devină îngrijorătoare. Acesta este cazul unor țări din America Latină, așa cum se desprinde dintr-un raport al B.I.D. (Banca Interamericană de Dezvoltare). Sumele pe care aceste țări le au de plătit pentru amortizarea împrumuturilor pot consuma orice nou credit care li s-ar acorda. În timp ce în Venezuela, de exemplu, salariile muncitorilor reprezintă 58,5 la sută din venitul național, în Brazilia 71,6 la sută din populație nu este activă din punct de vedere economic. În Argentina, unde sînt necesare două milioane de locuințe, planul național pe 1965—1968 prevede construirea a 77 000 de case dar pînă acum a fost finanțată construirea a numai 8 300.

Ca urmare a ritmului lent de dezvoltare, creșterea venitului pe cap de locuitor a fost în ansamblu de numai 1,8 la sută, față de 2,5 la sută, cît se prevedea în programul „Alianței pentru Progres". Aceasta dovedește că sînt necesare eforturi cu mult mai mari în domeniul economic și social decît cele care s-au depus pînă în prezent. Pe de altă parte participarea țărilor latino-americane în comerțul mondial a scăzut în ultimii ani. Perspectivele imediate nu sînt îmbucurătoare, datorită tendinței de scădere a prețurilor materiilor prime.

(Din **Excelsior** — Ciudad de Mexico)

Această hotărîre angajează destinele a 100 de milioane de oameni care trăiesc în acea parte a continentului care se întinde de la Insulele Capului Verde la marginile Nigeriei, dacă se includ şi cei patru absenţi de la Monrovia (Coasta de Fildeş, Dahomey, Togo, Niger). În orice caz, poarta rămîne larg deschisă acestora din urmă, aşa cum o arată un paragraf al comunicatului final : „Şefii de stat şi de guvern întruniţi la Monrovia lansează un apel sincer tuturor colegilor lor din Africa de Vest pentru a li se alătura în scopul armonizării, în cadrul Grupului regional al Africii de Vest, ansamblului activităţilor lor consacrate dezvoltării rapide a statelor respective. Ei doresc cu ardoare ca toate guvernele Africii de Vest să participe în mod efectiv la viitoarea sesiune a Consiliului ministerial, prevăzută să aibă loc la Monrovia, în decembrie 1968, şi la Conferinţa şefilor de stat şi de guvern, prevăzută să aibă loc la Ouagadougou (Volta Superioară) în martie 1969. În acest scop, ei dau mandat preşedintelui William Tubman să ia contact cu toţi şefii de stat şi de guvern ai Africii de Vest, care nu au luat parte la lucrările actualei conferinţe".

Cei „zece" de la Monrovia, plasaţi în faţa constantei deteriorări a condiţiilor de schimb şi a rezultatelor, pentru lumea a treia, a ultimei conferinţe de la New Delhi, au dat dovadă de luciditate. În timpul conferinţei pregătitoare a miniştrilor de externe, reprezentantul generalului Ankrah a ridicat problema spinoasă a împrumutului acordat cu 10 ani în urmă de către guvernul Nkrumah Republicii Guineea şi pe care aceasta din urmă refuză să-l restituie. Această reclamaţie neaşteptată era de prost augur pentru continuarea lucrărilor. Totul avea însă să reintre în ordine după o călătorie de „consultări" efectuată la Accra de către delegatul ghanez, între două şedinţe. Luînd cuvîntul în faţa conferinţei şefilor de stat, el a rostit cuvinte liniştitoare : „Ghana este gata să colaboreze din plin cu alte ţări vest-africane pentru a crea un grup economic de natură să servească intereselor popoarelor acestei regiuni".

Preşedintele Séku Turé (care era vecin la masa conferinţei cu Emmanuel Omaboe, şeful delegaţiei ghaneze) avea să se refere la această problemă în discursul său, care a fost cel mai lung din toate cele pronunţate cu această ocazie. „Conferinţa de la Monrovia constituie dovada hotărîrii noastre de a estompa divergenţele, uneori neesenţiale, existente între noi... Crearea Grupului regional al Africii de Vest ridică în toată amploarea sa însăşi problema supravieţuirii economiilor noastre naţionale... În rapoartele noastre va trebui să fie erijat, ca o regulă absolută, principiul neamestecului în problemele interne ale fiecărui stat".

În continuare, şeful statului guineez a adăugat : „Trebuie să afirmăm, şi îndeosebi să ne convingem cu toţii, că acţiunea comună pe care o întreprindem nu trebuie să impună drept măsură prealabilă, ca regimurile interne din diferitele noastre state să devină asemănătoare, ca structurile noastre economice, bancare şi comerciale să fie de aceeaşi natură, nici ca instituţiile noastre monetare şi financiare să fie identice".

În orice caz, este evident că, cu o piaţă de 100 de milioane de locuitori, Grupul regional al Africii de Vest poate asigura o producţie masivă şi puţin costisitoare a industriilor sale, ceea ce va reprezenta cel mai bun mijloc de ridicare a nivelului de trai al populaţiilor respective. Asupra acestui punct avea să insiste şi preşedintele Ould Daddah. Obafemi Awolowo, vicepreşedintele Consiliului executiv federal şi comisar la finanţe în Nigeria, sosit în ajunul închiderii conferinţei, pentru a semna, în numele generalului Yakubu Gowon, protocolul care consacră crearea Grupului regional al Africii de Vest, a insistat asupra faptului că, pentru prima oară, s-a dat o orientare politică la nivelul şefilor de stat şi de guvern, unei căutări de soluţii la problemele economice comune.

În afara domeniului economic, statele membre se angajează să dezvolte colaborarea pe plan cultural şi social. La început, colaborarea se va referi în special la industrie, agricultură şi transporturi. Este prevăzută, de asemenea, liberalizarea schimburilor între ţările vest-africane. Au fost stabilite măsuri comune în domeniile învăţămîntului, formării cadrelor, igienei şi cercetărilor. Armonizarea şi coordonarea politicilor de dezvoltare vor fi inspirate de grija unei diversificări la nivelul fiecărei ţări şi al specializării la nivelul regiunii Africii de Vest. Aceasta, pentru a permite o mai bună coordonare a investiţiilor de capitaluri.

Conferinţa şi-a atins obiectivul : acela de a pune bazele unei vaste comunităţi economice a vestului african. Mai rămîn totuşi multe de făcut : este vorba, în primul rînd, de a se pune la punct textul definitiv al tratatului prin care se defineşte organizarea Grupului regional al Africii de Vest, apoi, este problema aplicării în fapt a principiilor enunţate la Monrovia. De această sarcină se va ocupa o conferinţă ministerială a cărei convocare, în termen adecvat, a fost hotărîtă. Ea va fixa structurile, atribuţiile şi funcţionarea Grupului regional şi va elabora un program detaliat de cooperare economică, regională şi de armonizare a eforturilor naţionale de dezvoltare şi de integrare economică.

Acest „minitelevizor" de provenienţă japoneză, prezentat recent la Hamburg, este socotit a fi cel mai mic din lume. Ecranul său nu depăşeşte dimensiunile unui timbru poştal

MOSCOVA

SINDICATELE NIGERIENE

Wahab Goodluck, preşedintele Congresului sindical nigerian, prezintă alăturat activităţile sindicatelor nigeriene.

MIŞCAREA sindicală nigeriană a luat naştere la începutul anilor '940. Cum pe atunci ţara se afla sub dominaţia colonialistă engleză, aceste organizaţii au fost create după modelul sindicatelor britanice. Şi, deoarece legătura dintre diferitele regiuni ale ţării se efectua în condiţii deosebit de grele, au apărut numeroase mici organizaţii. Această fărîmiţare continuă şi astăzi.

În 1945, sfîrşitul războiului a vestit şi sfîrşitul sistemului colonial. Prima grevă generală a clasei muncitoare nigeriene a avut loc chiar în acel an. Atunci a fost creată şi prima centrală sindicală — Congresul sindical nigerian. Ulterior au mai apărut şi altele. Astăzi există patru centrale sindicale : Congresul sindical nigerian, Consiliul muncitoresc nigerian, Congresul muncitoresc unificat, Frontul unităţii muncitoreşti. Congresul sindical nigerian (prezidat de Wahab Goodluck) este membru al Uniunii sindicale panafricane şi a adoptat o platformă progresistă. Această centrală sindicală este cea mai importantă. Ea include 209 sindicate care grupează aproximativ 250 000 de persoane. Pentru Africa, este o cifră impresionantă.

Fărîmiţarea mişcării sindicale constituie o piedică serioasă în calea luptei maselor de muncitori. Fără unitate nu poate fi realizată cu succes nici îndeplinirea deziderateler profunde ale muncitorilor. În 1964 a izbucnit o grevă generală cu participarea a aproximativ un milion de oameni ai muncii. Această grevă a putut cunoaşte o asemenea amploare deoarece cele trei centrale sindicale de atunci au acţionat unite şi au organizat un comitet de acţiune comun. Am cerut salarii şi condiţii de muncă mai bune. În acelaşi timp, au fost prezentate revendicări politice. După 11 zile de grevă, guvernul a dat un ultimatum : reluarea lucrului în 48 de ore. Dar sindicatele nu s-au lăsat intimidate. În cele din urmă, autorităţile au trebuit să dea înapoi. Prin negocieri, sindicatele au reuşit să obţină acceptarea unora dintre revendicările lor. Salariul minim a fost majorat de la 4 şilingi şi 10 pence la 7 şilingi şi 10 pence pe zi. Guvernul a promis de asemenea să reducă tarifele de transport în comun, să asigure controlul preţurilor, să organizeze construirea de locuinţe cu chirii modeste. Din nefericire, el nu şi-a ţinut întot-

deauna promisiunile. Astăzi, însă, în Nigeria, noi sîntem obligaţi să ducem lupta pentru unitatea naţională într-un moment în care imperialiştii americani şi aliaţii lor neocolonialişti finanţează rebeliunea şi încurajează sciziunea. Astăzi, întreaga lume, chiar cei care la început au crezut că Biafra duce războiul numai pentru obţinerea autodeterminării sale, trebuie să ştie în interesul cui se săvîrşeşte această mare vărsare de sînge.

Noi, muncitorii, susţinem guvernul militar federal în lupta patriotică pentru menţinerea unităţii ţării. Clasa muncitoare nigeriană, una din cele mai puternice din Africa, are glorioase tradiţii de luptă împotriva opresiunii. Ea este deci chemată să exercite o mare influenţă asupra dezvoltării Nigeriei şi să o transforme într-o ţară progresistă. Şi cum ţara noastră este cea mai importantă din Africa tropicală, considerăm că ea va avea de jucat un rol important în lumea africană.

Principala noastră sarcină, o dată terminat războiul, este aceea de a lupta pentru realizarea unităţii muncitorilor, a unităţii mişcării sindicale. Atît timp cît clasa muncitoare nu va fi unită, ea nu va valorifica întreaga capacitate a forţei sale.

The New York Times

UN SPECTATOR MELANCOLIC

PRINTR-O tristă coincidenţă, mai multe evenimente recente oglindesc declinul Marii Britanii ca putere mondială. Nu este exagerat să se spună că Marea Britanie a ajuns ca băiatul dintr-un cîntec popular, care stă în colţul străzii şi priveşte fetele trecînd pe lîngă el. În cazul de faţă, fetele sînt entităţi create odinioară chiar de Marea Britanie — Nigeria, Gibraltar, Iordania şi Asociaţia Europeană a Liberului Schimb. Şi totuşi, din diferite motive, de fiecare dată tot ce poate face diplomaţia britanică este să asiste neputincioasă.

Corespondenţii de presă sînt frapaţi de pasivitatea care pare să fi cuprins pentru moment diplomaţia britanică. În urmă cu un an, Marea Britanie organiza energic campanii pentru a intra în Piaţa comună europeană, pentru a iniţia convorbiri de pace cu privire la Vietnam şi pentru a pedepsi rebeliunea din Rhodesia. Nici unul din aceste eforturi nu a dat roade şi acest lucru — împreună cu agravarea problemelor economice ale Marii Britanii — explică poate de ce la Ministerul de Externe britanic domneşte atmosfera descurajatoare de pe un vas împotmolit, de unde echipajul îngrijorat urmăreşte furtunile de la distanţă.

Una din aceste furtuni se produce în Nigeria unde, în urmă cu zece luni, a izbucnit războiul civil atunci cînd Biafra s-a despărţit de federaţia creată de însăşi Marea Britanie. Recent, la Londra, au început convorbiri de pace datorită eforturilor unui canadian, Arnold Smith, secretarul general al Commonwealthului. La convorbirile dintre Biafra şi Nigeria, Marea Britanie este un spectator, deşi rezultatul lor o interesează în mare măsură.

Altă furtună se produce pe cîmpiile Spaniei, unde regimul Franco a închis frontiera terestră cu Gibraltarul, bază dobîndită de Marea Britanie în 1713. Acum cîteva zile, Parlamentul a primit asigurări ferme că Marea Britanie sprijină în mod dîrz pe cei 25 000 de locuitori ai Gibraltarului, din care cea mai mare parte nu doresc să fie absorbiţi de Spania. Dar există conştiinţa disperată a faptului că, în timp ce Spania poate acţiona, Marea Britanie nu poate face altceva decît să reacţioneze. Nu se ia serios în considerare aplicarea de sancţiuni comerciale şi ideea cea mai îndrăzneaţă discutată cu conducătorii Gibraltarului, care se află la Londra pentru consultări, este de a contribui la intensificarea turismului în Gibraltar prin construirea unui hotel şi unei flotile de iahturi.

O a treia furtună se abate asupra Orientului Mijlociu, regiune în care Marea Britanie se plimba odinioară ca un poliţist imperial. Regele Hussein al Iordaniei vizitează Londra, capitala în care a fost creat regatul său după primul război mondial. Printr-o coincidenţă, ministrul afacerilor externe al Izraelului, Abba Eban, a trecut şi el prin oraş şi a discutat cu oficialităţi de frunte. Marea Britanie a folosit oare acest prilej pentru a prezenta idei noi în vederea lichidării impasului creat de războiul arabo-izraelian din iunie trecut ? La o întrebare în acest sens, purtătorul de cuvînt al Ministerului de Externe britanic s-a grăbit să dezmintă că ar fi fost luată vreo iniţiativă britanică. Punctul de vedere oficial este că singura speranţă care se poate desluşi rămîne misiunea de pace a O.N.U.

În sfîrşit, în ultimele zile ale săptămînii, Marea Britanie a găzduit o întîlnire ministerială a Asociaţiei Europene a Liberului Schimb, zonă comercială cuprinzînd şapte ţări şi înfiinţată din iniţiativa Marii Britanii în 1959. Marea Britanie continuă să dorească în mod ferm aducerea partenerilor ei din A.E.L.S. într-o Comunitate Economică Europeană lărgită, dar Franţa a blocat în mod efectiv acest plan. Ca şi în cazul Gibraltarului, Marea Britanie nu poate face altceva decît să reacţioneze, cel puţin atît timp cît preşedintele de Gaulle păstrează puternicul său veto. De aceea, reuniunea A.E.L.S. se ocupă cu o inofensivă reexaminare a programelor curente.

Englezii au un sentiment de nostalgie atunci cînd îşi îndreaptă privirile spre Paris, unde au loc convorbirile de pace cu privire la Vietnam. S-ar putea ca englezilor să nu le placă politica preşedintelui de Gaulle, dar ei invidiază influenţa lui.

A trecut multă vreme de cînd englezii nu au mai simţit satisfacţia de a produce interes în lume. Ca şi cum ar fi vrut să scoată în evidenţă atmosfera de oboseală, violul George Brown a fost urmat în funcţia de ministru al afacerilor externe de Michael Stewart, un scoţian cu păr alb care are oroare de agitaţie.

Karl E. MEYER

Poul HARTLING

ministrul afacerilor externe al Danemarcei

La 2 februarie anul acesta, Hilmar Baunsgaard, liderul partidului radical-liberal, a format noul guvern al Danemarcei, din care fac parte 17 personalităţi reprezentînd cele trei partide politice care compun noua coaliţie : radical-liberal, liberal-agrarian (Venstre) şi conservator. Portofoliul afacerilor externe a fost încredinţat lui Poul Hartling, lider al partidului liberal-agrarian.

Poul Hartling s-a născut în 1914 la Copenhaga, în familia unui inspector de şcoală, care a ocupat pentru puţin timp postul de ministru al învăţămîntului. După terminarea studiilor universitare (în 1932), Poul Hartling a studiat teologia, fiind în acelaşi timp secretarul Uniunii creştine academice. Licenţiat în teologie în 1939, el a predat pînă în 1942 un curs la Universitatea din Copenhaga, timp în care a ocupat şi postul de secretar al Mişcării creştine a gimnaziilor.

În timpul celui de al doilea război mondial, el este capelan al Bisericii din Frederiksberg iar după aceea profesor de teologie la seminarul din Zahles, al cărui rector devine în 1959. Poul Hartling ocupă de asemenea şi multe posturi în diferitele organizaţii ecleziastice din Danemarca, în special în direcţia Consiliului interbisericesc al Bisericii populare daneze. El este şi autorul mai multor lucrări de teologie. Între 1957 şi 1960 e ales deputat în Folketing pe listele partidului Venstre. Din 1961, conduce uniunea organizaţiilor din Venstre în insulele Sjaelland şi Bornholm. În 1964 este reales în Folketing şi devine vicepreşedinte al grupului parlamentar al partidului.

Începînd din 1965, Poul Hartling este preşedinte al direcţiei partidului Venstre. În calitatea sa de şef al partidului, a luat parte la discuţiile în legătură cu remanierea cabinetului, după victoria celor trei partide la alegerile anticipate din ianuarie 1968.

În ce priveşte politica externă, programul noului cabinet a subliniat intenţia de a menţine candidatura Danemarcei la Piaţa comună şi de a stabili cu ţările membre ale C.E.E. o cooperare strînsă. Programul a reafirmat fidelitatea Danemarcei faţă de angajamentele luate de guvernul precedent, atît în ce priveşte N.A.T.O. cît şi O.N.U. Ministrul afacerilor externe, Poul Hartling, s-a pronunţat pentru o politică menită să ducă la destindere între Est şi Vest. În ce priveşte problema Vietnamului, el aprecia că încetarea bombardamentelor asupra R.D. Vietnam este o condiţie prealabilă a negocierilor între cele două părţi.

A. M.

poșta redacției

STATUTUL INSULELOR MALVINE

Cristea Banu, Pitești. Statutul insulelor Malvine (sau Falkland) nu s-a modificat deocamdată. Se întrevedea însă perspectiva transferării lor de sub jurisdicția britanică sub jurisdicția Argentinei, după ce aceasta va îndeplini anumite condiții formulate de Anglia. In acest sens au loc în prezent tratative bilaterale secrete, din îndemnul Organizației Națiunilor Unite. Populația insulelor este formată din mai puțin de 3 000 de locuitori, aproape toți de origine britanică și vorbind englezește. Din punct de vedere geografic, însă, ele sînt situate foarte aproape de Argentina. Ambele țări sînt, după cum reiese din declarații mai vechi, convinse de dreptul lor de posesiune asupra acestor insule, dar în prezent nu se discută această problemă ci numai aceea a condițiilor stipulate de Anglia pentru cedarea lor.

N. Sandu, Botoșani. 1) Pe măsură ce diversele personalități politice din S.U.A. își vor preciza pozițiile față de candidații la președinție, vom relata despre acest lucru în paginile revistei. 2) Se afirmă că Hubert Humphrey ar beneficia de sprijinul unei părți importante a negrilor din clasa mijlocie, în timp ce simpatiile negrilor săraci s-ar îndrepta către Robert Kennedy. 3) Alva Myrdal, reprezentanta Suediei în Comitetul celor 18 state pentru dezarmare, este soția lui Gunnar Myrdal.

Filip Apter, București. 1) Schimbarea guvernelor este, de obicei, un act care decurge în conformitate cu constituția țării respective. Numai în cazul loviturilor de stat, prevederile constituționale și constituția însăși sînt puse uneori sub semnul întrebării. 2) Comuniștii au fost reprezentați în guvernele franceze postbelice pînă în anul 1946. 3) Într-adevăr, vizita a avut loc la invitația lui John Kennedy.

Florentin Burciu, București. Se afirmă că, dintre toate limbile europene, cel mai greu de înțeles și de însușit de către străini este limba finlandeză.

A. I. Isbașa, Lugoj. Dacă n-am răspuns la una dintre întrebările dv., aceasta se datorește faptului că problema respectivă a fost clarificată în repetate rînduri la „Poșta redacției". Pentru amănunte suplimentare citiți în revista „Magazin istoric" stenograma Conferinței de la Yalta.

Avel Aștileanu, Beiuș. Corespondentul nostru, căruia i-am răspuns la „Poșta redacției" în nr. 17/1968, nu este fiul fostului dv. profesor Theodor Țundrea, pe care îl căutați în vederea sărbătoririi a 35 de ani de la absolvirea liceului.

Mihail Bolocan, Timișoara. În cartea „Și totuși voi mai zbura..." este evocată amplu figura comandorului Bănciulescu, primul aviator din lume care a continuat să piloteze avionul după ce, în urma unui accident, îi fuseseră amputate ambele picioare.

Aurel Popian, Timișoara. Valoarea publicistică și politică a textului la care vă referiți nu este diminuată de faptul că nu cuprinde lista completă a personalităților respective.

Ioan Nagy, comuna Dobra, județul Hunedoara. Subiectul nu este de actualitate.,

Petre Vănete, Orașul Gh. Gheorghiu-Dej. Nu am primit manuscrisul la care vă referiți.

Prof. Adolf Minuț, comuna Dochia, județul Iași. În Biblioteca universitară din Iași veți găsi fără îndoială materialul documentar necesar.

NĂSTRUȘNICUL ICARUS

Încă de anul trecut, mini-planeta Icarus se află în centrul atenției pe plan științific și — mai ales — semiștiințific. Acest corp ceresc într-adevăr pitic — avînd un diametru de 1,5 km și o masă de circa 3 miliarde de tone — a ieșit din anonimat în urma faptului că, la 14 iunie, orele 21 și 30 minute, va trece prin „apropierea" planetei noastre. Deși această „apropiere" va fi în realitate cam de 6 800 000 km — deci o distanță care depășește de circa 18 ori distanța Pămînt-Lună — totuși multe organe de presă de pe diferite meridiane au lansat această „temă" ca „material senzațional", cu titluri ca: „Pămîntul în preajma catastrofei!", „Ciocnirea cu planeta Icarus e inevitabilă!" „Ziua de 14 iunie 1968 va deveni ultima zi a omenirii?" și altele similare. Bineînțeles că și acum vom scăpa teferi, ca și de atîtea zeci și sute de ori altădată, cînd această mini-planetă — la fiecare 19 ani — a trecut „pe lîngă" noi, uneori chiar și mai „aproape" ca acum. De altfel, Icarus — care face parte din familia unor planete foarte mici ca Eros, Adonis, Hermes și altele — a fost descoperită în iunie 1949 de astronomul american Baade, tot cu ocazia unei „treceri" prin apropierea Pămîntului. Astronomii care s-au ocupat mai îndeaproape de caracteristicile minusculei planete Icarus menționează că aceasta are unele „obiceiuri" ciudate. După cercetările de pînă acum ea evoluează la distanțe extrem de variate de Soare: anume între 28 și 300 milioane de km. Cert este că această întîlnire de luna viitoare va decurge în perfectă ordine și, probabil, în strictă conformitate cu programul cunoscut de oamenii de știință de pretutindeni.

Alexandru KELETI
Cluj

Într-adevăr, Icarus, unul dintre cei peste 1 500 de asteroizi sau planete minore care evoluează în cadrul sistemului solar, se va apropia din nou la 14 iunie de Pămînt. Majoritatea celorlalți asteroizi se deplasează pe orbite solare situate între Marte și Venus. Numai cîțiva își încrucișează cîteodată orbita cu cea a Pămîntului. În 1937, planeta minoră Hermes a trecut pe lîngă noi la o distanță aproximativ egală cu cea pe care o va realiza și Icarus.

ÎN ATENȚIA OFICIULUI DE DIFUZARE A PRESEI

O serie de cititori ne semnalează dificultățile pe care le întîmpină în procurarea revistei „Lumea". Spicuim din scrisorile lor cîteva fapte pe care le supunem atenției Oficiului de difuzare a presei:

„Difuzorii nu primesc abonamente"

Fiul meu, student la Institutul pedagogic de istorie și geografie din București, cumpără săptămînal revista „Lumea". Citind-o de la el, mi-am dat seama că e o revistă care mă interesează în cel mai înalt grad și am încercat s-o cumpăr regulat din comuna Stîlpeni, dar n-am găsit-o. Difuzorii presei din întreprinderea noastră primesc abonamente numai la ziare, nu și la săptămînale. De ce este atît de greu să obții această revistă? În ceea ce mă privește, mă voi abona prin intermediul Oficiului poștal Stîlpeni. Mă gîndesc însă la ceilalți locuitori ai comunei, care ar fi eventual interesați să citească „Lumea", dar nu izbutesc.

Vasile I. ANGHEL
muncitor la I. F. Stîlpeni
județul Argeș

O situație neplăcută

Sînt abonat la revista „Lumea" (chitanța de abonament seria V—O 579 837 din 18.III. 1968). Azi, 6 mai, nu am primit încă numărul din 30 aprilie. Oficiul poștal Cîmpina m-a informat că a reclamat această situație printr-o telegramă. E foarte neplăcut să nu primești o revistă la care ești abonat. Vreau să vă mai comunic că m-am abonat tocmai pentru că altminteri, la Cîmpina, nu e cu putință să-ți procuri cu regularitate „Lumea". Astfel, nu am izbutit să cumpăr nr. 8, deși am colindat chioșcurile timp de 3—4 zile. Mi s-a spus că a venit, dar într-un număr prea mic de exemplare, și că nu a fost repartizată la toate chioșcurile care o primesc de obicei.

Ion ANGHELONI
Cîmpina

Unde e nr. 16?

Fiind un pasionat cititor al revistei „Lumea", vă rog să binevoiți a-mi trimite nr. 16 care nu a sosit la Oficiul poștal Dolhasca.

N. IORDĂCHIOAIA
comuna Dolhasca, județul Suceava

La Galați

Am impresia că din revista „Lumea" nu se trimit suficiente exemplare la Galați, pentru că de multe ori mi-e cu neputință s-o găsesc la chioșcuri.

Marin TĂSLICĂ
Galați

lumea

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

MEF

pupitrul școlar

Pentru copiii dumneavoastră Întreprinderile MINISTERULUI ECONOMIEI FORESTIERE realizează «Pupitrul Școlar», un produs deosebit care oferă confortul atît de necesar în timpul studiului.

Avînd dimensiuni convenabile «PUPITRUL ȘCOLAR» se poate ușor integra în aranjamentul general al apartamentului dv.

PREȚ DE VÎNZARE 418 lei — furniruit cu fag
446 lei — furniruit cu nuc

util
ieftin
dimensiuni convenabile

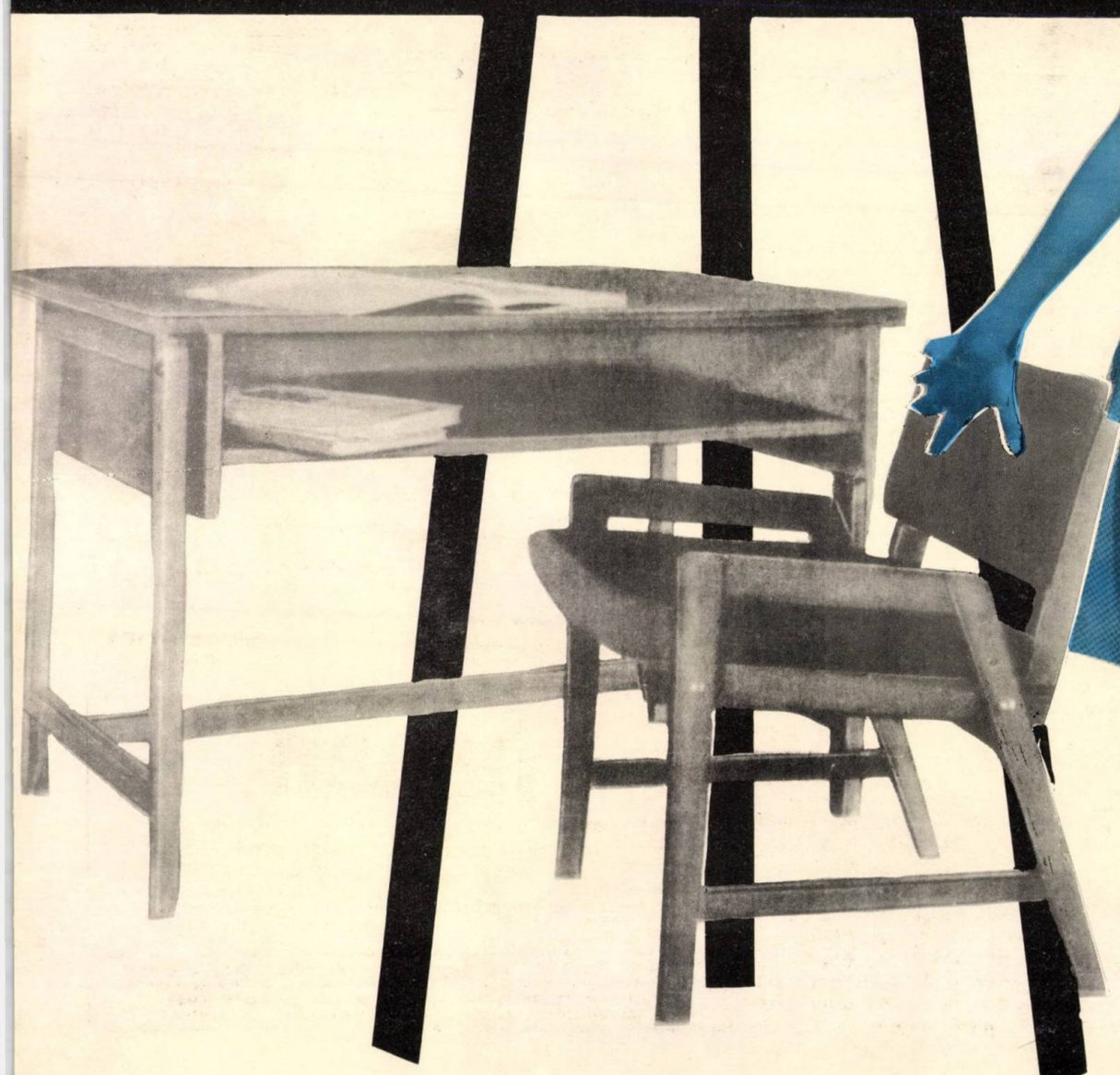

Uzina de anvelope

«DANUBIANA»

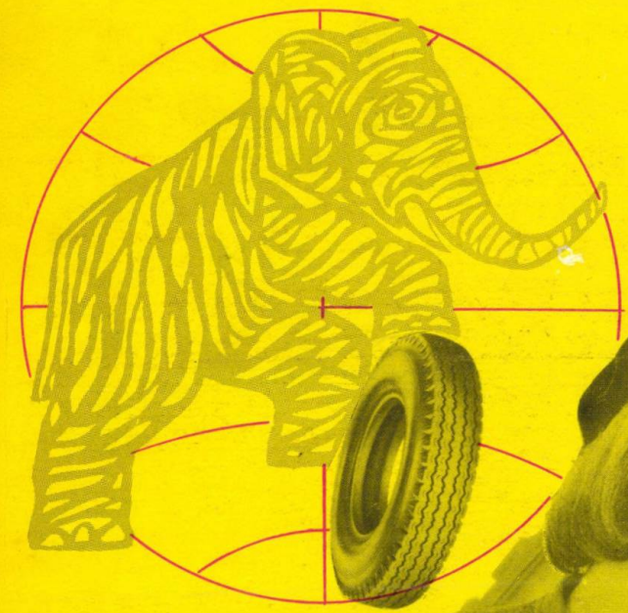

Anvelopele de autoturism cu carcasă din cord nylon asigură o viteză de rulaj pînă la 170 km/oră

Anvelopele de autocamion cu carcasă din cord nylon asigură o capacitate de încărcare sporită

fabrică anvelope pentru autoturisme autocamioane, autobuze și tractoare într-o gamă variată de profile, care asigură o aderență sporită la sol, avînd un randament kilometric ridicat.

Rețineți: DANUBIANA marca tuturor timpurilor tuturor meridianelor!

Telefon: 23.42.80 Telex: 276

Lei 2

Sub semnul prieteniei și colaborării ROMÂNO–IUGOSLAVE

ITALIA
între „triunghiul industrial" și Mezzogiorno

Situația din FRANȚA

23
joi, 30 mai
1968

lumea

Vizita în R.S.F. Iugoslavia a delegației de partid și de stat române, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu

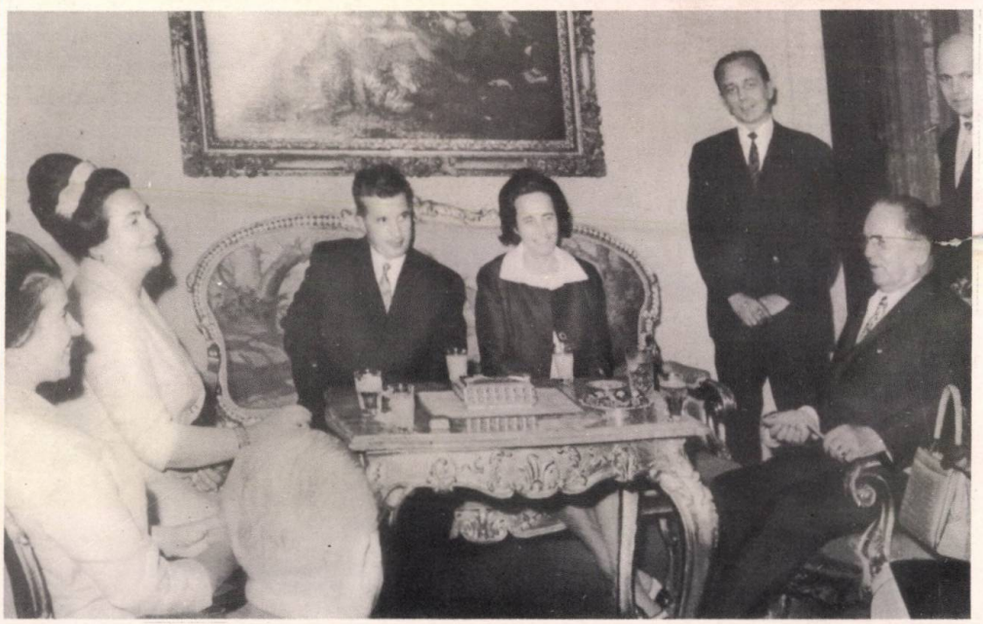

lumea

Nr. 23 (240) 30 MAI 1968

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame

ARTICOLE ŞI CORESPONDENŢE

4 *Corespondenţă din Belgrad.* În spiritul colaborării şi prieteniei frăţeşti. *Ion Cârje*
6 *Corespondenţe din Paris de la Florica Şelmaru*
— Săptămîna a treia
— Evoluţia evenimentelor politice şi sociale
8 *Corespondenţă din New York.* Dezbaterile la O.N.U. în faza finală. *V. Barbu*
13 *Corespondenţă din Dakar.* Senegal, pămînt în prefacere. *Corneliu Vlad*
14 Turcia şi N.A.T.O. *Arif Gelen*
18 Tunisia. Educaţie şi progres. *Mekki Aloui*
19 Costa Rica pe o „cale proprie" ? *Anca Voican*

SINTEZE

10 România în circuitul economic mondial. *Gheorghe Rădulescu*

REPORTAJ PE GLOB

16 Italia: dezvoltare şi competitivitate. *Radu Pascal*

INTERVIUL NOSTRU

21 CYRUS EATON

22 CRONICA SECUNDARĂ. *Radu Cosaşu*

SERIAL

24 Istoria bombei atomice (13)

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—31 Rinascita, Weg und Ziel, L'Espresso, The Economist, La Libre Belgique, La Manana.

PROFIL

31 Xuan Thùi, conducătorul delegaţiei R.D. Vietnam la convorbirile de la Paris

POŞTA REDACŢIEI (32)

În acest număr

De la trimisul nostru la Belgrad

SUB SEMNUL TRADIŢIONALEI PRIETENII ROMÂNO-IUGOSLAVE

pag. 4

De la trimisul nostru la Paris

EVOLUŢIA SITUAŢIEI DIN FRANŢA

pag. 6

Corespondenţă din Istanbul

TURCIA ŞI N.A.T.O.

pag. 14

Interviu cu

CYRUS EATON

pag. 21

reportaj de la trimisul nostru la Dakar

SAHELUL SAHARIAN

pag. 13

Serialul „Bomba A"

TRAGICA POVESTE A LUI SADAKO

pag. 24

săptămîna

în telegrame

Washington

DE LA NON-VIOLENȚĂ LA NESUPUNERE CIVICĂ ?

„Marșul împotriva sărăciei" s-ar putea preface într-o campanie cu o durată de 18 luni, din cauza felului greoi în care reacționează Congresul S.U.A. față de revendicările mișcărilor participante la această acțiune. Declarația unuia din organizatori subliniază intenția liderilor „acțiunilor neviolente" de a proceda astfel. Sînt prevăzute manifestații în interiorul și înafara departamentelor federale de care depinde rezolvarea unora din cererile demonstranților.

Reverendul Ralph Abernathy, succesorul lui Martin Luther King, a conturat, în cursul unei emisiuni de televiziune, o perspectivă și mai dramatică a campaniei împotriva sărăciei. „E posibil să fim în situația de a recurge la nesupunerea civică... Vom merge la închisoare și vom face sacrificiul necesar pentru ca națiunea să obțină de la Congres o acțiune eficace" în lupta împotriva sărăciei. Abernathy a pus în gardă autoritățile că „neluarea în seamă a revendicărilor mișcării pe care o conduce va determina pe liderii ei să le supună convențiilor naționale din august ale partidelor democrat și republican" ; el a făgăduit totodată sprijinul mișcării împotriva sărăciei aceluia dintre candidați, dacă va fi vreunul, care va prezenta un program serios în aceste probleme.

Se vor bucura de audiență — la Congres și Administrație — doleanțele celor ce acționează împotriva sărăciei ? Este puțin probabil ca, pînă la alegerile prezidențiale, Congresul să ia vreo măsură eficace, așa cum cer liderii mișcării. Programul de care vorbea reverendul Abernathy constituie pentru viitorii candidați un atu electoral prea tentant pentru a fi lăsat pe seama unui executiv care își încheie guvernarea. În orice caz, amînarea rezolvării riscă să determine mișcarea împotriva sărăciei la o nouă escaladă în acțiunile sale.

Bonn

A TREIA LECTURĂ NU ÎNCHEIE CONTESTAȚIA

O dată cu cea de-a treia și ultima lectură a legilor speciale pentru starea de urgență supuse Bundestagului de guvernul vest-german, ciclul dezbaterilor parlamentare asupra lor se încheie. Adoptarea acestei legislații era, de altfel, prevăzută, dat fiind faptul că grupurile de deputați ai majorității — democrat-creștini, liberali și social-democrați — își dăduseră consimțămîntul mai dinainte. Cu toate acestea, protestele continuă să se manifeste în numeroase mari orașe din R.F. a Germaniei. Asociații studențești organizează greve și demonstrații, în vreme ce diverse sindicate își exprimă în adunări ale salariaților împotrivirea față de acest pachet de legi cu implicații atît de delicate. Spre a contracara ecoul protestelor, guvernul federal a publicat în toate cotidienele vest-germane anunțuri plătite privind legislația excepțională, sub titlul „nici noi nu vrem stare de urgență". Serviciul de presă al cabinetului a declarat că stă la dispoziția tuturor cetățenilor Republicii federale cu broșuri gratuite care să-i informeze „complet și limpede" asupra acestor probleme.

Dintre formațiile politice ale coaliției, cel mai frămîntat se arată a fi partidul social-democrat. Cu cîteva zile înainte de ultima lectură a legilor în parlament, controversele crescuseră în intensitate la nivelul federațiilor regionale, în asemenea măsură, încît președintele P.S.D., Willy Brandt, fusese nevoit să lanseze un sever avertisment militanților care exercită presiuni asupra parlamentarilor social-democrați.

Încheierea unui capitol controversat al vieții politice vest-germane este considerată însă de observatori doar formală. Puterea publică dispune de un instrument redutabil față de care, foarte probabil, opoziția va continua să se manifeste, chiar dacă va utiliza o tactică diferită.

Abu-Dhabi

ÎNCĂ O FEDERAȚIE NEFERICITĂ ?

Prelungită cu o ședință de noapte, conferința de la Abu-Dhabi a emirilor din Golful Persic s-a terminat după dezbateri care, potrivit comunicatului final, par să fi scos la iveală dezacorduri importante. Într-adevăr, documentul subliniază, printre altele, că „discuțiile între emirii celor nouă emirate membre ale Federației Golfului au dezvăluit divergențe asupra metodelor de urmat în vederea realizării acordului federal încheiat între ei".

La începutul reuniunii, agențiile de presă relevau că eliminarea de pe agendă a unor probleme complicate cum ar fi desemnarea unui președinte federal și alegerea unei capitale a Federației indica probabilitatea unor dezacorduri inițiale. După cît rezultă însă din informațiile publicate, convergența de principiu nu s-a finalizat nici în alte chestiuni, poate mai importante, printre care cea a elaborării unei constituții federale.

Emirii au hotărît ținerea unei noi reuniuni la 1 iulie. Se știe că decizia de a se constitui federația celor nouă emirate din Golful Persic (Bahrein, Quatar, Abu-Dhabi, Dubai, Charka, Foujeira, Ajmana, Qum-al-Khaiwan și Ras-al-Khaima) a fost luată în februarie anul acesta la Dubai. Ideea asocierii a apărut ca o alternativă la noua strategie britanică „la est de Suez" și a dat naștere în regiune unei tensiuni care, într-o vreme, atinsese puncte critice.

Dificultățile ivite în calea aplicării acordului de la Dubai nu surprind pe observatori : interesele foarte complexe care ar trebui „armonizate" privesc nu numai cele nouă emirate, ci și terțe puteri. Zonă petroliferă de perspectivă, aria federației are nevoie de fonduri. O organizație politică federală necesită pe de altă parte sume importante pe care ar urma să le verse fiecare emirat, mai cu seamă că una din sarcinile principale ale noului stat va fi de a crea o armată. Toate acestea au implicații foarte delicate pentru raporturile dintre emirate și viitorul centru. Va avea Federația Golfului Persic aceeași soartă nefericită ca și alte „federații" create după

Convorbire între Andrei Gromiko și Michael Stewart, cu prilejul vizitei ministrului de externe britanic la Moscova

O recentă reuniune a studenților madrileni de la Facultatea de științe economice și politice s-a încheiat printr-o lansare de manifeste antiguvernamentale

cel de-al doilea război mondial, ca urmare a revizuirilor strategice efectuate de Anglia, în procesul de lichidare a fostului ei imperiu ?

Nicosia

NEGOCIERILE DEMAREAZĂ GREU

Primele contacte directe între ciprioții greci și cipriotii turci au început la reședința reprezentantului special al secretarului general al O.N.U., Osorio Tafall. Știrea a fost transmisă de serviciul de informații al Națiunilor Unite. Pe de altă parte, se anunță că Tafall va pleca în curînd la New York pentru a-l informa pe U Thant asupra rezultatelor acțiunii sale destinate deschiderii convorbirilor între reprezentanții celor două comunități cipriote. La rîndul său, secretarul general al O.N.U. va prezenta Consiliului de Securitate un raport în aceeași problemă. Organul O.N.U. urmează să se întrunească în prima jumătate a lunii viitoare pentru a decide asupra reînnoirii mandatului forțelor de pace ale Națiunilor Unite în Cipru, mandat care expiră la 27 iunie.

Pe de altă parte, Spyros Kyprianou, ministrul de externe al republicii, a negat că s-ar fi ajuns la un acord în vederea începerii unor conversații bilaterale între cipriotii greci și turci în alt loc decît Ciprul.

Tokio-Washington

SUBMARINELE NUCLEARE DIN NOU ÎN ACTUALITATE

Săptămîna aceasta submarinele nucleare americane au ieșit din nou la suprafața... actualității ; motivele sînt diferite, deși, poate, în adînc, o legătură indisolubilă există între ele. În Japonia, o comisie de experți în energie atomică din S.U.A. a cercetat dacă acostarea unor submarine nucleare americane în porturile japoneze nu produce o creștere critică a radioactivității Cercetările comisiei, care au fost întreprinse în urma cererii premierului Eisaku Sato ca bastimentele nucleare ale S.U.A. să nu mai fie trimise în porturile japoneze înainte de efectuarea unei anchete privind gradul de poluare a apei și atmosferei, au ajuns la concluzia că „nici un atom de material radioactiv n-a fost răspîndit de submarinul „Swordfish", bastimentul ce a declanșat ultimul scandal. Totuși, doctorul Fumio Yamazaki, șeful grupului de radiații al agenției guvernamentale japoneze pentru științe și tehnologie, a respins concluziile comisiei americane, declarînd că „bănuielile potrivit cărora radioactivitatea anormală înregistrată la Sasebo (portul unde a ancorat „Swordfish") ar fi datorată prezenței submarinului nuclear, n-au fost de loc risipite". Yamazaki s-a plîns că grupul american n-a colaborat cu experții japonezi și nu le-a furnizat nici o explicație asupra cauzelor radioactivității anormale constatate la Sasebo.

Care din părerile experților va fi luată în considerare de guvernul japonez ? Deocamdată, la Tokio nu s-a luat nici o hotărîre. Între timp, la Washington s-a anunțat că submarinul nuclear american „Scorpion", care fusese trimis în Mediterana pentru manevre combinate cu flota a VI-a a S.U.A., nu s-a întors la bază, deși conform programului, revenirea trebuia să aibă loc luni la ora 17 (ora locală). O formație de vase și avioane militare a fost trimisă pentru a cerceta traseul pe care trebuia să se întoarcă „Scorpion". La Pentagon se manifestă o vie neliniște în legătură cu soarta submersibilului. În cazul cînd neliniștile se confirmă, „Scorpion" va fi, după „Thresher", al doilea submarin nuclear american dispărut în condiții care se va vedea cît sînt de „misterioase". Se știe că anul acesta au mai dispărut un submarin izraelian și unul francez, fără ca experții să poată furniza o explicație verificabilă. Legătura „de fond" între cele două evenimente : submarinele nucleare încep să se dovedească deopotrivă de dăunătoare la suprafață și în adînc.

Kampala

DEȘI DIALOGUL A FOST RELUAT

Negocierile nigeriano-biafreze au fost reluate marți dimineața, după o întrerupere (care a produs emoție în cercurile interesate) datorată nu atît dispariției unui stenograf al delegației federale, cît dificultăților de ordin politic ce confruntă părțile.

La reluare, delegația nigeriană a făcut o serie de propuneri pe care, marți după amiază, partea biafreză le-a caracterizat drept „total inacceptabile". După cum transmiteau agențiile de presă, propunerile Lagosului constituie în fond o cerere de capitulare necondiționată a republicii secesioniste. Șeful reprezentanței biafreze a declarat că va face sondaje pe lîngă federali pentru a vedea în ce măsură propunerile sînt ultimul cuvînt al guvernului Nigeriei

Evoluția problemei nigeriene nu indică deocamdată perspectiva unei soluții. Destășurarea negocierilor la Kampala, capitala Zambiei, denotă cel puțin o ambiguitate din partea Lagosului, avînd în vedere că generalul Gowon a condamnat, într-o declarație publică, recunoașterea Biafrei de către Tanzania, Gabon, Coasta de Fildeș și țara gazdă a negocierilor. Gowon a apreciat că cei care recunosc Biafra „se fac instrumentele neocolonialismului și dezintegrării continentului african".

Observatorii subliniază că pînă la elucidarea dispariției stenogratului folosit de delegația federală, negocierile riscă în orice moment să se întrerupă. De altfel, arată aceștia, ele n-au depășit nici o clipă stadiul unui dialog între surzi.

Între timp, înfruntarea armată, însoțită de aspecte deosebit de sîngeroase, continuă.

Budapesta. Dr. Jiri Hajek ministrul de externe cehoslovac (stînga), a fost recent oaspetele lui Janos Peter, ministrul de externe al Ungariei

Kampala (Uganda). La masa tratativelor dintre reprezentanții Nigeriei și ai Biafrei. Prezidează președintele Ugandei, Milton Obote (în capul mesei, în centru). În dreapta sa se află Arnold Smith, secretarul general al Commonwealthului

În spiritul colaborării și prieteniei frățești

De la trimisul nostru la Belgrad, Ion Cârje

În R.S.F. Iugoslavia se desfășoară vizita oficială a delegației de partid și de stat a Republicii Socialiste România, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Stat.

Din delegație fac parte tovarășii Ion Gheorghe Maurer, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Miniștri, Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al P.C.R., Gheorghe Rădulescu, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, George Macovescu, prim-adjunct al ministrului afacerilor externe, și Aurel Mălnășan, ambasadorul României la Belgrad.

Încep cu manifestările de căldură și cordialitate cu care populația Belgradului a întîmpinat oaspeții români, nu pentru a evoca cronologic programul vizitei, ci pentru că ele depășesc semnificația unei tradiționale și recunoscute ospitalități. Adresîndu-se tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Iosip Broz Tito sublinia, în cuvîntul rostit la dineul oficial de luni, că aceste manifestări *„reflectă sentimentele sincere de simpatie și prietenie pe care popoarele Iugoslaviei le nutresc față de poporul român, precum și stima față de dumneavoastră, om de stat și conducător de partid eminent al României socialiste"*.

Cred că cititorilor noștri le sînt încă vii în memorie manifestările de caldă simpatie prin care populația Bucureștiului saluta prezența în țara noastră a președintelui Tito și altor oaspeți iugoslavi. Sînt toate acestea întruchipări vii ale prețuirii și stimei reciproce dintre partidele, statele și popoarele noastre, sentimente caracteristice pentru raporturile dintre cele două țări în toate expresiile lor concrete.

„Poporul român — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — cunoaște și apreciază marile realizări pe care popoarele Iugoslaviei, sub conducerea Uniunii Comuniștilor, le-au dobîndit în edificarea noii orînduiri, în dezvoltarea creației materiale și spirituale, în ridicarea nivelului lor de trai. În România se bucură de o înaltă considerație activitatea îndelungată pe care a desfășurat-o tovarășul Tito, eminent om de stat și luptător revoluționar, în fruntea Uniunii Comuniștilor, pentru obținerea tuturor succeselor de pînă acum ale Iugoslaviei socialiste".

Este evident că vizita în Iugoslavia a delegației române de partid și de stat se desfășoară pe terenul solid al unor relații de strînsă prietenie și colaborare tovărășească, teren fertilizat de tradiția unor îndelungate legături de bună vecinătate, de țelurile comune în opera de edificare a societății socialiste, de idealurile înalte ale internaționalismului socialist. Așa cum s-a subliniat, raporturile româno-iugoslave se desfășoară pe planuri multiple, cu continuitate, în sens ascendent: vizite reciproce la nivelul conducerilor de partid și de stat, contacte și convorbiri fructuoase care au stimulat permanent întărirea și amplificarea legăturilor de colaborare între cele două țări vecine și prietene; îndeplinirea cu succes, într-un spirit de sinceră conlucrare și în beneficiul reciproc, a acordurilor și convențiilor încheiate; construirea, prin cooperare, a marelui complex hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier, expresie semnificativă a conlucrării româno-iugoslave într-un spirit de colaborare și prietenie frățească; schimburi devenite frecvente, între organizațiile obștești, între oamenii de știință și cultură români și iugoslavi.

Cei doi conducători de partid și de stat, convorbirile începute marți dimineața au relevat perspectivele favorabile pe care dezvoltarea construcției socialiste în ambele țări le oferă întăririi cooperării reciproc avantajoase, în domeniile de interes comun.

În cercurile de presă de aici se apreciază că ceea ce conferă o însemnătate particulară bunelor raporturi între România și Iugoslavia este fundamentarea lor pe deplina egalitate în drepturi, colaborarea a două state socialiste, suverane și independente.

Se reliefează cu satisfacție, în context, consensul asupra necesității imperioase de a fi instaurate în viața internațională raporturi normale, principiale, a căror piatră unghiulară trebuie să fie respectarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, în conformitate cu voința și aspirațiile sale. *„După părerea noastră* — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — *fiecare țară — mare sau mică — își poate aduce contribuția la promovarea unor relații normale între state, de încredere și apropiere între popoare, poate contribui la progresul civilizației omenirii, la rezolvarea problemelor cruciale ale contemporaneității, la apărarea păcii și zădărnicirea unui nou război mondial. În această ordine de idei, aș dori să subliniez importanța deosebită pe care o are respectarea, în viața internațională, a principiilor suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi, avantajului reciproc — ca singura bază pe care se pot clădi relații normale, raționale între statele lumii"*.

Evocînd același plan al raporturilor internaționale, președintele Iosip Broz Tito sublinia necesitatea unei lupte persistente *„pentru aplicarea neabătută a principiilor care formează conținutul politicii de coexistență pașnică și activă, pentru deplina respectare a independenței țărilor și libertății popoarelor, pentru dreptul fiecărui popor de a hotărî de sine stătător asupra dezvoltării sale, fără amestec dinafară, pentru raporturi internaționale democratice și colaborare egală în drepturi, pentru rezolvarea pe cale pașnică a problemelor deschise și litigioase"*.

Necesitatea restaurării unor raporturi interstatale normale și principiale este cu atît mai puternic resimțită de opinia publică internațională cu cît cercurile imperialiste reacționare și revanșarde se opun cultivării unor asemenea raporturi, exercită diferite presiuni asupra altor state, practică imixtiunea brutală în treburile interne ale altor țări, încălcînd independența și suveranitatea lor națională.

La convorbirile oficiale

Prin sfera problemelor abordate, vizita delegației de partid și de stat a României în Iugoslavia se înscrie ca o contribuție atît la dezvoltarea relațiilor între cele două țări, cît și la cauza generală a socialismului și a păcii în lume. Împreună cu alte state, cele două țări își consacră activitatea lor externă întăririi colaborării între națiuni, statornicirii unui climat internațional de încredere și conlucrare, de pace și securitate. Fără îndoială, abordarea de către cele două țări a problemelor fundamentale ale vieții internaționale într-un mod asemănător favorizează afirmarea tot mai puternică a contribuției lor la cauza păcii și socialismului în lume.

Partidul și guvernul nostru pun în centrul politicii lor externe dezvoltarea și întărirea legăturilor de prietenie și colaborare multilaterală cu țările socialiste. Acordînd o atenție deosebită dezvoltării raporturilor politice, economice, cultural-științifice cu țările socialiste vecine, România amplifică legături de prietenie și colaborare cu toate țările socialiste frățești. Totodată, țara noastră dezvoltă relații cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială, acționează perseverent pentru o largă colaborare între state, pentru apropiere și destindere internațională.

În unele comentarii apărute ca și din discuțiile avute cu unii colegi iugoslavi, apreciindu-se caracterul pozitiv și ambianța tovărășească în care se dezvoltă relațiile dintre România și Iugoslavia, s-a evidențiat faptul că aceasta constituie un aport însemnat la întărirea forțelor păcii, progresului și socialismului din întreaga lume.

Sînt, în rîndul ziariștilor, comentate cu profund interes pozițiile exprimate față de problemele centrale ale vieții internaționale contemporane, sînt evidențiate soluțiile raționale cerute de problemele complexe ale actualității.

În problema Vietnamului — încetarea bombardamentelor și a oricăror acte de război ale Statelor Unite împotriva Republicii Democrate Vietnam, retragerea trupelor americane din Vietnam și crearea tuturor condițiilor necesare exercitării dreptului sacru al poporului vietnamez de a hotărî în mod suveran asupra destinelor sale — soluția lichidării definitive a războiului din Vietnam.

În problema Orientului Apropiat — retragerea trupelor izraeliene de pe teritoriile ocupate, recunoașterea dreptului la existență suverană a tuturor țărilor din această zonă, soluționarea problemelor conflictuale în spiritul echității, al respectării intereselor tuturor popoarelor din această regiune.

În problemele securității europene — luarea în considerație și acceptarea transformărilor intervenite pe continent după cel de-al doilea război mondial, recunoașterea inviolabilității frontierelor existente, inclusiv a frontierei Oder-Neisse, recunoașterea existenței celor două state germane și dezvoltarea unor relații normale cu ambele țări. Înfăptuirea securității europene presupune, totodată, lichidarea bazelor militare de pe teritoriul altor țări, desființarea pactului agresiv al Atlanticului de nord și, concomitent, a tratatului de la Varșovia.

Se evidențiază faptul că, acționînd împreună, România și Iugoslavia, alături de alte state, pot aduce o contribuție de seamă la realizarea securității europene, la înfăptuirea unui climat de cooperare activă pe continentul nostru ca și în întreaga lume, fapt confirmat de eforturile depuse de cele două țări pentru asigurarea păcii și securității în zona Balcanilor, în interesul popoarelor din această regiune, al tuturor țărilor europene.

La ora cînd transmitem această corespondență, membrii delegației de partid și de stat a Republicii Socialiste România care a părăsit capitala iugoslavă pentru o vizită în provincie, sînt oaspeții oamenilor muncii din Slovenia, unde urmează să viziteze obiective economice și sociale din Republica Slovenă, apoi Dubrovnik și Kotor de pe Coasta Dalmată, urmînd ca discuțiile oficiale să fie continuate la Brioni.

Asupra vizitei vom reveni printr-o nouă corespondență în numărul viitor al revistei.

Belgrad, 29 mai

reflector

HAITI SESIZEAZĂ O.N.U.

Prin intermediul reprezentantului său, Arthur Bonhome, „republica" dictatorului haitian Duvallier a prezentat Consiliului de Securitate al O.N.U. o plîngere privind recentele debarcări la Cap Haitien și bombardamentele asupra capitalei, efectuate de forțe deocamdată neidentificate. Partea amuzantă a demersului lui Bonhome — care a cerut Consiliului să ia măsurile necesare „pentru a împiedica orice atingere adusă integrității teritoriale și suveranității naționale" a țării sale — constă în faptul că el constituie un indirect act de acuzare la adresa Washingtonului, diplomatul haitian situînd originea avioanelor, piloților și bombelor lansate, în Statele Unite. Bonhome s-a plîns că țara sa, adică regimul Duvallier, este victima unei „campanii de denigrări" ; el a produs indignarea delegatului britanic, afirmînd că grupul care a debarcat era aprovizionat de la o bază din Bahamas.

Încîlcitele evenimente din Haiti sînt cu atît mai greu de clarificat cu cît acuzațiile oficialităților de la Port-au-Prince privesc pe generalul Paul Magloire — fost președinte al republicii între 1950 și 1956 și exilat apoi în S.U.A. — și nu, cum se considera după debarcare, pe ginerele dictatorului Duvallier, care a părăsit anul trecut Haiti, în urma unor grave neînțelegeri cu socrul său.

După cum transmit agențiile de presă, cercurile haitiene din S.U.A. susțin că grupul debarcat acum o săptămînă continuă să atace și că a reușit să obțină sprijinul populației în două localități, Simonade și Quartief Morin, situate la cîteva zeci de kilometri de Cap Haitien.

Adevărată „republică a bananelor", Haiti pare să nu mai fie un loc sigur pentru dictatorul Duvallier, „ai cărui tontons macouttes", dacă informațiile de mai sus sînt reale, se dovedesc incapabili să apere „integritatea" și „suveranitatea" palatului prezidențial al lui „papa doc".

PRELIMINARIILE DIN OREGON

După cum au prevăzut mulți observatori, alegerile preliminare din statul Oregon (S.U.A.) s-au dovedit a fi o „piatră de poticnire" pentru doi din candidații la investitura pentru scrutinul prezidențial, considerați cu cele mai multe șanse : senatorul Robert Kennedy la democrați și Nelson Rockefeller la republicani. Într-adevăr, electorii din Oregon au atribuit numărul cel mai mare de voturi lui Eugene McCarthy (44 la sută din vocile democrate) și lui Richard Nixon (72 la sută din vocile republicane). Ceilalți candidați ai partidului democrat au obținut următoarele rezultate : Johnson (neînscris pe liste) — 13 la sută, Kennedy — 37 la sută, Humphrey — 7 la sută ; rivalii lui Nixon — Reagan și Rockefeller — au primit 22 la sută și respectiv 6 la sută din voturile republicane.

Comentariile americane subliniază îndeosebi semnificația procentajului obținut de McCarthy ; agenția U.P.I. afirmă că șansele lui se dovedesc în creștere și că îi vor da cu siguranță un nou imbold în desfășurarea campaniei sale electorale. Pe de altă parte, aceeași sursă apreciază că succesul senatorului democrat de Minnesotta poate avea drept consecință o „scoatere de pe linie a vagonului electoral al lui Kennedy".

Săptămîna a treia

A treia săptămînă a convorbirilor oficiale între delegațiile R.D. Vietnam și Statelor Unite a început printr-o ședință deosebit de lungă (patru ore și cinci minute) luni, la Centrul din Avenue Kléber. Ziariștii adunați în sala conferințelor de presă vietnameze (acestea au loc o jumătate de oră, cele americane o oră după încheierea reuniunii delegațiilor), începeau să se întrebe dacă nu cumva este ceva adevărat în zvonurile, care circulau în legătură cu „cîteva idei noi", pe care Averell Harriman ar fi avut intenția să le expună. De fapt, se pare că era vorba de unele referiri privitoare la situația cronic dificilă a guvernanților de la Saigon, cu ai cărui reprezentanți a avut duminică o convorbire la ambasada S.U.A. Căci în ceea ce privește conferința de la Paris, se poate afirma că de la deschiderea ei, șeful delegației americane n-a emis nici o idee nouă. Deși în schimbul de scrisori din aprilie—mai între guvernul R.D. Vietnam și guvernul S.U.A. cel dintîi a arătat, fără echivocuri, că în concepția sa convorbirile de la Paris au ca obiect încetarea necondiționată a bombardamentelor și a celorlalte acte de război ale S.U.A. împotriva R.D. Vietnam, urmată de examinarea problemelor de interes comun — și deși în perfectă cunoștință de cauză, Washingtonul a hotărît să vină la aceste convorbiri — delegația americană continuă să ceară, în schimbul încetării agresiunii, „gesturi de reciprocitate". Ca în toate ședințele anterioare, teza aceasta a fost reluată și în cea de sîmbătă, și în cea de luni...

Or, este clar că nu există „reciprocitate" între cel care atacă și cel atacat. „Guvernul american este acela care a provocat războiul, spunea premierul Fam Van Dong în discursul său de vinerea trecută, studiat cu multă atenție în cercurile diplomatice și de presă de aici. Pornind de la această stare de fapt (...) noi respingem alegațiunea despre «reciprocitate, dezescaladare reciprocă, concesii reciproce». Americanii au comis agresiunea, ei trebuie să-i pună capăt, să pună capăt războiului. Americanii sînt cei care au efectuat escaladarea, ei trebuie să procedeze la dezescaladare".

În același spirit și referindu-se direct la faptul că actualele convorbiri nu înregistrează progrese, șeful delegației R.D. Vietnam, Xuan Thuy, spunea în ședința de luni: „Partea americană vorbește mereu despre bunăvoința președintelui Johnson, care a limitat zona bombardată în nord, și cere ca R.D. Vietnam să dea și ea dovadă de bunăvoință. Consider necesar să semnalez că, în ciuda grelelor pierderi pe care le-au provocat, Statele Unite și bombardamentele lor nu vor putea niciodată să învingă poporul Vietnamului de nord, nici să iasă din situația primejdioasă în care se află în Vietnamul de sud; în plus, Statele Unite sînt obiectul unor critici dintre cele mai severe din partea opiniei publice americane și mondiale. Acestea sînt motivele care l-au obligat pe președintele Johnson să anunțe limitarea bombardamentelor în Vietnamul de nord. Trebuie, de altfel, precizat imediat, pe de o parte, că regiunea care continuă să fie bombardată se întinde pe mai mult de 300 de km, de la Thanh Hoa la Vinh Linh, și are o populație de peste 4,5 milioane, pe de altă parte că intensitatea acestor bombardamente americane crește mereu. Statele Unite au atacat fără nici o justificare R. D. Vietnam, o țară independentă și suverană: nici un om iubitor de dreptate, nici un principiu de drept internațional nu poate tolera asemenea acțiuni. Statele Unite ar fi trebuit să înceteze complet bombardamentele fără să mai fie nevoie ca un reprezentant al guvernului R. D. Vietnam să vină la Paris. Dacă noi am venit la Paris pentru a duce convorbiri cu reprezentanții guvernului S.U.A., aceasta constituie o dovadă a bunăvoinței noastre. Dacă Statele Unite se consideră animate de bunăvoință, s-o dovedească imediat în fața opiniei publice, renunțînd să mai folosească argumente întortocheate și false — și abordînd direct subiectul principal al acestor convorbiri oficiale. Aștept din partea dv., domnilor, răspunsul la următoarea întrebare: Cînd oare Statele Unite vor înceta necondiționat bombardamentele și toate celelalte acte de război pe întregul teritoriu al R.D. Vietnam pentru a îngădui discuțiilor să se desfășoare asupra altor probleme interesînd ambele părți?"

Va aduce oare Cyrus Vance răspunsul la această întrebare? Într-adevăr, adjunctul lui Averell Harriman a plecat la începutul acestei săptămîni în capitala S.U.A. spre a informa pe președintele Johnson despre mersul și problemele conferinței. Dar veștile care vin de pe teatrul luptelor, despre intensificarea bombardamentelor și actelor de război, de cînd zona bombardată s-a restrîns — și cele care vin de la Washington despre suplimentarea creditelor alocate agresiunii din Vietnam, despre continuarea operațiunii de chemare a rezerviștilor sub arme — determină în rîndurile observatorilor un scepticism marcat în ceea ce privește eventualitatea adoptării unei poziții constructive de către S.U.A. Totul se petrece — este o părere destul de răspîndită — ca și cînd cercurile conducătoare de la Washington ar fi hotărît să înceapă convorbirile de la Paris nu fără preocuparea de natură electorală de a-și crea un fel de alibi moral în fața acelei părți a opiniei publice, care dorește încetarea războiului. Cu intenția însă de a tergiversa convorbirile, poate pînă la toamnă, pînă la alegerile prezidențiale și în speranța că mai este poate posibilă o redresare a situației militare a corpului expediționar și pentru a nu nemulțumi categoriile electorale care nutresc ele însele asemenea speranțe. Firește, pe de o parte evoluția evenimentelor militare, pe de altă parte faptul că cercurile conducătoare din S.U.A. sînt destul de divizate în ceea ce privește calea de urmat, ar putea determina, într-un moment sau altul, și o ieșire din imobilism.

Caracas. O demonstrație de protest a tineretului din capitala Venezuelei împotriva politicii S.U.A. în Vietnam

de la trimisul nostru, Florica Șelmaru

Evoluția evenimentelor politice și sociale

Negocierile începute sîmbătă la orele 15 între guvern, marile centrale sindicale și patronat, au durat o zi și jumătate și două nopți (28 de ore de discuție efectivă); ele s-au încheiat luni dimineața la 7,30, cînd punctele asupra cărora se ajunsese la elemente de acord au fost consemnate într-un protocol, declarau primele informații. Nu este vorba de un protocol, ci de un catalog sau un proces verbal, anunțau ceva mai tîrziu purtătorii de cuvînt ai centralelor sindicale, subliniind că există numeroase dezacorduri. „Să mă explic asupra cuvîntului acord, preciza și primul ministru. Este de la sine înțeles că organizațiile sindicale au rezerve asupra unui număr de puncte și mențin o serie de revendicări...". Oricum, momentul de luni dimineața nu marca sfîrșitul negocierilor, ci trecerea lor într-o altă etapă, aceea în care rezultatul celor 29 de ore de conferință „tripartită" avea să fie supus greviștilor și în general categoriilor interesate. Negocierile, prezidate de premierul Pompidou la Ministerul Afacerilor Sociale, au încheiat calendarul foarte încărcat al unei săptămîni în care pe cele trei planuri ce definesc actuala situație din Franța — problemele sociale și greva, manifestațiile studențești și ciocnirile uneori violente care le-au însoțit, lupta politică propriu-zisă — evenimentele s-au succedat ori s-au suprapus într-un ritm și la o tensiune deosebit de înaltă.

■

Au fost mai întîi cele două zile de dezbateri ale Adunării Naționale asupra moțiunii de cenzură. Respingerea moțiunii a marcat încheierea unui moment al agendei parlamentare, nu însă și încheierea controverselor. Acestea continuă, gravitînd în jurul problemelor pe care le pune adaptarea structurilor economice, sociale și instituționale ale țării la condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane. Cred că o statistică atentă ar putea consemna termenii care revin cel mai des în luările de atitudine ale oamenilor politici, fie ei majoritari sau din opoziție: „mutație" și „transformarea structurilor". Preocuparea aceasta apărea de altfel în convorbirile pe care nu de mult le-am avut cu cîțiva miniștri răspunzători de domenii foarte diferite (vezi „Lumea" nr. 20 din 9 mai). Ceea ce opoziția reproșează din acest punct de vedere guvernului este nu că n-ar fi cunoscut problemele, ci că, identificîndu-le, a subapreciat caracterul lor de urgență, în primul rînd pe planul revendicărilor economice și universitare. Cuvîntarea de vineri seara a președintelui Republicii a alimentat în același sens controversele. Reprezentanții majorității subliniază curajul — incontestabil pentru un om cu formația și concepțiile de o viață întreagă ale generalului de Gaulle — cu care președintele a văzut în actualele evenimente „toate semnele care demonstrează necesitatea unei mutații a societății noastre"; „totul arată că această mutație trebuie să comporte o participare mai largă a fiecăruia la desfășurarea și la rezultatele activității care îl privesc nemijlocit", a subliniat șeful statului. Henry Rey, președintele grupului parlamentar al „Uniunii democratice pentru cea de-a V-a Republică", vorbește despre „analiza pătrunzătoare a cauzelor profunde ale situației economice și sociale a Franței, ale crizei actuale și a consecințelor ei pentru viitorul țării". Opoziția consideră că luarea de cuvînt prezidențială a venit „prea tîrziu" și că s-a desfășurat pe un plan prea general, fără atacarea „în concret" a problemelor — în afară de aceea a referendumului.

Or, principiul însuși al referendumului este contestat în termeni energici de întreaga opoziție, care vede în această formă de consultare o modalitate de a eluda discuțiile, înlocuindu-le cu un răspuns sumar prin „da" sau „nu". Acestui referendum urmează să-i fie supus, după cum a arătat premierul Pompidou, proiectul unei legi-cadru, adică un ansamblu de coordonate pe baza cărora ar urma să fie elaborată ulterior o întreagă legislație. În principiu campania electorală pentru referendum începe la 4 iunie. Proiectul de lege a fost publicat miercuri și va fi prezentat opiniei publice la 3 iunie de generalul de Gaulle într-o expunere televizată. Practic însă, campania a început chiar de vineri seara, imediat după cuvîntarea președintelui, cînd oameni politici de toate formațiile, majoritate și opoziție, au luat atitudine pentru sau împotriva consultării ca atare.

■

A doua zi după alocuțiunea radiodifuzată a președintelui republicii, au început negocierile guvern — centrale sindicale — patronat. Sub dublul semn, firește, al cuvintelor prezidențiale și al demonstrațiilor muncitorești pe de o parte, studențești pe de alta, care au avut loc în aceeași zi de vineri atît în Paris cît și în țară — și cărora li s-au adăugat manifestațiile organizațiilor de agricultori. Dintre aceste acțiuni, am putut urmări pe cîteva porțiuni cele două mari manifestații simultane organizate de C.G.T., una în sudul orașului (la care participau masiv muncitorii uzinelor Renault de la Billancourt, una dintre primele întreprinderi pariziene intrate în grevă), alta în centrul comercial al orașului, pe un itinerar care includea o parte din marile bulevarde. Erau remarcate — și oficialitățile, ca să nu mai vorbim de presă în totalitatea ei, au recunoscut — calmul desăvîrșit și disciplina strictă a manifestanților, conștienți că această demonstrație masivă, dar perfect stăpînă pe sine, putea avea o pondere apreciabilă în negocierile care urmau să înceapă. Din nefericire, în aceeași seară, demonstrația studențească — pornită din cîteva puncte excentrice și avînd drept loc de întîlnire gara de Lyon — avea să se soldeze din nou cu ciocniri pînă în zori între participanți și forțele polițienești.

Se pare totuși că U.N.E.F. (Uniunea Națională a Studenților) și „S.N.E.-Sup." (Sindicatul național al corpului didactic din învățămîntul superior) au învățat din experiența mișcării muncitorești, căci în serile următoare, inclusiv luni cînd a avut loc un mare miting inițiat de aceste organizații — nu s-a produs nici un incident, deși o serie de elemente anarhiste și extremiste continuă să se agite.

De altfel Partidul Comunist Francez a publicat un apel către intelectuali și studenți în care îi pune în gardă „împotriva oricărei exploatări demagogice a aspirațiilor lor la schimbări hotărîtoare" și subliniază că, tocmai în interesul luptei pentru socialism, „mișcarea muncitorească și democratică trebuie ferită în mod neabătut de tot ceea ce poate face jocul dușmanului de clasă".

În legătură cu negocierile dintre guvern, centralele sindicale și patronat, s-a evocat mult în aceste zile precedentul „acordurilor Matignon" din 1936. Deosebirea dintre cele două momente este însă mare și Benoit Franchon, participant și la negocierile din 1936 și la cele actuale, a arătat duminică, în timpul unei pauze, că pe de o parte realitățile generale, economice și sociale sînt altele, pe de altă parte că mișcarea revendicativă are în momentul de față un plus de profunzime și de pondere.

Este interesant de semnalat că, pentru întîia dată, actualele negocieri se duc în condițiile unității de acțiune a tuturor principalelor centrale sindicale existente. E vorba despre C.G.T., Confederația Generală a Muncii, cea mai veche și cea mai puternică dintre ele, cu 1 500 000 de aderenți. E vorba de asemenea despre C.F.D.T., fosta centrală de influență catolică „a muncitorilor creștini", care în 1964 a căutat să-și lărgească rîndurile părăsind titulatura confesională și care are astăzi 600 000 de aderenți. De doi ani aproximativ, principiul unității de acțiune a fost adoptat de aceste două centrale tocmai în vederea satisfacerii revendicărilor actualmente în dezbatere. S-au mai asociat acum acțiunii comune centrala „Force Ouvrière" care s-a rupt în 1947 de C.G.T., și centrala catolică (C.F.T.C. menținută), alcătuită din sindicaliști catolici care n-au acceptat transformarea de acum patru ani în C.F.D.T. În plus, Federația Educației Naționale și Confederația generală a cadrelor.

Patronatul este reprezentat, alături de C.N.P.F., și de „Asociația întreprinderilor mici și mijlocii". Din partea guvernului, alături de primul ministru, iau parte la negocieri ministrul afacerilor sociale, Jeanneney, și secretarul de stat pentru folosirea mîinii de lucru, Chirac.

Protocolul de luni de dimineață a fost considerat nesatisfăcător de către salariații în grevă, în ceea ce privește o serie de revendicări — privind de pildă degrevările fiscale pentru ca ridicările de salariu să nu fie reduse pe această

→

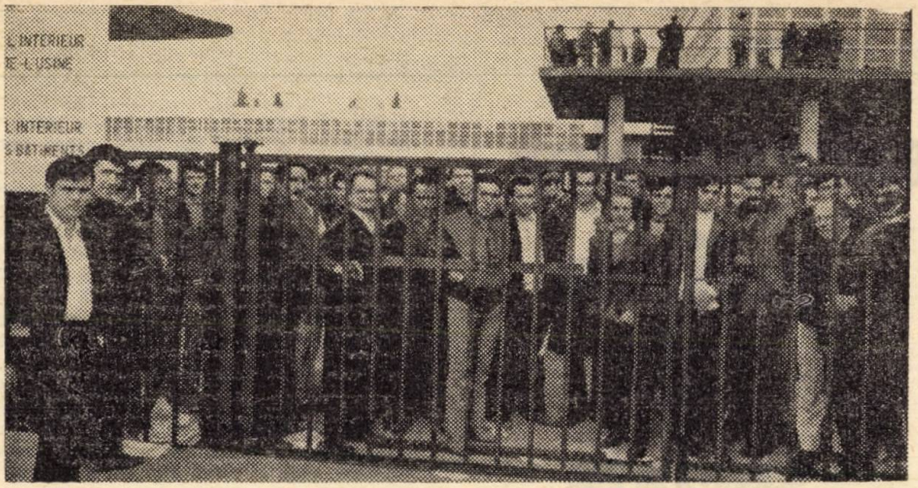

Uzinele Renault de la Flins, ocupate de muncitorii greviști

cale ; respectarea și stabilirea vîrstei de pensionare ; abrogarea ordonanțelor privitoare la securitatea socială ; obiecția lor privește caracterul neconcret sau termenele cu care este asociată acordarea lor.

Ultimele desfășurări ale situației din Franța indică o accentuare a crizei. În foarte multe uzine, muncitorii greviști n-au aprobat propunerile cuprinse în „protocolul" redactat după încheierea negocierilor dintre guvern, patronat și centralele sindicale. În unele locuri greviștii au cerut un guvern de front popular. Centralele sindicale urmau să se concerteze din nou, în vreme ce conducerea Partidului Comunist Francez a propus o reuniune a stîngii care, programată inițial pentru marți, ora 21,00, a fost devansată, la ora 16,00.

In scrisoarea sa, Waldeck Rochet, secretar general al P. C. Francez, a subliniat că trebuie să fie luate măsuri urgente, că P.C.F. răspunde „nu" la referendum și propune să se asigure înlocuirea puterii gaulliste cu un guvern popular și de uniune democratică, cu participarea comuniștilor, pe baza unui program minim comun. El a adăugat că Partidul Comunist și Federația stîngii pot să ia imediat angajamente referitoare la „satisfacerea revendicărilor esențiale pentru care sînt în grevă 9 milioane muncitori" și „crearea unei universități moderne și democratice". „Imediat ce va fi încheiat acordul nostru, a afirmat Waldeck Rochet, am putea să lansăm împreună un apel maselor populare din Franța ca să susțină propunerile noastre".

Pînă la ora cînd transmit, nici o informație n-a parvenit cu privire la rezultatele acestei reuniuni.

Tot în cursul zilei de marți, François Mitterand, președintele Federației Stîngii Democrate și Socialiste, candidat unic al stîngii la alegerile prezidențiale din 1965, a anunțat în cadrul unei conferințe de presă că este hotărît să-și depună din nou candidatura pentru postul de președinte al Franței în cazul cînd generalul de Gaulle ar părăsi actuala funcție de șef de stat, ca urmare a referendumului de la 16 iunie. Mitterand a subliniat, de asemenea, că într-o astfel de situație ar putea fi format un guvern de tranziție prezidat de fostul prim-ministru, Mendès-France, care ar avea ca sarcină imediată să organizeze, pînă în luna octombrie, noi alegeri legislative.

După cum sublinia „L'Humanité" marți dimineață, „imensul protest care se dezvoltă în uzine, trece dincolo de aceste revendicări" (dezbătute în cadrul negocierilor de la Ministerul Afacerilor Sociale — n.n.). „...Este urgent..., scrie ziarul, ca partidele de stînga să definească împreună programul minim care va permite să fie luate, în domeniul economic, social și universitar, măsurile dorite de muncitori și studenți"

Între timp s-a anunțat demisia lui Alain Peyrefitte, ministrul învățămîntului. Actul a fost primit fără deosebit ecou, întrucît amploarea acțiunilor revendicative depășește soluțiile limitate și opoziția de stînga pare să se statornicească în revendicarea ei fundamentală privind schimbarea regimului. Este foarte comentată absența totală a deputaților formațiilor de stînga la ședința de marți după masă a Adunării Naționale, în cursul căreia guvernul, prin intermediul lui Jeanneney, a făcut o declarație asupra situației sociale.

Într-o declarație făcută marți dimineața, premierul Pompidou a pus accentul pe „inconvenientele unei prelungiri excesive" a grevei. El a propus centralelor sindicale să ceară muncitorilor exprimarea prin vot secret a părerii lor asupra continuării grevei sau reluării lucrului.

Centralele sindicale au apreciat defavorabil rezultatul negocierilor. C.G.T. a declarat că revendicările esențiale — scară mobilă și sporirea generală, mai substanțială a salariilor, măsuri imediate, de reducere a timpului de lucru, reducerea vîrstei de pensionare, abrogarea ordonanțelor antisociale — nu au fost satisfăcute. Într-un comunicat adresat muncitorilor francezi, publicat marți, C.G.T. preconizează continuarea grevei.

Situația din Franța se află în plin proces de desfășurare. Observatorii politici sînt unanimi în a aprecia că ampla mișcare grevistă afectează profund întreaga societate și că dincolo de revendicările economice este vizată însăși structura politică a regimului.

Deschiderea societății franceze spre înnoiri și prefaceri în esența realităților social-politice ale țării reprezintă în aceste zile obiectivul fundamental spre care se îndreaptă masele largi și acele forțe politice care înțeleg sensul cerințelor și orientării acestora.

Paris, 29 mai

Corespondență

Sesiunea Adunării Generale a intrat în faza finală. Sub rezerva unor dezvoltări neprevăzute, dezbaterile în problema Africii de sud-vest cît și cele privind neproliferarea armelor nucleare se vor termina în cursul acestei săptămîni. Urmează apoi discutarea proiectelor de rezoluție și, în sfîrșit, momentul important al adoptării hotărîrilor. Într-un anumit sens, aceasta este perioada cea mai interesantă și cea mai grea a activității. Desele întîlniri ale grupurilor de state, contactele tot mai numeroase dintre diferite delegații oferă doar un indiciu asupra intensității eforturilor ce se depun în aceste zile pentru găsirea unor soluții adecvate problemelor de pe ordinea de zi.

În chestiunea Africii de sud-vest, atenția este concentrată acum asupra elaborării unei rezoluții care, ținînd seama de interesele vitale ale populației din acest teritoriu, să poată obține un sprijin cît mai larg din partea statelor membre. După convingerea statelor africane, numai acțiunile unite ale comunității internaționale pot determina guvernul Africii de sud să pună capăt atitudinii sale obstrucționiste față de acțiunile O.N.U. și să acorde independența Africii de sud-vest. În acest scop, Adunarea Generală este chemată să reafirme dreptul inalienabil al poporului din Africa de sud-vest și legitimitatea luptei sale pentru libertate și independență, să condamne în mod energic guvernul sud-african pentru refuzul său de a respecta rezoluțiile Adunării Generale și ale Consiliului de Securitate și de a se retrage din teritoriul Africii de sud-vest, să ceară guvernului Republicii Sud-Africane să se retragă din teritoriu, imediat și necondiționat, toate forțele armate și administrația sa, să invite toate guvernele să ia măsuri eficace, economice și de altă natură, care să asigure retragerea Africii de sud din teritoriu, să roage Consiliul O.N.U. pentru Africa de sud-vest să continue eforturile pentru îndeplinirea, prin toate mijloacele posibile, a mandatului încredințat de Adunarea Generală de a prelua administrația teritoriului, în sfîrșit, să roage Consiliul de Securitate să adopte măsuri eficace, conform dispozițiunilor capitolului VII din Cartă, pentru a se pune capăt imediat ocupației străine, de către Africa de sud, a acestui teritoriu, pentru ca Africa de sud-vest să devină independentă.

O propunere care face încă obiectul discuțiilor între delegați este cea prin

din New York de la V. Barbu

O.N.U. Dezbaterile în faza finală

care Adunarea Generală ar urma să condamne atitudinea și acțiunile acelor state care prin colaborarea lor diplomatică, politică, militară și economică cu guvernul sud-african au încurajat și facilitat sfidarea de către acest guvern a autorității O.N.U., împiedicînd astfel obținerea independenței teritoriului Africii de sud-vest. Acesta este, într-adevăr, un aspect important al problemei Africii de sud-vest deoarece, așa cum declara reprezentantul Zambiei, Mwemba, „fără ajutorul masiv — moral, politic, financiar și militar — pe care Pretoria îl obține din partea aliaților săi din N.A.T.O., Africa de sud nu ar îndrăzni să sfideze rezistența africană în continuă creștere, opinia publică mondială și deciziile O.N.U."

Statele africane par hotărîte ca la această sesiune să întreprindă toate măsurile posibile pentru ca poporul Namibiei — cum s-a propus să fie numită Africa de sud-vest — să capete cît mai curînd independența, să-și poată alege propria sa cale de dezvoltare.

■

Cu mare interes este urmărită aci și evoluția discuțiilor din Comisia I-a în problema neproliferării armelor nucleare. Din cele aproape șaptezeci de discursuri rostite pînă acum se degajă ca o idee centrală necesitatea îmbunătățirii proiectului tratatului de neproliferare. În fapt, atenția este îndreptată spre două documente — proiectul de rezoluție prin care statele sînt invitate să semneze tratatul și textul tratatului ca atare. Un mare număr de state cer ca ambele documente să fie modificate, în așa fel încît să corespundă mai bine cerințelor vieții internaționale, principiilor adoptate de O.N.U. în problema neproliferării. În centrul preocupărilor se află cele cîteva chestiuni care au devenit fundamentale pentru încheierea unui tratat de neproliferare — adoptarea unor măsuri de dezarmare nucleară, garanții de securitate împotriva pericolului nuclear, posibilități nestînjenite de folosire a energiei nucleare în scopuri pașnice.

Statele nenucleare, care au prezentat la Geneva propuneri de îmbunătățire a proiectului de tratat, și-au reafirmat în linii generale poziția și acționează în continuare în susținerea punctului lor de vedere.

Numărul celor care militează pentru îmbunătățirea tratatului a sporit aci, la New York, și se poate spune că mai bine de jumătate din delegațiile care au luat cuvîntul pînă acum s-a pronunțat, într-un fel sau altul, în favoarea unor modificări ale textului. Cîteva delegații, printre care India și Tanzania, au declarat fără echivoc că nu pot sprijini textul actual. Alte delegații, îndeosebi africane, sugerează ca întreaga problemă a tratatului de neproliferare să fie amînată pînă la sesiunea XXIII-a a Adunării Generale a O.N.U., sau, în orice caz, pînă după ținerea conferinței țărilor nenucleare, programată pentru sfîrșitul lunii august — începutul lunii septembrie, la Geneva.

Autorii proiectului de tratat au lăsat să se înțeleagă că nu se împotrivesc unor sugestii rezonabile de modificare a textelor tratatului și proiectului de rezoluție. Vor fi țările nenucleare satisfăcute cu modificările acceptabile pentru autorii tratatului? Aceasta este o problemă esențială care se discută în prezent. Găsirea unor formule reciproc acceptabile este un proces care se anunță a fi lung și anevoios.

Un sprijin substanțial acțiunilor în direcția îmbunătățirii tratatului l-a acordat delegația română. „Convingerea noastră — sublinia reprezentantul român, ambasadorul Nicolae Ecobescu — este că posibilitățile de îmbunătățire a textului nu s-au epuizat și că dezbaterea prezentă din O.N.U. constituie o ocazie prielnică pentru examinarea atentă și multilaterală a proiectului de tratat, dînd astfel expresie năzuințelor comune ale națiunilor de a găsi cele mai corespunzătoare soluții problemelor primordiale ale omenirii contemporane — pace, securitate, progres".

Este o idee larg împărtășită aci că, prin eforturi perseverente, cu bunăvoință și dînd dovadă de o dorință sinceră de a se ajunge la un rezultat satisfăcător, delegațiile participante la discuțiile în problema neproliferării vor reuși să formuleze textul unui tratat just și echitabil.

■

Fără a constitui obiectul dezbaterilor ce se desfășoară în plenul Adunării Generale, problema evoluției situației din Orientul Apropiat continuă să stea în centrul atenției, în jurul ei ducîndu-se o intensă activitate diplomatică.

După cum se știe, Gunnar Jarring, reprezentantul oficial al secretarului general al O.N.U., după luni de zile de deplasări constante între capitalele R.A.U., Iordaniei și Israelului și de sondări periodice a intențiilor părților direct interesate, și-a mutat sediul la New York unde își continuă consultările cu reprezentanții la O.N.U. ai Israelului și țărilor arabe, în vederea aplicării rezoluției Consiliului de Securitate din noiembrie 1967. În prealabil, diplomatul suedez obținuse, în principiu, acceptarea din partea celor trei părți a rezoluției care stabilește principiile esențiale a căror aplicare ar putea duce la instaurarea în regiunea Orientului Apropiat a „unei păci juste și trainice": inadmisibilitatea anexării unor teritorii ca urmare a operațiunilor militare și, în consecință, retragerea trupelor israeliene din teritoriile ocupate; încetarea stării de beligeranță și asigurarea, pentru toate statele din regiune, a dreptului de a trăi în pace, în cadrul unor frontiere sigure și recunoscute. Activitatea lui Gunnar Jarring este mult îngreunată de faptul că partea israeliană continuă să ceară negocieri directe cu fiecare stat arab, sub egida trimisului special al O.N.U., pentru discutarea problemelor ridicate în rezoluție, în timp ce țările arabe se opun unei asemenea cereri, considerînd că, în baza rezoluției Consiliului de Securitate, este necesar ca trupele israeliene să se retragă fără întîrziere din teritoriile ocupate prin forță.

Recent, atenția observatorilor a fost reținută de semnificația adoptării în Consiliul de Securitate a unui proiect de rezoluție inițiat de Pakistan și Senegal prin care se cere Israelului să se abțină de la orice măsuri legislative sau administrative susceptibile să modifice statutul juridic al Ierusalimului. Rezoluția califică drept nule și neavenite toate hotărîrile luate de către autoritățile israeliene în partea iordaniană a Ierusalimului. Această rezoluție a fost adoptată cu 13 voturi și 2 abțineri (S.U.A. și Canada).

Preocuparea manifestată la O.N.U. pentru problema Orientului Mijlociu se explică prin faptul că, deși de la adoptarea rezoluției din noiembrie 1967 au trecut șase luni, nu s-au realizat pași efectivi pe calea indicată de ea, ci mai mult chiar, în această perioadă au avut loc manifestări, incidente și ciocniri de natură să accentueze încordarea și animozitățile între popoarele care trăiesc în această zonă, să pericliteze pacea și securitatea internațională. Prin menținerea sub ocupație militară de către Israel a unor teritorii aparținînd statelor vecine, nu numai că n-a fost rezolvată una din problemele litigioase primordiale — aceea a refugiaților arabi — dar ea a căpătat dimensiuni considerabil mai mari. Se impun atenției și alte acțiuni de natură să dăuneze speranțelor reglementării pașnice a conflictului: atacul lansat la sfîrșitul lunii martie de Israel împotriva Iordaniei și organizarea, la 2 mai, a unei parade militare la Ierusalim.

În rîndul opiniei publice mondiale cursul evenimentelor din Orientul Apropiat stîrnește un sentiment de profundă îngrijorare și dezaprobare, apreciindu-se că el nu va putea fi oprit decît dîndu-se dovadă de luciditate și rațiune politică. Menținerea tensiunii în regiunea Orientului Mijlociu provoacă și aici, la O.N.U., o serioasă neliniște, considerîndu-se că a sosit timpul să se treacă la realizarea prevederilor rezoluției Consiliului de Securitate din noiembrie 1967, și la elaborarea pe această bază a unor soluții acceptabile părților, în vederea asigurării unei păci trainice și a securității în regiune.

New York, 28 mai

SINTEZE

(2)

Gheorghe Rădulescu
vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri

ROMÂNIA în circuitul economic mondial

Colaborarea cu toate ţările socialiste

Un loc central în ansamblul relaţiilor economice externe ale României revine colaborării şi schimburilor economice şi tehnico-ştiinţifice cu toate ţările socialiste. Dezvoltînd şi adîncind continuu aceste schimburi, ţara noastră ţine seama atît de rolul pe care relaţiile dintre statele socialiste îl are în întărirea potenţialului economic al fiecărei ţări şi al sistemului socialist în ansamblu, cît şi de semnificaţia internaţională deosebită a promovării unor relaţii de tip nou în măsură să ofere lumii contemporane un model de raporturi echitabile între state libere şi suverane.

Un rol deosebit de important în organizarea colaborării noastre cu celelalte ţări socialiste îl au comisiile mixte guvernamentale de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică. Asemenea comisii coordonează, pe baze bilaterale, întreaga activitate de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică a României cu ţările respective. Pînă în prezent s-au constituit, pe bază de acorduri interguvernamentale, astfel de comisii cu R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, Republica Cuba, R. D. Germană, R.S.F. Iugoslavia, R. P. Polonă, R. P. Ungară şi U.R.S.S. Sînt în curs lucrări pregătitoare în vederea înfiinţării de comisii mixte guvernamentale şi în cadrul relaţiilor cu alte ţări socialiste.

Activitatea desfăşurată pînă acum de comisiile mixte guvernamentale a permis valorificarea unor posibilităţi suplimentare de livrări reciproce de mărfuri, ceea ce a condus la lărgirea volumului de schimburi peste prevederile incluse în acorduri comerciale de lungă durată şi în protocoale comerciale anuale. În prezent, o pondere tot mai însemnată în activitatea acestor comisii revine examinării problemelor iniţierii şi organizării acţiunilor de cooperare şi specializare în producţie.

Se ştie că, încă în cursul anului trecut, România s-a adresat tuturor ţărilor socialiste cu un mare număr de propuneri de dezvoltare a cooperării în producţie şi tehnico-ştiinţifice în ramuri cum sînt: construcţia de maşini, energetica, industria minieră, producţia de bunuri de consum, transporturi şi telecomunicaţii, agricultura, turismul etc.

Prima parte a articolului a apărut în „Lumea" nr. 22.

Exponate industriale româneşti la Tîrgul Internaţional de la Milano

Tratativele bilaterale care au urmat au evidenţiat însemnate posibilităţi de cooperare, pe baza cărora s-au şi încheiat o seamă de contracte, iar altele se găsesc în faza de perfectare.

O preocupare actuală în activitatea comisiilor mixte guvernamentale este determinarea unor noi căi, metode şi forme de extindere a cooperării în industrie, ţinînd seama de premisele favorabile pe care le creează în această direcţie procesul pronunţat de diversificare şi de ridicare neîncetată a nivelului tehnico-calitativ al producţiei în ţările socialiste. Merită, de asemenea, notată contribuţia pe care unele comisii mixte guvernamentale au adus-o sau o aduc la pregătirea, perfectarea şi desfăşurarea în bune condiţiuni a unor acorduri bilaterale pentru realizarea cu eforturi comune a unor importante obiective economice cum sînt: complexul hidroenergetic şi de navigaţie Porţile de Fier, care se construieşte în colaborare de către România şi Iugoslavia, complexul hidrotehnic din zona Islaz-Somovit, pe Dunăre, pentru care se efectuează în comun cu partea bulgară studii de proiectare. Experienţa şi rezultatele dobîndite de comisiile mixte guvernamentale de colaborare economică creează o bază largă pentru dezvoltarea în continuare a relaţiilor de colaborare şi cooperare economică dintre ţările socialiste.

O activitate rodnică în acest domeniu desfăşoară şi comisiile de colaborare tehnico-ştiinţifică a României cu R. P. Albania, R. P. Bulgaria, R. P. Chineză, Republica Cuba, R.P.D. Coreeană, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R.S.F. Iugoslavia, R. P. Mongolă, R. P. Polonă, U.R.S.S., R. P. Ungară, R. D. Vietnam, majoritatea acestor comisii funcţionînd de peste 18 ani. Drept urmare, ţara noastră a transmis şi a primit un mare număr de documentaţii tehnice şi ştiinţifice, s-au efectuat vizite reciproce de specialişti pentru documentare şi schimb de experienţă, s-au acordat consultaţii tehnice şi altele.

Extinderea colaborării şi cooperării economice a României cu ţările socialiste se oglindeşte şi în creşterea schimburilor noastre de mărfuri cu aceste ţări. Volumul acestor schimburi a fost în 1967 de peste 1,6 ori mai mare decît în anul 1960 şi de circa 4 ori mai mare decît nivelul realizat în 1950. Ţărilor socialiste le-a revenit anul trecut peste jumătate din volumul total al comerţului nostru exterior.

Schimburile noastre de mărfuri cu majoritatea ţărilor socialiste, ca şi cu un şir de alte ţări, se desfăşoară pe baza acordurilor economice şi comerciale de lungă durată, menite să favorizeze şi să contribuie la crearea unei mai mari stabilităţi în relaţiile economice şi, prin aceasta, să faciliteze — aşa cum am amintit — planificarea economică de perspectivă. Pentru a-şi exercita, însă, în mod efectiv această menire, este necesar ca prevederile înscrise în aceste acor-

duri să fie în mod riguros respectate de ambele părți. Neexecutarea întocmai a obligațiilor reciproce asumate în aceste acorduri diminuează importanța lor ca instrumente stabile de dezvoltare economică, împiedecează asupra înfăptuirii planurilor economiilor naționale aducînd astfel daune.

Potrivit indicațiilor conducerii de partid și de stat, România va urmări și pe viitor extinderea practicii acordurilor de lungă durată, atît cu țările socialiste, cît și cu alte țări, organele noastre economice urmînd să pregătească cu mai multă grijă încheierea acestor acorduri și să asigure executarea riguroasă a angajamentelor asumate. În acest spirit, concomitent cu preocuparea pentru executarea în cît mai bune condițiuni a acordurilor comerciale de lungă durată în vigoare, au început de pe acum pregătirile în vederea elaborării noilor acorduri cu țările socialiste pe termen lung, respectiv pentru perioada cincinală următoare, 1971 — 1975.

România participă activ și la o serie de organizații internaționale ale țărilor socialiste. Membră fondatoare a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, țara noastră întreține cu celelalte țări membre ale acestei organizații legături bazate pe principiile fundamentale ale raporturilor dintre țările socialiste și pe respectarea prevederilor statutare ale Consiliului.

Una din direcțiile principale ale activității C.A.E.R. este examinarea problemelor de colaborare legate de coordonarea planurilor de dezvoltare economică ale țărilor membre. Astfel, țările membre ale C.A.E.R. (inclusiv R.S.F. Iugoslavia care participă — potrivit unei convenții — la lucrările organelor Consiliului) efectuează în prezent consultări bilaterale cu privire la o serie de probleme importante ale colaborării lor economice și tehnico-științifice pe perioada 1971—1975. Un loc important în activitatea Consiliului și a comisiilor sale permanente îl ocupă elaborarea unor proiecte de recomandări cu privire la dezvoltarea și adîncirea în continuare a specializării și cooperării în producție, respectiv studierea problemelor economice care interesează țările în acest domeniu. Un alt domeniu de preocupări îl constituie dezvoltarea colaborării în domeniul coordonării principalelor cercetări științifice și tehnice care prezintă interes reciproc pentru țările membre ale C.A.E.R. O atenție deosebită se acordă examinării problemelor legate de dezvoltarea comerțului exterior reciproc și de perfecționarea în continuare a relațiilor valutar-financiare dintre țările membre.

Țara noastră apreciază ca fiind utilă activitatea de colaborare cu țările socialiste, care se desfășoară de mai mulți ani în cadrul Organizației de colaborare a Căilor Ferate (O.S.J.D.) și în cadrul Organizației de colaborare în domeniul telecomunicațiilor (O.S.S.). De asemenea, la rezolvarea unor probleme concrete ale relațiilor economice dintre unele țări socialiste, o contribuție au adus Banca Internațională de Colaborare Economică (B.I.C.E.), Parcul Comun de Vagoane (O.P.W.), Direcția centrală de dispeceri a sistemelor energetice interconectate (D.C.D.).

România se pronunță pentru întărirea și lărgirea colaborării economice cu statele membre ale C.A.E.R. precum și cu toate statele socialiste, în forme și modalități care corespund principiilor fundamentale ale raporturilor dintre țările socialiste, actualului stadiu de dezvoltare economică și social-politică a acestor state.

Se extind legăturile cu statele occidentale

În concordanță cu politica partidului și statului nostru de dezvoltare a relațiilor externe cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială, în ultimii ani s-au lărgit și s-au intensificat cooperarea și schimburile economice, comerciale și tehnico-științifice, atît cu țările dezvoltate din Europa occidentală și de pe alte continente, cît și cu țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină. Extinderea schimburilor noastre cu toate aceste țări se impunea cu atît mai mult cu cît, vreme îndelungată, organele noastre de comerț exterior s-au limitat la colaborarea cu un număr restrîns de state.

O creștere însemnată au cunoscut în ultimii ani schimburile comerciale ale României cu țările capitaliste dezvoltate. Volumul acestor schimburi s-a mărit în 1967 de 3,8 ori față de nivelul realizat în 1960. Printre factorii care au favorizat această dezvoltare se află așezarea schimburilor — cu majoritatea acestor țări — pe baza acordurilor comerciale de lungă durată. Asemenea acorduri au asigurat realizarea unui nivel ridicat de schimburi în relațiile noastre cu Austria, Anglia, Franța, R. F. a Germaniei, Italia, Olanda, Suedia ș. a. De asemenea, România a încheiat acorduri de lungă durată cu Danemarca, Norvegia, Spania, Australia, iar recent și cu Canada, pregătindu-se în prezent încheierea de astfel de acorduri și cu alte state.

Este îndeobște cunoscut că o premisă necesară a dezvoltării normale a relațiilor economice, în particular a celor comerciale, o constituie echilibrarea volumului de schimburi reciproce, dat fiind că pentru a putea cumpăra fiecare țară trebuie să vîndă. Or, în această privință, balanța schimburilor noastre cu unele țări occidentale înclină încă în defavoarea exportului românesc, ceea ce frînează dezvoltarea în continuare a schimburilor. Unii dintre partenerii României, recunoscînd acest neajuns, și-au exprimat dorința de a-l înlătura. La rîndul lor, întreprinderile românești își accentuează preocupările pentru ridicarea calității și competitivității produselor de export, astfel încît ele să corespundă exigențelor actuale ale pieților externe.

Un alt factor de mare importanță pentru extinderea și consolidarea schimburilor cu statele occidentale îl constituie dezvoltarea legăturilor de cooperare economică, industrială și tehnico-științifică. Ca și în cazul schimburilor comerciale, promovarea acestor legături necesită, de asemenea, un cadru general adecvat, sub forma unor înțelegeri interguvernamentale bilaterale, cu scopul de a încuraja și facilita raporturile de cooperare între organizațiile economice, asociațiile și întreprinderile interesate din cele două țări. Un asemenea cadru îl constituie în prezent acordurile bilaterale de cooperare economică, industrială și tehnică — un nou tip de acord în practica relațiilor internaționale. România a încheiat pînă în prezent astfel de acorduri cu 40 de țări, inclusiv cu țări dezvoltate din punct de vedere economic ca: Italia, Franța, R.F. a Germaniei, Olanda, Danemarca, Austria, Suedia, Izrael și altele. De asemenea, în unele acorduri comerciale pe termen lung, ca, de exemplu, cu Finlanda, Norvegia, Spania, s-au prevăzut clauze speciale cu privire la promovarea și facilitarea dezvoltării de durată a cooperării economice, industriale și tehnice între întreprinderile și organizațiile din țările respective.

Contactele și discuțiile pe care organizațiile și întreprinderile românești le-au angajat în ultimii doi ani cu un șir întreg de firme occidentale au relevat numeroase și interesante posibilități de a realiza, sub diferite forme, o conlucrare rodnică și de durată. O seamă de contracte de cooperare s-au încheiat cu firme din Franța, R.F. a Germaniei, Italia și alte țări.

Instituirea, prin Declarația româno-franceză semnată recent de președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și de președintele Republicii Franceze, Charles de Gaulle, a unei Comisii de cooperare la nivel guvernamental, între Franța și România, însărcinată să urmărească cu regularitate executarea acordurilor în vigoare în domeniul economic, tehnic și științific și să caute noi posibilități de cooperare, constituie o măsură care va duce fără îndoială la dezvoltarea colaborării și cooperării între cele două țări.

În sprijinul eforturilor țărilor în curs de dezvoltare

Lărgirea continuă a relațiilor economice cu tinerele state independente din Asia și Africa, precum și cu țările Americii Latine, reprezintă *una din direcțiile principale ale politicii economice externe a României.* România înțelege să aducă, pe măsura posibilităților sale și pe bază de avantaj reciproc, o contribuție crescîndă la desfășurarea procesului de dezvoltare economică a țărilor în curs de dezvoltare. Numărul țărilor în curs de dezvoltare cu care România întreține relații economice și comerciale s-a mărit de la 35 în anul 1959 la aproape 70 în prezent. Legăturile cu 30 de țări sînt reglementate prin acorduri interguvernamentale, din care, cu 14 state pe baza unor acorduri de lungă durată. În 1967, volumul total al schimburilor comerciale ale României cu țările în curs de dezvoltare a înregistrat o creștere de peste 3 ori în comparație cu nivelul realizat în anul 1960. Ca urmare, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în ansamblul schimburilor noastre comerciale a marcat o tendință de creștere, ajungînd la aproape 7% în 1967. În ultimii doi ani s-au întreprins numeroase acțiuni noi în direcția extinderii și adîncirii relațiilor noastre economice cu țările în curs de dezvoltare. În acest cadru menționăm prospectarea mai intensă a posibilităților de a se lărgi legăturile comerciale și de cooperare economică cu o serie de țări din Africa — concretizată în încheierea unor noi acorduri — precum și cu unele țări din America Latină. Recent a fost semnat un nou acord comercial și de plăți de lungă durată cu India și un acord comercial pe 5 ani cu Pakistanul.

O dezvoltare favorabilă cunoaște cooperarea economică dintre România și țările în curs de dezvoltare, în domeniul industriei, agriculturii, științei și tehnicii, formării profesionale a cadrelor. România a încheiat acorduri de

→

cooperare economică și tehnică cu Iran, R.A.U. iar de curînd și cu Algeria, India, Guineea, Sudan și Ceylon, precum și acorduri de cooperare tehnico-științifică cu Ghana, Guineea, Irak, Kenya, Somalia, Tunisia, Dahomey și alte țări.

România colaborează la edificarea unor importante obiective economice în diferite țări în curs de dezvoltare. Astfel, în Iran, cu asistența României, în anii următori se va construi o fabrică de tractoare cu o capacitate finală de 10 000 bucăți pe an și se vor organiza un complex industrial pentru exploatarea și prelucrarea lemnului și un complex agrozootehnic de tip industrial pe o suprafață de 10 000 ha. În India, unde țara noastră a construit rafinăria de la Gauhati, România va participa, în cooperare cu firme franceze, la edificarea rafinăriei de mare capacitate de la Haldia, lîngă Calcuta, cu o capacitate de 2,5 milioane tone pe an. În R.A.U., țara noastră colaborează la construirea unei fabrici de produse sodice, la punerea în exploatare a unei mine de fosfați și la realizarea unei instalații de concentrare a fosfaților ; plata echipamentelor și a asistenței tehnice furnizate de România se va face prin livrări din R.A.U. de produse rezultate din instalațiile respective.

În Algeria, România va colabora, prin efectuarea de studii, livrări de instalații și echipamente și acordarea de asistență tehnică, la realizarea unor obiective economice, în special în industria petrolieră, în sectorul minier, în industria chimică și în exploatarea și prelucrarea lemnului. Tot în Algeria, cu sprijinul specialiștilor români și cu ajutorul unor instalații românești de foraj petrolier se va deschide în curînd, în Sahara, un vast șantier de explorări și foraj.

■

Conștientă de importanța pe care organizațiile internaționale o au în promovarea unor relații economice bazate pe avantaj reciproc și în instaurarea unui climat de conlucrare pașnică între state, România a căutat să folosească în cadrul acestora orice prilej pentru a extinde ideea cooperării economice, științifice și tehnice.

Încă acum 10 ani, cînd căutarea unor forme noi de cooperare nu reprezenta o preocupare generală, delegația română a lansat la Comisia economică O.N.U. pentru Europa ideea dezvoltării cooperării economice prin livrarea de echipamente și utilaje pe credit pe termen lung, cu rambursarea creditului în produse fabricate cu aceste utilaje de partenerul respectiv sau eventual cu alte mărfuri. Această idee a fost concretizată de delegația română și la prima Conferință O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare din 1964 prin recomandarea adoptată cu privire la „rambursarea în mărfuri a creditelor însoțind furnizarea de bunuri de echipament".

Ca membră a Consiliului Economic și Social al O.N.U., România a inițiat, în anii 1965—1967, împreună cu alte țări, o serie de recomandări izvorîte din experiența propriei construcții economice și menite să ducă la o mai intensă activitate a O.N.U. și a instituțiilor sale specializate în domenii fundamentale ale dezvoltării cum sînt : industrializarea, planificarea dezvoltării, formarea și utilizarea factorului uman în procesul dezvoltării.

În concordanță cu aceste preocupări, la cea de-a XXII-a sesiune a Comisiei Economice pentru Europa din 1967 din inițiativa României s-a adoptat o rezoluție privind „cooperarea științifică și tehnologică", iar în cursul acestui an, participarea țării noastre la cea de-a XXIII-a sesiune a C.E.E./O.N.U. s-a concretizat în inițierea, împreună cu alte țări, a unor rezoluții menite să precizeze cadrul, formele și metodele de extindere a cooperării tehnologice, științifice și industriale pe plan european.

La cea de-a XXII-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. (decembrie 1967) s-a adoptat o rezoluție inițiată de România împreună cu alte țări cu privire la „cooperarea industrială între state", prin care se propun forme variate de colaborare interstatală în interesul accelerării industrializării pe scară mondială.

Pornind de la experiența proprie, acumulată în procesul promovării cooperării economice și tehnico-științifice internaționale, și ținînd seama de rolul stimulator pe care aceasta îl exercită în dezvoltarea durabilă și stabilă a schimburilor comerciale externe, delegația României la cea de-a II-a Conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.) a prezentat un memorandum cu privire la promovarea formelor moderne de cooperare economică internațională, care a devenit document oficial de lucru al U.N.C.T.A.D.

România dezvoltă și diversifică colaborarea cu programele O.N.U. de asistență tehnică, formă de cooperare în care fiecare stat participant, în măsura posibilităților și mijloacelor de care dispune, poate acorda și primi asistență.

Exemplele de mai sus reprezintă numai o parte din numeroasele inițiative și propuneri prezentate de România în cadrul diferitelor organizații internaționale pentru promovarea colaborării și cooperării internaționale, factori de seamă ai progresului economic.

Participarea activă a României la formele de colaborare ale organizațiilor internaționale din care face parte pune totodată problema posibilității de extindere în viitor a acestei participări și la alte organisme internaționale care își dovedesc utilitatea în promovarea relațiilor economice internaționale.

Promovînd cu consecvență o politică de largă cooperare internațională, partidul și guvernul nostru pornesc de la premisa că progresele obținute de industrializarea socialistă a țării, în modernizarea și diversificarea tuturor ramurilor economiei naționale, permit o tot mai amplă participare a României la schimbul internațional de bunuri materiale și spirituale, la intensificarea relațiilor și contactelor cu toate țările lumii, și cu tot mai multe organisme internaționale, în convingerea că o astfel de politică oferă posibilitatea de a se găsi soluții pentru problemele de interes comun și că, prin aceasta, țara noastră își aduce totodată contribuția la destinderea internațională, la marea cauză a păcii în lumea întreagă.

reflector

NOUL PLAN CINCINAL AL INDIEI

De curînd, în India a fost anunțat cel de-al patrulea plan cincinal de dezvoltare, care va intra în vigoare începînd din anul viitor. Se prevede un ritm anual de creștere a producției de 5—6 la sută. Se apreciază că acest ritm va putea fi menținut dacă creșterea în agricultură va atinge cel puțin 5 la sută. În ce privește industria, se estimează dezvoltarea ei într-un ritm mediu anual mai ridicat — 8—10 la sută. Un obiectiv principal în cadrul planului îl reprezintă programul de dezvoltare intensivă a agriculturii, știut fiind că rezolvarea problemei alimentației este de maximă stringență în India. O altă prevedere foarte importantă a planului se referă la necesitatea efortului intern în dezvoltarea economică a țării.

ORAȘE CLIMATIZATE

O primăvară veșnică, aer luminos și pur, străzi fără zăduf, fără praf și fum, fără vînt rece și umed... Prototipurile unor asemenea orașe, care par de domeniul romanelor științifico-fantastice, urmează să apară în curînd. Unul dintre ele se construiește în statul Minnessota (S.U.A.), într-o regiune în care rigorile climei au provocat un masiv exod de populație. Orașul experimental va fi acoperit de o imensă cupolă de sticlă susținută de clădirile mărginașe și de cîteva blocuri înalte din mijloc. Numai cupola va costa, conform agenției „France Presse", 80 milioane dolari. În acest oraș „climatizat" nu va pătrunde nici un automobil cu benzină, nu vor exista crematorii de gunoi sau alte surse de fum. Totul va funcționa electric, inclusiv automobilele și sistemul de încălzire. Celălalt oraș-seră va fi amenajat în nordul Siberiei, lîngă Norilsk. Va avea 1 500 de locuitori, salariații unei mari centrale electrice și familiile lor. Toate locuințele orașului vor forma un cerc vast, cuprinzînd în interior un parc de trei hectare, unde sînt plasate școli, magazine etc. Pe străzi și în întregul oraș va fi menținută o temperatură constantă de 18 grade, chiar cînd afară gerul va atinge minus 50 de grade. Încălzirea orașului acoperit va fi realizată cu baterii generatoare de raze infraroșii.

PRIMUL AVION DIN MASE PLASTICE

La a 7-a expoziție aeronautică de la Hanovra (R.F.G.) a fost prezentat primul avion de călători construit în întregime din mase plastice, întărite cu fibre de sticlă. Avionul, lung de 7,65 m, poate adăposti patru persoane și dezvolta o viteză maximă de 360 km/oră, avînd o rază de acțiune de 1 400 km. El prezintă o serie de avantaje : o economie considerabilă de greutate, utilizarea optimă a suprafețelor, cost de întreținere scăzut, durată redusă de construcție și... un preț mai ieftin (circa 25 000 dolari, mult mai puțin decît avioanele similare din materiale „clasice").

RESURSELE OCEANELOR

Potrivit unui recent raport al O.N.U., importante zăcăminte minerale ale oceanelor ar putea fi exploatate și anumite „populații vii" ale mării libere ar putea furniza mari cantități de produse alimentare (altele decît peștele).

De la trimisul nostru la Dakar, Corneliu Vlad

SENEGAL

O demonstrație practică în fața elevilor Centrului agricol de la Guerina

pămînt în prefacere

Casablanca—Dakar, segmentul aerian pe care-l străbat, este într-un fel celebru. Printre cei ce și-au riscat literalmente viața — ca piloți de linie — întru consolidarea acestui traseu aerian s-a numărat, cu patruzeci de ani în urmă, Antoine de Saint-Exupéry. „Terre des hommes" se revendică fruct nemijlocit al reflecțiilor din nenumăratele ore, de zi sau de noapte, petrecute de Saint-Exupéry deasupra spațiilor africane.

Te lămurești lesne, cîteva ore după decolarea la Casablanca, că avionul te poartă deasupra teritoriului Republicii Senegal pentru că nu poți pierde momentul intersectării fluviului care dă numele acestei țări — granița naturală a Republicii Senegal cu Mauritania.

Se însămînțează arahida, principala cultură agricolă a Senegalului (circa trei sferturi din volumul exporturilor)

În zbor, deasupra Senegalului, s-au născut probabil multe din paginile cărții lui Saint-Exupéry. De pildă, fragmentul care exaltă virtuțile avionului nu ca mașină de zbor în sine, ci ca „instrument de studiu". Drumurile, întortocheate — observă mai întîi Saint-Exupéry — ne-au înșelat secole de-a rîndul ; evitînd pămînturile sterpe, stîncile, nisipurile, ele vin în întîmpinarea trebuințelor omului, merg de la o fîntînă la alta, îl poartă pe țăran de la hambar la lanul de grîu, primesc cireada în pragul staulului și o dăruiesc pășunii. „Această planetă, noi am crezut-o reavănă și tandră... Dar — spune el mai departe — privirea noastră s-a ascuțit și am făcut un progres crud. Cu avionul, am învățat linia dreaptă. Am decolat și ne-am desfăcut de aceste drumuri care duc spre adăpătoare și staule, sau șerpuiesc din oraș în oraș. Eliberați de acum înainte de dulcile servituți, de trebuințele fîntînilor, ne consacrăm unor țeluri mai îndepărtate. Numai astfel, de la înălțimea traiectoriilor noastre rectilinii, descoperim temelia esențială, vatra de piatră, de nisip și de sare, sau uneori viața, în chipul cîtorva fire de mușchi care, pe crestele ruinelor, se încumetă ici-colo să înflorească. Iată-ne, deci, schimbați în fizicieni, în biologi, cercetînd aceste civilizații care împodobesc văile și uneori, printr-o minune, înfloresc ca parcurile acolo unde climatul le favorizează".

Fragmentul este cam lung dar există și o justificare pentru reproducerea sa aici. Descrierea pămîntului Senegalului, îndeosebi a jumătății septentrionale a țării, este cel puțin implicită în frazele citate. Itinerarul lui Saint-Exupéry intersectează regiunea denumită Sahel, care face trecerea între pustiul Saharei și jungla africană (în arabă Sahel înseamnă margine). O întindere de șes imensă, de culoare galben-roșiatică a nisipului, pe care o crezi interminabilă. Vegetația apare mai mult ca accident — pîlcuri de iarbă galbenă declorofilizată, tufe de salcîm sau mărăcini de un verde prăfuit, oaze de curmali care atestă (și mai ales datorează) prezența așezărilor umane. Spre sud, se impune progresiv ceea ce un geograf denumea „Sahelul agresiv" — copaci contorsionați în chip ciudat, cu ramurile spinoase, cu frunzele cenușii, constituiți în păduri tot mai mari, tot mai dese. Silueta cîte unui baobab — sporadică încă aici — servește ca indiciu al apropierii de regiunile tropicale africane, cu o vegetație prodigioasă, de nepătruns.

Natura n-a fost deosebit de mărinimoasă cu această țară din apusul Africii deși, în raport cu alte state ale continentului, Senegalul beneficiază de condiții mai bune pentru dezvoltarea agriculturii. Dar în lupta lor cotidiană cu datele nefaste ale naturii, locuitorii acestor întinderi, în marea lor parte agricultori (85 la sută din populația activă a țării), au reușit — lucru de importanță vitală — să-și asigure practic nevoile de subzistență. Pentru că agricultura Senegalului a fost dintotdeauna exclusiv o formă a economiei naturale, urmărind doar satisfacerea nevoilor proprii ale producătorului ; abia în ultimii ani s-a dezvoltat sectorul economiei de schimb, ale cărui produse sînt menite exportului.

Cultura agricolă primordială a țării nu este autohtonă ; plantă leguminoasă ierbacee originară din Brazilia, arahida a fost împămîntenită (la propriu și la figurat) pe coasta occidentală a Africii, în urmă cu un secol și ceva (1834). Ceea ce nu a împiedicat ca ea să se impună autoritar între celelalte plante agricole cultivate aici (mei, orez, porumb, manioca). Solurile nisipoase de pe coasta Atlanticului sînt ideale pentru cultura arahidei. Astăzi arahidele sînt principalul produs comercializat în afara granițelor țării ; în ultimii cîțiva ani, au reprezentat cam trei sferturi din volumul total al exporturilor senegaleze.

→

Multe din obiectivele consolidării independenței naționale, ale dezvoltării economice cu care sînt confruntate statele africane, ca și alte țări în curs de dezvoltare, reprezintă — în forme specifice, bineînțeles — și problemele Senegalului. De pildă, ca și în cazul altor țări africane sau latinoamericane, pentru propășirea Senegalului este nefastă dezvoltarea disproporționată a unei ramuri economice — aici este vorba, am spus, de cultura arahidelor — și de aceea eforturile merg în direcția diversificării culturilor agricole, a întăririi și extinderii embrionului industrial al țării, în vederea exploatării unor noi surse de venituri. Prejudiciile secetei sînt adesea de anvergură națională. În vara lui 1966, de pildă, obținerea unei recolte de arahide cu 25 la sută sub cea estimată, din cauza insuficienței ploilor, a determinat în cele din urmă chiar revizuirea unor obiective principale ale planului de patru ani, aflat la jumătatea termenului. Aici, la Dakar, evenimentul a fost în măsură să învedereze încă o dată acuitatea unui imperativ ca lichidarea monoculturii, diversificarea culturilor agricole. Străduințele au depășit stadiul de proiect. În provincia Casamance și în estul țării s-a experimentat cu succes cultura bumbacului în vederea aclimatizării sale în Senegal. S-au încercat experiențe și cu plantarea tutunului — tot în Casamance — foarte încurajatoare. În nord, la 20 km de Saint-Louis, a apărut în urmă cu cîțiva ani o nouă așezare, satul Biflèche, al pionierilor-cultivatori de orez. Bumbacul, tutunul, orezul, la care se adaugă trestia de zahăr — odinioară necunoscute în Senegal — sînt pe cale de a deveni cîteva din principalele culturi agricole ale țării. Bineînțeles, alături de arahide, dar și alături de porumb, mei și alte cereale, ale căror recolte vor trebui la rîndul lor să sporească simțitor în viitor. Ponderea diferitelor culturi în agricultura țării urmează să țină seama cît mai bine de condițiile oferite de diferitele regiuni și de interesele generale ale dezvoltării echilibrate a economiei țării.

De cîțiva ani mai ales, șeful statului senegalez, Léopold Sédar Senghor, enunță datele unei probleme de un interes foarte larg, tot mai mult dezbătută și aprofundată pe plan mondial. Pentru că, din nou este vorba de o problemă a Senegalului, dar în același timp a țărilor în curs de dezvoltare în general. „An de an — spune președintele Senghor — prețul mărfurilor importate din Europa crește, în timp ce acela al mărfurilor pe care noi, țările subdezvoltate din lumea a treia, le exportăm, scade. Este vorba de deteriorarea termenilor de schimb ; altfel spus, a raportului între valoarea tonei de mărfuri importată din Europa și valoarea tonei de mărfuri exportată de țările subdezvoltate". În ce privește Senegalul, între 1956-1965 deteriorarea a fost, potrivit datelor ce mi-au fost furnizate la Ministerul de Finanțe de la Dakar, de 37 la sută ; după Banca Centrală a Africii de vest, de numai 29 la sută. Pentru țările în curs de dezvoltare, consideră președintele Senghor, „problema principală a secolului este suprimarea sau atenuarea inegalității care există între țările dezvoltate și cele subdezvoltate".

Cu dorința de a contribui la găsirea căilor care ar putea duce la rezolvarea acestei probleme, factori senegalezi de răspundere acționează din plin, laolaltă cu oameni politici, diplomați și economiști din atîtea alte țări africane. Ei insistă asupra faptului că imprimarea unui ritm înalt de dezvoltare economică țărilor „lumii a treia" reclamă intensificarea colaborării internaționale, declarînd în același timp că „responsabilitatea principală pentru dezvoltare" revine tocmai acestor țări. De aici, imperativul mobilizării mai depline și mai eficiente a resurselor interne ale țărilor în curs de dezvoltare.

Eforturile Senegalului în acest sens, pentru punerea în valoare a izvoarelor sale de bogății, de către înșiși locuitorii țării, în folosul național, sînt tot mai bine marcate. Peisajul auster, zgîrcit în elemente care să ateste nu prezența omului dar chiar a unor forme de viață în general — ce i se revela cu patruzeci de ani în urmă lui Saint-Exupéry pe mari întinderi — începe să se modifice. Avionul se dovedește și aici „instrument de studiu". Panglicile, odinioară abia perceptibile, reprezentînd zonele verzi de-a lungul rîurilor și lacurilor, se accentuează de la an la an. Hașurile reprezentînd suprafețele cultivate cu orez, mei și alte cereale sporesc și capătă nuanțe cromatice vegetale inedite. Tot mai multe din depresiunile interdunale mlăștinoase, denumite „niayes", care se înșiră de-a lungul coastei atlantice, împrumută în timpul sezonului favorabil culoarea verdelui viu — semn al transformării lor în grădini de legume și zarzavaturi (la nivel național există un plan de perspectivă urmărind acest obiectiv).

Potențialul dezvoltării nu este însă nici pe departe urnit în toate resorturile sale. Din cele circa 8 milioane de hectare care ar putea fi redate agriculturii țării (după părerea experților cu care am stat de vorbă), astăzi sînt cultivate numai vreo 2 milioane. În Senegal, asaltul deșertului este abia la început. Mult mai semnificativ decît izbînzile în sine dobîndite deja pe acest front rămîne însă faptul că aici poți asista la unul din tot mai numeroasele acte care prefigurează amploarea viitoarelor mutații ale continentului.

Africa, ale cărei întinderi i-au prilejuit lui Saint-Exupéry să vorbească despre acel romantic — dar pe deplin realizabil — „pămînt al oamenilor", este organic angajată acum, la cumpăna anului 1968, în efortul amplu, menit să înscrie continentul pe orbita marii dezvoltări economice, menit să asigure prosperitatea locuitorilor săi.

Există nu departe de Dakar, în peninsula Capului Verde, punctul extrem occidental al Africii, o limbă de pămînt care zi de zi către asfințit, continuă să primească, timp de cîteva minute, singură pe continent, razele soarelui, atît de darnic cu întinderile africane. Așadar, un loc din cele mai potrivite pentru a îndemna la reflecție asupra drumului Africii contemporane și pentru a putea constitui punctul inițial al unei călătorii pe acest continent.

Dakar, mai

TURCIA ȘI N.A.T.O.

Articol scris pentru „Lumea" de

Arif GELEN

comentator al ziarului „Ulus"

Una din problemele care frămîntă în ultimul timp opinia publică și cercurile politice din Turcia este problema relațiilor cu N.A.T.O. În această direcție s-au conturat mai multe puncte de vedere care reprezintă, de fapt, interesele grupărilor și cercurilor politice respective.

Actualul guvern, format de Partidul Dreptății, declară că principiul său de guvernare în politica externă îl constituie alianța cu Occidentul în cadrul N.A.T.O. ; cu alte cuvinte, că nu intenționează să-și schimbe relațiile cu N.A.T.O. În afara punctului de vedere exprimat de partidul de guvernămînt, există numeroase opinii privind necesitatea unei mai mari destinderi a relațiilor internaționale, dar asemenea necesități sînt negate de organismele și normele N.A.T.O., după care „interesele aliate" ar trebui să prevaleze asupra intereselor naționale. Sînt tot mai numeroase și acele voci care cer să se procedeze periodic la o revizuire a relațiilor bilaterale între statele membre ale alianței.

În comandamentul N.A.T.O. de la Izmir sînt prezenți numai ofițeri americani și, din această cauză, atunci cînd se pronunță cuvîntul „N.A.T.O.", poporul se gîndește în primul rînd la S.U.A. și la americani. În ultimii ani, diferite cercuri politice au criticat cu tărie unele acorduri bilaterale existente între Turcia și Statele Unite. Multe din acțiunile desfășurate în parlament și în presă au pus în discuție conținutul lor. În fața acestei situații, guvernul a fost nevoit să arate că se impune o revizuire a unor acorduri existente. Nu de mult, într-o declarație a Ministerului de Externe, se arăta că se va proceda la o revizuire a acordurilor bilaterale existente între Turcia și S.U.A. în cadrul N.A.T.O., ținînd seama de interesele noastre naționale.

Partidul republican al poporului (P.R.P.), principalul partid de opoziție, care se opune liniei politice promovate de guvern, nu are în această problemă un punct de vedere propriu, diferit de cel al guvernului. Fără a pune la îndoială rămînerea Turciei în N.A.T.O., P.R.P. condiționează însă aceasta de o profundă modificare și îmbunătățire a relațiilor existente între Turcia și alianța nord-atlantică. Recent, secretarul general al partidului, Ismet Inönü, spunea : „Intenționăm să rămînem în cadrul alianței în noua sa formă, dacă vor fi îndepărtate neconcordanțele și lipsurile existente în problema relațiilor Turcia-N.A.T.O.". În diversele luări de cuvînt, reprezentanți

ai Partidului republican al poporului au făcut diferite precizări în acest sens. Cu prilejul discutării bugetului pe anul în curs, Orhan Erkanlî, reprezentant al Partidului republican al poporului, a arătat că, în primul rînd, se impune ca armata turcă să capete o mai mare independență de acțiune. După părerea lui Erkanlî, există o contradicție între actuala organizare a armatei și politica externă a Turciei. Faptul că Turcia întreține o armată de 500 000 de oameni înseamnă de fapt că a ajuns în situația de a fi depozit militar al N.A.T.O. Într-un articol, el explică situația existentă în felul următor : „Datorită N.A.T.O. și acordurilor bilaterale, controlul acțiunii forțelor noastre armate a fost trecut în mîinile străinilor". Erkanlî precizează : „Turcia nu are nevoie de o armată de 500 000 de oameni. Noi trebuie să întreținem o armată corespunzătoare intereselor noastre naționale". El arată că, prin reducerea de cîteva ori a numărului de militari existent, s-ar putea păși pe calea unei dezvoltări dinamice a economiei Turciei. De asemenea, el insistă ca armata să nu se bazeze pe ajutor extern pentru că aceasta dăunează independenței sale de acțiune, capacității sale de luptă. La rîndul său, Ismet Inönü subliniază că apartenența Turciei la N.A.T.O. nu trebuie să constituie un obstacol în calea promovării politicii externe.

Acesta este punctul de vedere oficial al Partidului republican al poporului. Dar, în rîndurile P.R.P. există și păreri care afirmă că rămînerea Turciei în cadrul N.A.T.O. nu constituie o necesitate și nu concordă cu interesele naționale. Astfel, într-o cuvîntare rostită recent la Universitate, dr. docent Haluk Ulman arăta că Turcia trebuie să iasă din N.A.T.O.

În ce privește alte partide de opoziție, Partidul Încrederii, de pildă, manifestă un punct de vedere asemănător cu cel al Partidului Dreptății, în timp ce alte formații politice nu au un punct de vedere propriu, formulat în mod explicit. Secretarul general al Partidului Popular, Osman Bölukbași, s-a pronunțat cu diferite prilejuri pentru o mai mare independență în ce privește relațiile cu N.A.T.O.

În comparație cu aceste partide, Partidul Muncitoresc din Turcia (P.M.T.) manifestă o poziție cu totul diferită în problema relațiilor Turciei cu N.A.T.O. Conform părerii sale, se impune ca Turcia să părăsească N.A.T.O. în anul 1969 și ea trebuie să anunțe aceasta din timp organelor conducătoare ale alianței. P.M.T. subliniază : „N.A.T.O. este o alianță militară aflată sub controlul S.U.A. O țară care aderă la N.A.T.O. este nevoită să se supună controlului acestei țări. Numai în afara N.A.T.O. Turcia poate să manifeste o politică și o poziție independente ; numai în felul acesta putem să stabilim relații de prietenie și egalitate cu toate popoarele care respectă interesele noastre naționale ; numai în felul acesta putem să ocupăm locul ce ni se cuvine în rîndurile popoarelor lumii. Cei care afirmă că nu trebuie să ne retragem din N.A.T.O. sînt pe un drum greșit". Un document adoptat la o recentă reuniune a partidului cere guvernului să deschidă dezbaterile privind ieșirea din N.A.T.O. În același comunicat se arată că N.A.T.O. este un instrument al imperialismului american, că datorită existenței acordurilor nord-atlantice, S.U.A. întreține trupe și baze pe teritoriul Turciei. O politică independentă față de S.U.A. — se afirmă în document — este condiționată de ieșirea din N.A.T.O.

Există o serie de scriitori, profesori, politicieni independenți și asociații studențești care, deși nu fac parte din P.M.T., împărtășesc poziția sa în această problemă. Senatorul independent Ahmet Yildiz cere ca Turcia să nu mai apeleze la ajutorul american și arată că alianța nu poate fi considerată utilă Turciei. Majoritatea senatorilor independenți manifestă un punct de vedere care împărtășește vederile exprimate în problema N.A.T.O. de președintele Franței, generalul de Gaulle.

Marea majoritate a organizațiilor de tineret se pronunță în mod hotărît împotriva N.A.T.O., cerînd promovarea unei politici independente și naționale. Într-un raport dat publicității de Asociația studenților de la Universitatea tehnică din Istanbul se afirmă : „N.A.T.O. se opune intereselor poporului turc și aceasta reiese tot mai pregnant. Care va fi atitudinea tineretului turc în problema N.A.T.O. ? Desigur, tineretul turc va fi de partea muncitorului și țăranului turc și de partea acțiunilor acestora".

În ultimul timp, la Ankara și Izmir au fost difuzate o serie de broșuri care cer ieșirea Turciei din N.A.T.O. Discuțiile pe marginea acordurilor bilaterale existente între Turcia și Statele Unite în cadrul alianței N.A.T.O., precum și o serie de acorduri secrete semnate constituie probleme aflate în centrul actualității.

În diverse declarații ale guvernului se arată că nu se va proceda la vreo schimbare politică, dar unele acorduri turco-americane au ajuns în situația de a nu mai fi dorite nici chiar de guvern. Aceasta, ca rezultat al influenței exercitate asupra guvernului de curentul de opinie anti-N.A.T.O., se pare că au și fost inițiate o serie de demersuri în privința unor schimbări în cadrul acordurilor.

Trebuie remarcat în același timp faptul că guvernul se pronunță pentru o mai profundă dezvoltare a relațiilor cu țările socialiste. Oricare ar fi poziția Turciei față de N.A.T.O. și locul ei în cadrul alianței occidentale, acestea nu trebuie să constituie obstacole în calea stabilirii și dezvoltării relațiilor cu țări ce fac parte din alte grupări. În felul acesta se invederează că N.A.T.O. nu trebuie și nu are dreptul să constituie un obstacol în calea afirmării intereselor proprii ale Turciei.

Dacă de la 1969 — an hotărîtor pentru N.A.T.O. — nu trebuie așteptate poate lucruri deosebit de mari privind Turcia, în orice caz, dacă privim manifestările de promovare a intereselor naționale ale unor țări membre ale alianței, ne vom da seama că a sosit timpul să promovăm o politică externă conformă cu interesele noastre și să luăm măsurile cuvenite. Este de remarcat că chiar cei ce se pronunță pentru rămînerea Turciei în N.A.T.O. arată că prezența Turciei în cadrul alianței nu trebuie să constituie un obstacol în calea promovării intereselor sale naționale. De asemenea, tot mai multe cercuri cer promovarea unei politici interne bazată pe exploatarea tuturor rezervelor naționale ale țării în direcția dezvoltării economice și pe realizarea obiectivului ca nici un izvor de materii prime să nu fie dat pe mîinile străinilor. Recent, generalul Tural a cerut elaborarea unui plan de 15 ani privind organizarea armatei Turciei și dezvoltarea industriei naționale care să răspundă intereselor noastre.

De altfel, diverse formații politice își exprimă punctul de vedere că Turcia trebuie să manifeste o politică independentă. În acest context trebuie privite și discuțiile turco-americane în problemele revizuirii acordurilor bilaterale.

reflector

MESERII BIZARE

17 000 — acesta este numărul meseriilor stabilit de serviciile de statistică din Marea Britanie. Unele din aceste meserii sînt puțin obișnuite. Pînă nu de mult, la Londra exista un funcționar care făcea turul stațiilor de metro înarmat cu o gumă și un briceag pentru a șterge de pe afișe „creațiile" pictorilor amatori. Pînă la urmă funcționarul a fost concediat. Nu datorită neconștiinciozității ci datorită faptului că direcția a considerat mai avantajos să lipească noile afișe peste cele vechi.

Printre oamenii cu cele mai bizare meserii, un loc aparte revine degustătorilor. Există un număr infinit de tipuri de degustători — aproape de neimaginat. Degustători de apă (de la robinet) ; ei trebuie să efectueze 50—60 de degustări pe zi și s-au specializat în asemenea măsură încît reușesc să distingă acum 17 feluri de gusturi de apă. Degustători de patiserie (degustarea e uneori neplăcută, trebuind să se constate și momentul cînd produsele devin alterabile și deci imposibil de vîndut). Degustători de... săpun, pentru stabilirea procentajului alcalin al acestuia.

În sfîrșit, la Stockholm există un funcționar la direcția fiscului care știe să imite lătratul a 20 rase de ciini. Acesta „latră" pe la porțile diferitelor locuințe și, în cazul în care primește răspuns, informează perceptorul și proprietarul patrupedului e pus să plătească impozitul respectiv.

AUTOMOBIL SPAȚIAL

Industria aeronautică americană a conceput un „automobil spațial" care acționează sub impulsul unui motor cu reacție. Destinat viitorilor „lucrători" în Cosmos, automobilul

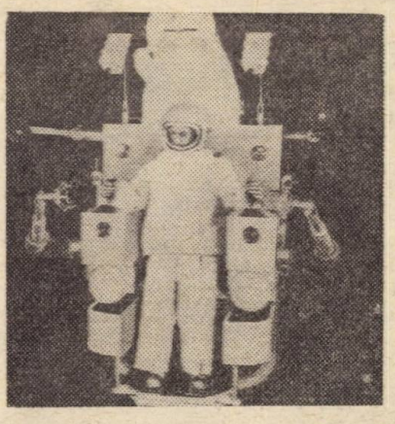

ar urma să constituie un mijloc de deplasare în spațiu a tehnicienilor care vor trebui, în exteriorul astronavei de bază, să lucreze la construcția marilor sateliți orbitali locuibiii sau să controleze din exterior sateliții gata construiți.

STUDII DE LITERATURĂ AFRICANĂ

În cadrul celui de al doilea Congres internațional al africanologilor, președintele Senegalului, Leopold Senghor, a propus să se elaboreze un manual al literaturii africane și o antologie a textelor clasice africane. El a remarcat existența unor lucrări de valoare în acest domeniu (editate de Biblioteca din Oxford, de Institutul de etnologie din Paris etc.).

Centrala termoelectrică de la La Spezia

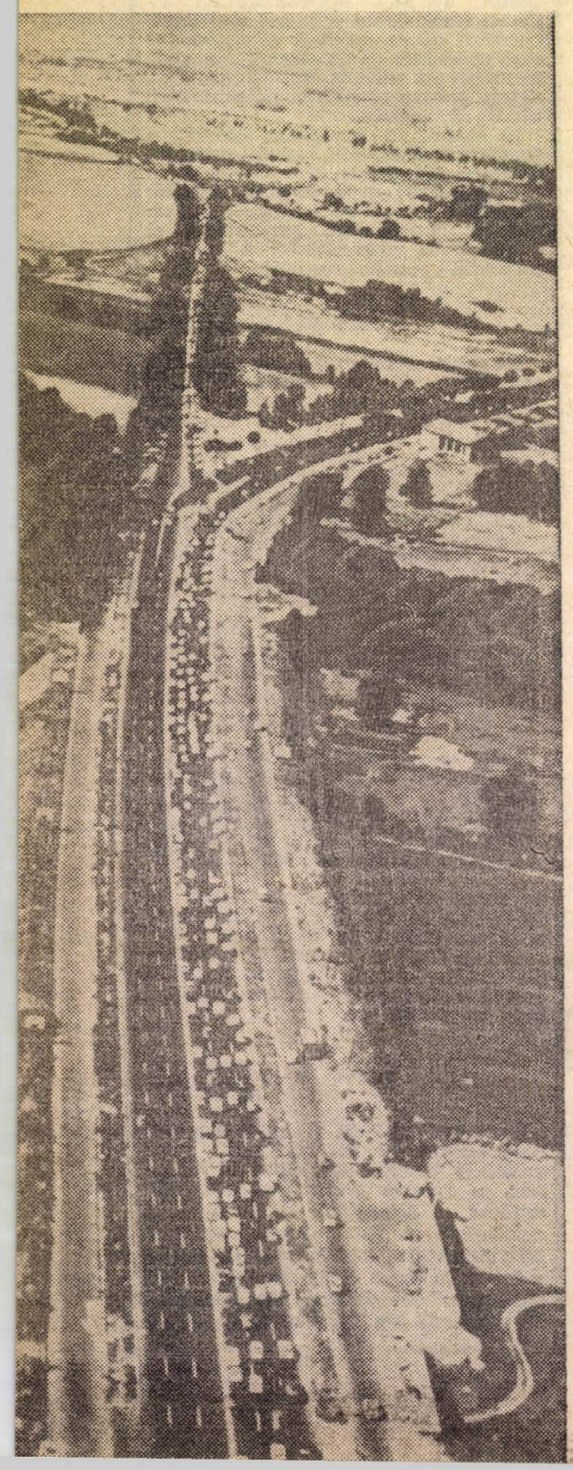

Sfîrşit de săptămînă pe autostrada Roma-Ostia

reportaj pe glob

ITALIA: dezvoltare şi competitivitate

Radu Pascal

Imaginea viitorului ţării — propusă de arhitect, de sociolog şi de omul politic — a devenit, am putea spune, o constantă a conştiinţei moderne. Rezultantă logică a prezentului (cu deosebire economic), ea are menirea să satisfacă speranţe şi necesităţi naţionale. Şi, poate nu e hazardată afirmaţia că, între ţările Occidentului european, această imagine — sau, mai bine zis, imagini — este cel mai des vehiculată în Italia. Şi, într-adevăr, dacă ne limităm la preocupările gazetăreşti, reportajele de anticipaţie despre o Italie a viitorilor ani au atins un număr considerabil.

Explicaţia stă în constatarea unui bilanţ economic încurajator, cu precădere în ultimii cinci ani. Aceasta — remarcă experţii — într-o perioadă în care majoritatea economiilor occidentale au trecut prin momente de depresiune sau chiar de criză.

■

După recesiunea din 1963, consfinţind sfîrşitul aşa-numitului „miracol economic italian", s-a înregistrat un nou proces de redresare cu începere din 1965. Această revenire la un „climat" favorabil a caracterizat ultimii doi ani ai celei de-a patra legislaturi şi a reprezentat pentru coaliţia guvernamentală (între democrat-creştini, republicani şi socialişti) infuzia de vitalitate necesară. Căci — aşa cum îmi explica un coleg italian — un guvern pus de cîteva ori în minoritate în parlament, evitînd aproape la limită o criză politică, a găsit, în anii din urmă, principalele sale resurse de rezistenţă în însăşi rezistenţa economiei italiene. Această realitate învederează afirmaţia că, în perioada actuală, economicul regizează şi conduce, cu precumpănire, viaţa socială şi politică a Italiei. Mai mult, el modelează pe alte coordonate, un întreg complex de factori psihologici: într-o ţară care, în concertul statelor Europei occidentale, n-a beneficiat după război de o prea marcată tradiţie industrială, mîndria reuşitei economice naţionale e una din trăsăturile unei mentalităţi în plină transformare; dorinţa de a-şi învinge concurentul, gustul pentru competiţie, afinităţi, nou descoperite, pentru metodele americane — toate acestea dau o coloratură originală concepţiei economice ce dinamizează dezvoltarea regiunilor hiperindustrializate din Nord.

Competitivitatea italiană a devenit, se poate spune, una din temele preferate de discuţie între italianul — chiar cel inexpert în treburile economice — şi străinul dornic de informaţii. Florentinii sînt mîndri că-şi pot împărţi monopolul caselor de modă cu pînă acum neînvinsa capitală a obiectelor de lux — Parisul. Cel ce se numeşte îndeobşte „omul de pe stradă" („qualcuno") te va informa imediat despre succesul frigiderelor italiene în faţa celor vest-germane, îţi va lăuda, cu legitimă mîndrie, calităţile lor de eleganţă, simplitate şi preţ mult mai redus; te va asigura că firma de automobile Fiat ocupă locul doi în ierarhia vest-europeană, gata să răpească supremaţia Volkswagenului. (Fiat — e de părere un economist de renume — a adoptat politica care i-a permis lui General Motors să-l învingă pe Ford, între 1920 şi 1929: prezentarea unei game complete de modele şi o reţea trainică în străinătate). În sfîrşit, oricine te va face părtaş al admiraţiei sale pentru eleganţa autostrăzilor italiene sau a noilor zgîrie-nori din marile centre urbane.

■

Sînt cîteva din acele repere care dau dimensiunea reală a saltului în modernitate pe care l-a făcut Italia. Este o alegere istorică acolo unde ochiul străinului este înclinat să vadă, uneori, numai istoria. Nicăieri însă contrastul între vestigiile unei romanităţi ce a stat la originile civilizaţiei europene şi tehnicitatea, confortul, într-un cuvînt, construcţia modernă nu frizează stridenţa pe care o denunţă criticii de pe alte meridiane. Poate de aceea, traducînd gazetăreşte sensul profund al acestei ambianţe unice — între trecut şi prezent — săptămînalul duminical al reputatului „Corriere della sera" îşi ilustra seria de reportaje despre Italia de mîine („L'Italia che bussa alla porta") cu o splendidă fotografie a Coliseumului roman. Goana neîntreruptă a miilor de automobile, lumina vie a reclamelor, sirenele fabricilor nu vor spulbera niciodată pacea Vaticanului sau seninătatea Florenţei.

Expansiunea industrială — mi s-a explicat adesea — va transforma însă radical şi un anume mod de viaţă tradiţional, va degaja, mai cu seamă, provincia (căci ea e obiectivul principal al

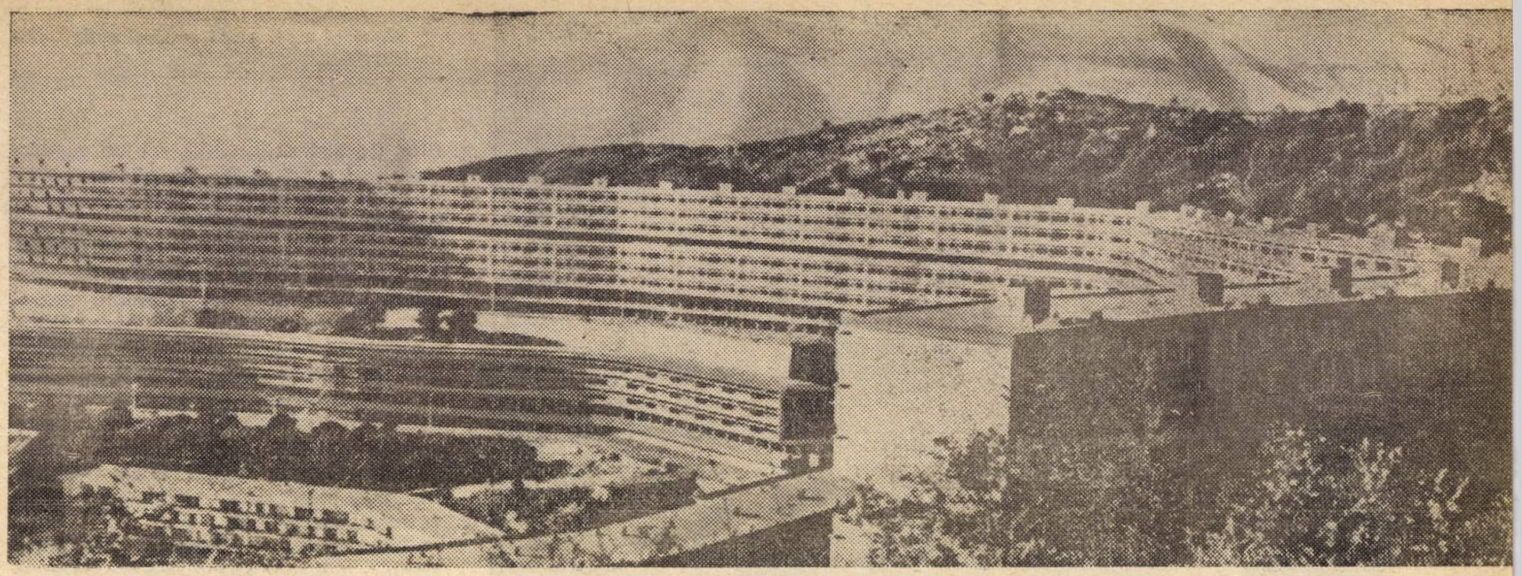

Un cartier de construcție recentă la Genova

planurilor de perspectivă) de vechi servituți.

E vorba de ridicarea Mezzogiornoului, a fostei capitale bourbonice — Napoli, a Siciliei occidentale, a orașelor din sud — Bari, Brindisi, Taranto... La Pomigliano, lîngă Napoli, de pildă, se vor construi uzinele Alfa-sud, prevăzute să producă, în 1971, aproximativ 350 000 de automobile pe an și să absoarbă, în mare parte, forța de muncă disponibilă în aceste regiuni. Provincia va concura astfel orașul-vechi, va introduce un nou dinamism care-l va angrena pe calea modernizării, în același timp, va „demitiza", întrucîtva, cum mi s-a spus, un anume ritm și concepție de viață care fac poate farmecul napolitanilor dar — după opinia unora din interlocutorii mei — s-ar dovedi refractar unei restructurări moderne. Procesul capătă, desigur, în regiunile mai conservatoare ale sudului, aspecte complexe.

■

Caracterizînd actuala dezvoltare italiană, specialiștii disting rolul unui oarecare sistem de intervenție a statului în economie pe baza unei politici de programare, în special, prin intermediul unor planuri cincinale. Totodată — nu uită ei să adauge — naționalizarea, la cererea socialiștilor, a unor întreprinderi (în primul rînd a energiei electrice) și adoptarea unui impozit pe dividendele societăților constituie alte cîteva încercări (încă timide), de intervenție guvernamentală. Toate acestea au contribuit, într-o anume măsură, la o mai precisă orientare a dezvoltării economiei.

În analiza factorilor care au determinat expansiunea producției, se constată importanța pe care a avut-o poate nu atît dezvoltarea (încă insuficientă — după opinia unor experți) a pieței naționale ci, mai curînd, excepționala creștere a cererii externe : exporturi, turiști străini, sumele trimise în țară de emigranți.

Pe de o parte, conjunctura internațională, în ansamblu favorabilă, pe de alta, politica de presiuni asupra pieței internaționale practicată de grupurile conducătoare ale economiei italiene au impulsionat acest proces. S-a consolidat organizarea comerțului exterior și s-au creat mijloace importante destinate finanțării exporturilor prin credite pe termen lung. Astfel, în 1966 valoarea exporturilor depășea 5 000 miliarde lire, în timp ce în 1963, de-abia se ridica la suma de 3 000 miliarde. Ceea ce demonstrează că economia italiană a realizat un real salt în domeniul capacității ei competitive.

Promovînd — în acord cu politica sa internațională de sprijinire a destinderii și colaborării internaționale — relații comerciale cu cît mai multe țări, indiferent de sistemul lor social-politic, Italia s-a evidențiat printre acele națiuni din Europa occidentală cu care România are legături multiple ; cele din domeniul comerțului completează, exemplar, un larg evantai de raporturi politice, economice, științifice și culturale. În acest sens, contactele dintre personalitățile de răspundere ale politicii românești și italiene — ultimul și cel mai important, între premierii celor două țări — au stimulat extinderea unor asemenea relații, au pus în lumină autenticitatea și vitalitatea unor tradiționale legături de prietenie româno-italiene.

■

În planul vieții interne, conjunctura, în general favorabilă, a economiei italiene prezintă însă și o serie de „puncte slabe". Acestea sînt îndeobște cunoscute ; și nimeni nu ezită să le numească : șomajul, decalajul Nord-Sud, agricultura — sînt cel mai des amintite. Chiar dacă recenta expansiune economică s-a tradus și printr-un regres al șomajului (în octombrie 1967, pentru prima oară din 1963, numărul șomerilor a scăzut sub un milion), la începutul acestui an existau totuși mai mulți muncitori în căutare de lucru decît acum cinci ani. Rapidele progrese ale productivității, automatizarea, reîntoarcerea în țară a unor emigranți italieni din alte țări occidentale, care au cunoscut, recent, o perioadă de recesiune (de pildă R.F.G.) — sînt cîteva din cauzele acestei persistențe a șomajului, una din cele mai dificile probleme ale economiei italiene. Celui care a călătorit mai cu seamă în Sud îi e familiară imaginea unor piețe publice animate, spre seară, de obișnuita bursă a brațelor de muncă ; sînt încă destui cei care caută de lucru pentru cîteva zile, o săptămînă, sau chiar pentru o singură zi.

În 1975 se prevede ca forțele de muncă să atingă circa 21 700 000 unități (în 1965 erau de 19 469 000), iar pentru a elimina șomajul — ținînd seama și de o masă fluctuantă de brațe disponibile (cca. 3 la sută) — să se creeze încă 1 580 000 de noi locuri de muncă.

Problema șomajului este însă direct legată de aceea a decalajului între Nord și Sud care, în ultimii ani, cu toate eforturile, se menține la fel de actuală. Jumătate din potențialul industrial al Italiei se datorește, în exclusivitate, Nordului — mai precis, zonei piemonteze a cărei puternică armură economică o reprezintă triunghiul industrial Milano—Genova—Torino. În schimb, Sudul — o treime din teritoriul național, cu 40 la sută din populația țării — nu contribuie decît cu 15 la sută la produsul național brut. Eforturile pentru ridicarea acestor regiuni sînt însă de mare amploare : „Cassa per il Mezzogiorno" a permis să se pună primele jaloane ale unei viitoare evoluții ; de la crearea sa, în 1951, a investit peste 4 590 miliarde lire în aceste regiuni și a anunțat că între 1968—1972 va acorda încă 15 000 miliarde suplimentare, iar parlamentul i-a prelungit existența pe încă cincisprezece ani. La acestea se adaugă o serie de proiecte industriale printre care mai importante se arată a fi construirea uzinelor Alfa-sud de lîngă Napoli, a centrului siderurgic de la Taranto, a unui impozant complex industrial la Pescara. Cerințele dezvoltării Sudului sînt însă dependente și de acelea ale agriculturii, despre care s-a spus întotdeauna că a fost în mare măsură neglijată în elaborarea planurilor guvernamentale din ultimii cinci ani ; chiar dacă Italia are în prezent un milion de țărani mai puțin, agricultura ocupă încă 4 600 000 de persoane, cu alte cuvinte un sfert din populația activă.

Linia pozitivă a dezvoltării economice, eforturile naționale îndreptate spre învingerea acestor obstacole dau însă pondere și realitate imaginii — plauzibile și viabile — a Italiei de mîine, la care făceam aluzie la începutul acestor rînduri.

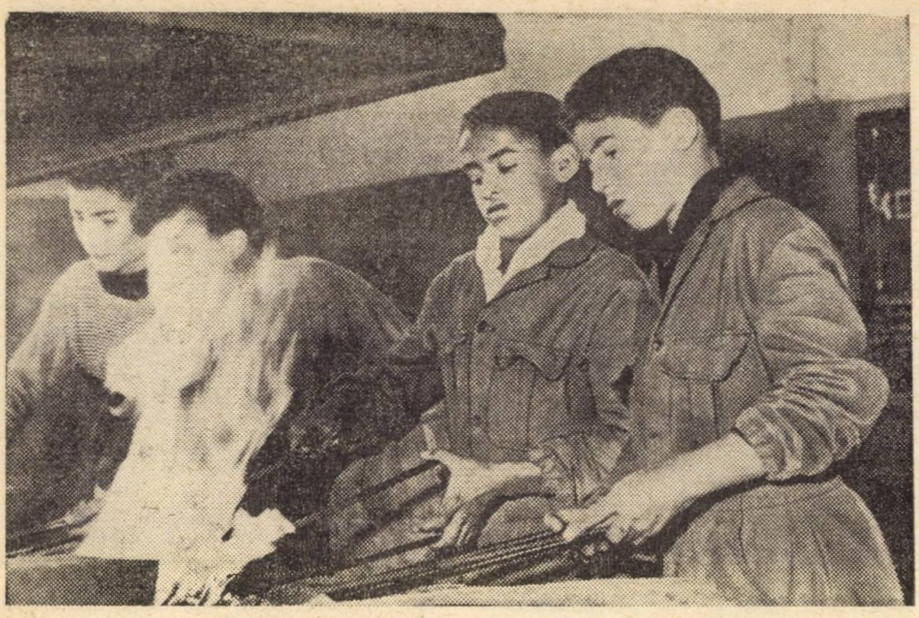

Elevi ai unei şcoli profesionale din Tunisia

TUNISIA

educaţie şi progres

Mekki Aloui

La 1 iunie, în Tunisia are loc a 13-a aniversare a victoriei, zi care a deschis poporului tunisian drumul progresului. Ea a permis Tunisiei să lupte împotriva subdezvoltării, cu toate forţele de care dispunea, să-şi construiască prezentul şi viitorul cu mijloace proprii în toate domeniile — economic, social şi cultural. Cu această ocazie aş dori să reamintesc cititorilor revistei „Lumea" progresele realizate în această perioadă de poporul tunisian în domeniul învăţământului şi al luptei împotriva analfabetismului.

Se poate spune că Tunisia şi-a dobîndit independenţa în momentul în care lumea intra într-o nouă etapă a evoluţiei sale tehnico-ştiinţifice şi culturale. Este vorba de progresele înregistrate în domeniul atomului, al aplicării atîtor procedee noi tehnice, al lărgirii comunicaţiilor culturale între popoare, care au plasat naţiunile cele mai evoluate în faţa unor probleme de învăţămînt de masă şi formare a elitelor.

De la bun început, imediat după independenţă, guvernul tunisian şi-a dat seama că nu se poate forma o elită ştiinţifică sau literară şi nici tehnicieni pentru toate ramurile, decît pornindu-se de la cea mai largă educaţie de masă. În această şcoală de masă se formează iniţial viitorul savant, marele scriitor, ca şi simplul specialist sau inginerul din uzină.

Analfabetismul este o problemă care preocupă numeroase ţări şi Tunisia depune mari eforturi pentru a combate acest flagel. De cîţiva ani, Oficiul pentru învăţămîntul social duce mari campanii de alfabetizare în întreaga ţară. Au fost obţinute rezultate satisfăcătoare datorită diferitelor metode pedagogice folosite, în special a metodelor audiovizuale.

Planul cincinal, care se va încheia în 1971, prevede alfabetizarea a 150 000 de adulţi : 10 000 au şi putut fi şcolarizaţi în 1967, iar 20 000 vor fi şcolarizaţi în cursul anului curent.

Menţinută într-o stare de înapoiere de regimul la care a fost supusă pînă atunci, Tunisia a avut de rezolvat, începînd de la 1 iunie 1955, o dublă problemă : a permite tuturor să dobîndească cunoştinţele indispensabile care fac din cel mai umil cetăţean un muncitor util ţării şi conştient de importanţa pe care o prezintă munca sa ; a crea, pe această bază, copiilor celor mai bine înzestraţi condiţii optime pentru a dobîndi cunoştinţele cele mai înalte.

Era, aşadar, vorba de organizarea educaţiei naţionale pentru a se obţine realizarea cît mai grabnică a şcolarizării totale în domeniul învăţămîntului primar, adică rezolvarea problemei extinderii orizontale a învăţămîntului. Se are în vedere, de asemenea, studierea extinderii progresive a şcolarizării verticale, pînă la nivelul cel mai înalt. În acelaşi timp, prin dezvoltarea măsurilor de natură socială, să se acorde cele mai mari şanse de afirmare studenţilor care reprezintă o garanţie a viitorului.

Învăţămîntul tunisian trebuie transformat, aşadar, într-un învăţămînt cu adevărat viabil, adaptat spiritului naţional ca şi evoluţiei şi progresului ştiinţei contemporane, capabil să realizeze sudura dintre cultura noastră islamică şi cultura tuturor popoarelor, în acel spirit de universalism fără de care orice acţiune rămîne neputincioasă. Toate aceste progrese urmau să fie realizate menţinînd-se cele mai bune tradiţii şi credinţe naţionale.

Această nouă politică a educaţiei naţionale a fost inspirată de tendinţa de a se realiza o egalitate democratică şi de grija sistematică de a permite ca aptitudinile fiecăruia să se dezvolte. În acest scop au fost înmulţite ramurile de învăţămînt, s-a creat învăţămîntul mediu şi activitatea de orientare profesională. Pornind de la acest efort „în favoarea omului", opera culturală iniţiată de guvern tinde de asemenea să dea Tunisiei un loc de frunte în cadrul civilizaţiei moderne.

Iată cîteva cifre privind evoluţia învăţămîntului în Tunisia :

1885	738 elevi
1938	44 000 „
1955	191 000 „
1959	340 000 „
1966	peste 900 000 „

Această ultimă cifră reprezintă aproape 25 la sută din populaţia tunisiană şi planul privitor la învăţămînt prevede că în 1972 toţi copiii de vîrstă şcolară (6 ani) să fie admişi la şcoală. Asemenea rezultate au fost şi vor fi obţinute graţie unui efort financiar susţinut. (În 1966 au fost alocate 25 la sută din bugetul total pentru învăţămînt faţă de 18 la sută în anul 1958).

Universitatea din Tunis pregăteşte în prezent peste 7 000 de specialişti anual ; un număr egal de specialişti este format în străinătate.

Dezvoltarea personalităţii umane rămîne unul din principiile pe care conducerea statului nostru l-a aplicat şi continuă să-l aplice în activitatea sa, căruia şi-a consacrat întreaga energie în toate etapele luptei naţionale. Revoluţia a creat în Tunisia concepţii noi despre viaţă, despre democraţie şi sensul aplicării ei. După cum sublinia preşedintele Burghiba într-o cuvîntare, în aprilie 1966 : „Ne-am străduit întotdeauna să creăm condiţiile propice democraţiei pe măsura maturizării poporului şi ridicării nivelului său, astfel încît cel căruia îi va reveni sarcina de a conduce, să fie capabil să-şi îndeplinească înaltele răspunderi ce i-au fost încredinţate şi să nu poată dăuna edificiului statului nici măcar în mod inconştient".

Sărbătorirea aniversării de 1 iunie în ţara noastră va reprezenta înnoirea angajamentului de a duce mai departe misiunea paşnică de construire a unui viitor luminos în Tunisia.

reflector

„CAZUL CONTERGAN"

La 26 noiembrie 1961, presa a scris pentru prima oară despre somniferul „Contergan", fabricat de firma „Chemie Grünenthal GmbH" din Stolburg (R.F.G.). „Contergan"-ul provocase o catastrofă : în R.F.G. se născuseră 3 500 de copii cu grave deformații fizice. Au urmat numeroase cercetări științifice, experiențe, discuții. Trei avocați s-au informat timp de peste cinci ani și au prezentat la 13 martie 1967 actul de acuzare împotriva firmei care produsese acest medicament de o tristă faimă mondială. Pe 972 de pagini, producătorii sînt acuzați de a fi provocat tulburări nervoase la adulți, deformații fizice la noii născuți, omor prin imprudență etc. Procesul — care a început la 27 mai 1968 în fața primei instanțe a Tribunalului din Aachen, cu participarea a 60 de experți, 500 de martori și 250 de medici și cercetători din numeroase țări — va dura probabil doi pînă la trei ani, deoarece „cazul Contergan" nu este atît de simplu cum pare la prima vedere.

Iată pe scurt istoricul „Contergan"-ului. În 1957, după experimentarea efectelor somniferului pe animale și pe 1 000 de pacienți, preparatul a ajuns pe piață, cucerind-o fără prea mare publicitate. Timp de 1 500 de zile s-au vîndut 300 de milioane de doze zilnice, fără a fi nevoie de avizul medicului, pînă cînd, la 26 noiembrie 1961, a fost retras din comerț. Cauza imediată a retragerii a constituit-o declarația unui medic din Hamburg, care constatase grave deformări ale membrelor la 14 copii ai căror mame consumaseră „Contergan" în prima fază a sarcinii. Cercetările ulterioare au dat unele rezultate contradictorii, care vor fi folosite de altfel de către cei 13 apărători ai firmei pentru a încerca să demonstreze că nu există o legătură cauzală între folosirea medicamentului și deformațiile apărute. De exemplu : între anii 1959—1962 a crescut numărul deformațiilor chiar la copiii ale căror mame nu au luat „Contergan". E însă un lucru dovedit că, după interzicerea medicamentului, numărul copiilor născuți cu deformații a scăzut simțitor, fără a dispărea însă cu desăvîrșire. Printre numeroasele ipoteze asupra acțiunii „Contergan"-ului se numără și aceea că medicamentul ar avea un efect antiavortiv, adică ar facilita păstrarea pînă la naștere a embrionului deformat din alte motive.

Cert este că astăzi se numără 3 184 de copii cu deformații (lipsa totală sau parțială a membrelor superioare ori inferioare, leziuni ale auzului și ale capacității de vorbire etc.), provocate de folosirea „Contergan"-ului de către mamele lor.

INTELSAT-4

Hughes Aircraft Company (S.U.A.) a anunțat de curînd că, dacă propunerea va fi acceptată, se va construi pe bază de colaborare internațională un nou tip de satelit destinat comunicațiilor — „Intelsat-4". În prezent, 8 sateliți construiți de această companie, printre care și „Early Bird", se află pe orbită în jurul Pămîntului. Costul noului satelit se va ridica la 50—100 milioane dolari. El va asigura un volum de comunicații de 25 de ori mai mare decît „Early Bird" și va permite 6 000 de apeluri telefonice simultane, precum și retransmiterea a 12 programe de televiziune în culori. Printre producătorii noului satelit urmează să se numere, alături de „Hughes Aircraft Company", firme din Marea Britanie, Italia, Franța, Suedia, R.F.G. și Japonia.

COSTA RICA pe o „cale proprie"?

„Țara ocolită de succesiunea loviturilor de stat", devenite fapt obișnuit pentru multe alte state latino-americane, „țara fără armată", adevăratul for suprem al statului în unele cazuri (dacă amintim Bolivia este de-ajuns), autorul, de cele mai multe ori, al golpes-urilor (lovituri de stat) care zguduie uneori din temelii una sau alta din țările continentului latino-american. Cu o frecvență ce îndeamnă pe neavizat la confruntare, aceleași imagini revin ori de cîte ori se scrie sau se vorbește despre Costa Rica.

AȘA A ÎNCEPUT „IMPERIUL BĂNANELOR"

Se pare că însuși Columb, în cea de-a patra și ultima sa călătorie în America — în urma descoperirii, în această regiune, a primelor dovezi de prezență a aurului sub forma podoabelor și a ornamentelor purtate de indigeni — i-a dat numele de Costa Rica : „țărmul bogat". Originalitatea acestui teritoriu începe chiar din momentul colonizării lui : populația indiană era aici puțin numeroasă iar gradul ei de civilizație nu atingea nici pe departe nivelul indienilor maya sau al aztecilor. Ea nu a pus, de aceea, ca în alte regiuni ale Americii de Sud, probleme primilor cuceritori. Spaniolii, veniți pentru a popula acest teritoriu, din Estremadura și Andalucia, și-au desfășurat viața lor de desțelenitori ai pămînturilor Lumii Noi alături — bineînțeles nu întotdeauna în armonie — de puținii localnici care treptat au fost asimilați.

Proces social aproape unic în analele colonizării spaniole, descendenții primilor cuceritori au devenit în majoritate țărani. Prima imagine a societății costaricane este, deci, aceea a unei comunități patriarhale de mici agricultori. Unul din argumentele cele mai citate azi în afirmarea aspectului particular al Costa Ricăi în peisajul Americii Centrale constă tocmai în numărul redus al marilor domenii ; în schimb, numerosîlor mici proprietari le aparțin 80 la sută din terenurile cultivabile. Este motivul pentru care în Costa Rica nu se poate vorbi despre o clasă a aristocrației latifundiare (autohtone). Oligarhia nu este reprezentată de marii proprietari de pămînt, ci de marii comercianți exportatori de cafea, produsul cheie al economiei costaricane.

Pe la 1871, în schimbul acordării dreptului de a construi căi ferate — de care Costa Rica ducea o lipsă acută — un oarecare C. Keith s-a angajat să se ocupe de exploatarea plantațiilor de banane. Și drumurile de fier și bananele s-au dovedit a fi afaceri deosebit de rentabile, astfel că, în 1899, Keith își poate permite să cedeze una din ele — bananele — companiei United Fruit („Frutera"). Așa a început „imperiul bananelor". „La Frutera" controlează azi, în Costa Rica, 500 000 ha de pămînt, adică 10 la sută din suprafața cultivabilă, și deține monopolul asupra majorității drumurilor și a unei părți a căilor ferate. Totuși, compania nu dispune aici, ca în Guatemala, de exemplu, de aceeași pondere. Acțiunile ei sînt în continuă restrîngere. Dar procesul este lent, încetinit de presiunile și opoziția trustului care își vede periclitată tradiționala dominație.

Încă din perioada primelor concesionări nord-americane, Costa Rica se contura — în raport cu alte state vecine — ca o regiune cu o dezvoltare mai rapidă, favorizată de o atmosferă de calm politic. Dispunea de puține bogății ale subsolului ; se practica în schimb intensiv agricultura.

Înaintînd în timp, în peisajul împînzit de lovituri de stat pe care îl oferă istoria țărilor Americii Centrale, de la Guatemala la Panama, în Costa Rica numărul președinților care respectă garanțiile constituționale și libertățile publice depășește categoric pe al celor cu ambiții dictatoriale sau instalați prin forță. Pe de altă parte, participarea forțelor democratice la viața politică a statului a extins considerabil cadrul regimului : în timpul celui de-al doilea război mondial și în primii ani după, Partidul Avangarda Populară, deși nu era reprezentat în guvern, acționa în alianță cu Partidul național-republican, de guvernămînt, iar în 1948 deținea 23 la sută din locurile în parlament.

De la începutul acestui secol, costaricanii au înfruntat doar două momente de tensiune politică : mișcarea de opoziție din 1919 — este răsturnat generalul Federico Tinoco, instalat la președinție prin forță — și războiul civil din 1948 (a durat circa două luni), izbucnit în atmosfera încinsă a unei campanii electorale foarte disputate la capătul căreia a învins opoziția (în persoana candidatului Otilio Ulate) reprezentată de Uniunea Națională, partid de coaliție, conservator, adept al denaționalizărilor (în special în domeniul bancar).

În timpul juntei provizorii care preia pentru un an (1948) conducerea țării, șeful ei, José Figueres, este autorul cîtorva reforme : desființează în primul rînd armata și păstrează doar o gardă națională (poliția) formată din circa 1 000—1 200 de persoane. În mod simbolic, sediul statului major, cazarma Bella Vista, este transformată în muzeu de arte plastice. Tot în această perioadă se naționalizează băncile și se elaborează noua constituție a țării (ultima data din 1871). Dar politica sa stîrnind dezaprobarea unor cercuri influente, Figueres cedează și face concesii forțelor reacțiunii : lichidează regimul constituțional și declară în afara legii Partidul Avangarda Populară și Confederația Oamenilor Muncii din Costa Rica.

Seria schimbărilor pe plan economic inițiate de Figueres va continua în perioada propriului său mandat prezidențial : 1953—1958. După preluarea președinției, obține un prim succes asupra trustului United Fruit. Compania nord-americană, cu ramificații în toate statele Americii Centrale, este obligată la o revizuire a acordurilor mai favorabilă statului : 45 la sută din beneficii

sînt cedate statului ; de asemenea, școlile, spitalele, căile ferate, sursele de energie electrică și plantațiile de cacao — aparținînd pînă atunci trustului — trec sub controlul național.

Acordul a fost apreciat în aceeași măsură ca un succes diplomatic al guvernului Figueres. United Fruit trecea atunci printr-o serioasă criză în urma incidentelor din Guatemala : nu reușise să apară complet străină de lovitura de stat împotriva guvernului democratic al lui Jacobo Arbenz. Din motive de prestigiu, Casa Albă nu a permis trustului să creeze „o nouă Guatemală", succes cu atît mai remarcabil cu cît Costa Rica fusese în veacul trecut primul pilon al influenței companiei nord-americane în America Centrală.

PRONOSTICURI NECONFIRMATE

Ultimele alegeri, de acum doi ani, l-au consacrat șef al statului pe Joaquín Trejos Fernández, reprezentantul partidului Uniunea Națională. Din nou a învins opoziția împotriva partidului de guvernămînt, Eliberarea Națională, partid mic-burghez de centru-dreapta, adept al „democrației reprezentative", care se opune într-o oarecare măsură oligarhiei moșierilor și marii burghezii intermediare (este adept al naționalizărilor și al reformei agrare), dar, în același timp, înclină spre compromisuri cu cercurile monopoliste străine.

Pronosticînd asupra președinției lui Trejos Fernández, cei mai mulți își exprimau convingerea că va fi un exercițiu dificil. Dar la doi ani de la preluarea puterii, se pare că Trejos a reușit să colaboreze cu Adunarea Legislativă — în care nu dispune de majoritate — obținînd aprecieri favorabile și chiar sprijinul partidului de opoziție : „Trejos a știut să conducă bine țara", declara un reprezentant al partidului Eliberării Naționale.

Costa Rica are în prezent unul dintre cele mai înalte venituri anuale pe cap de locuitor și unul dintre cele mai reduse procente de analfabeți din America Centrală. Învățămîntului i se acordă, de altfel, un sfert din bugetul anual. Este unul din elementele componente ale nivelului cultural ridicat al țării. Prima Universitate a fost fondată la San José în 1843, iar astăzi mai funcționează un Institut Interamerican de științe agricole și șapte școli tehnice. Importante domenii economice se află în prezent sub controlul statului : electricitatea, transporturile, telefoanele, industria țigărilor și băuturilor sînt complet naționalizate.

Eforturile guvernului sînt orientate pe plan economic spre ramura esențială a economiei costaricane, agricultura. Produsele ei asigură consumul intern dar tot ele și exporturile : cafeaua și bananele acoperă aproape trei sferturi din vînzările pe piața externă (respectiv 42,4 și 24,7 la sută). Industria costaricană este reprezentată doar de mici întreprinderi cu profiluri foarte diferite : fabrici de zahăr, bere, mobilă, țigări, uleiuri comestibile, fosfați.

Unele încercări de remediere a stării de fapt au fost inițiate încă înaintea lui Trejos. O lege din septembrie 1959 încuraja industrializarea prin acordarea de facilități celor interesați în acest domeniu. Un birou de **planning** însărcinat cu promovarea dezvoltării economice și sociale, creat la 31 ianuarie 1963, elaborează planurile de dezvoltare pe următorii patru sau zece ani. Președintele Trejos, într-un interviu acordat televiziunii, evidenția importanța acestor acțiuni pe baza principiului că „dezvoltarea economică și socială

Uscarea boabelor de cafea pe o plantație (cafeaua reprezintă în Costa Rica unul din principalele produse de export)

depinde de propriile eforturi și de propria inițiativă". Totuși, schimbări profunde de structură nu intră, cel puțin pînă în prezent, în intențiile guvernului de la San José. Pentru a contracara dificultățile din economie, s-a recurs printre altele la soluția, nici nouă, nici favorabilă unei dezvoltări independente, a accelerării ritmului — și pînă atunci destul de ridicat — al investițiilor străine. Investițiile britanice, în transporturile pe căi ferate și în producția de țigări, vest-germane și franceze, în întreprinderile agricole, sînt depășite cu mult de cele americane : 100 milioane dolari, din care 80 în industria bananelor.

Predominanța agriculturii în economie, și în special a culturii unor produse care suferă de o fluctuație a prețurilor, a pus în fața Costa Ricăi probleme financiare serioase. În 1967, datorită oscilațiilor prețului la cafea pe principala piață — Statele Unite — deficitul bugetar al Costa Ricăi a înregistrat suma de 11 milioane dolari. „Trebuie să rupem cu prejudecățile și să ne eliberăm de impuneri care nu sînt ale noastre, dacă vrem să găsim piețe noi pentru cafeaua noastră", a declarat José Figueres, șeful partidului Eliberării Naționale. În rîndul membrilor Adunării Legislative și ai corporațiilor cultivatoare de cafea se manifestă, în special în ultima vreme, interes pentru extinderea schimburilor comerciale și în alte zone ale lumii.

„DEPARTE DE A CONTA PE OPINIA NOASTRĂ FAVORABILĂ"

Ca alte state din zonă, Costa Rica s-a aflat și se mai află încă sub influența economică a Statelor Unite. Ponderea în descreștere a acestei influențe tinde însă să o deosebească de alte state vecine. Așa se explică, de fapt, și nuanțarea poziției față de Statele Unite în planul unor aspecte ale politicii internaționale. Din acest punct de vedere, Costa Rica se integrează într-un curent de opinie mai general, remarcat în ultima vreme la unele state latino-americane (fenomen dezbătut în articolul „Evoluții în raporturile interamericane", „Lumea", nr. 11 a.c.).

Inițial Costa Rica s-a numărat printre țările care susțineau crearea așa-ziselor „forțe interamericane". Ulterior, ca și alte state latino-americane, între care Brazilia și Argentina, Costa Rica și-a revizuit poziția inițială. Postul de radio din San José a anunțat că „în conformitate cu prevederile constituției și cu tradițiile de pace ale Costa Ricăi, țara nu poate participa la o armată interamericană". Trejos însuși a comunicat poziția țării sale în preajma Conferinței de la Punta del Este din primăvara trecută : „Forțele interamericane ale păcii sînt departe de a conta pe opinia noastră favorabilă, dacă problema creării lor ar fi să se pună la această conferință". Dezacordul față de asemenea acțiuni a determinat decizia Costa Ricăi de a nu participa nici la lucrările Consiliului de Apărare al Americii Centrale, organism creat din inițiativa Pentagonului.

De fapt, presiunea opiniei publice — s-au organizat nenumărate manifestații de protest — a avut rolul ei bine stabilit în luarea acestei hotărîri. De mai mulți ani, remarcă observatorii politici, în Costa Rica se dezvoltă o puternică mișcare democratică. La sfîrșitul anului trecut, un val de acțiuni revendicative a fost declanșat de creșterea costului vieții, ca urmare a devalorizării monedei și a majorării impozitelor. Unul din articolele constituției, prin care este interzisă activitatea organizațiilor progresiste, a fost obiectul a numeroase proteste și demonstrații pentru anularea lui. Avangarda Populară din Costa Rica, partidul proletariatului costarican, se află din 1948 în ilegalitate. El acționează totuși ca principala forță progresistă din țară : „Sîntem un stat în care clasa muncitoare și aliații ei au reușit să obțină succese importante în lupta pentru democrație și progres social și, implicit, să mențină perspectiva dezvoltării pașnice a revoluției democratice de eliberare națională", notează Oscar Vargas, membru al C.C. al Avangardei Populare.

O dezvoltare mai mult sau mai puțin proprie — dar cu tendințe evidente în acest sens — conturează profilul acestei mici republici. În peisajul Americii Centrale, Costa Rica nu face notă discordantă — înfruntă ca și alte state dificultățile unei economii slab dezvoltate, piedicile în calea liberei evoluții puse de către forțele reacționare din exterior și din interior. Se străduiește — și reușește într-o oarecare măsură mai mult ca alte state — să depășească aceste obstacole, să desfășoare o viață economică favorabilă obținerii în viitor a unei independențe autentice. Sînt deziderate spre care aspiră un popor alcătuit — mai bine de jumătate — din tineri sub 17 ani...

Anca VOICAN

CYRUS EATON, inițiatorul conferințelor Pugwash

La 85 de ani, dl Cyrus Eaton, industriaș și financiar de mare anvergură, distins reprezentant al cercurilor universitare americane, autor a numeroase volume de eseuri pe teme filozofice, politice, economice, pare a-și fi păstrat întreaga vigoare și vioiciune a anilor tinereții.

Cea dintîi întrebare adresată inițiatorului conferințelor Pugwash — forum internațional care reunește periodic pe cei mai de seamă oameni de știință din întreaga lume preocupați de destinele păcii și deci ale omenirii — s-a referit la geneza ideii de a organiza asemenea reuniuni.

„Pentru a răspunde, a spus dl Cyrus Eaton, ar trebui să vă povestesc istoria întregii mele vieți. Mă voi mărgini, totuși, să precizez că, în fapt, originea acestor conferințe este nemijlocit legată de interesul meu pentru Uniunea Sovietică mai bine-zis pentru Rusia ; trebuie, deci, să ne întoarcem cu vreo 67 de ani în urmă. Un bun prieten al meu își petrecea șase luni pe an făcînd studii în această țară și alte șase luni ca șef al catedrei de limbi străine a Universității din Chicago. Interesul stîrnit de relatările lui, de prieteniile pe care le-am legat de-a lungul anilor acolo, explică parțial dorința mea ca între Statele Unite și Uniunea Sovietică să existe relații normale. Alte elemente au fost poate și mai importante. De îndată ce am absolvit universitatea am început o vastă activitate financiară. Eram direct interesat în comerțul internațional, în tranzacții care implicau bani și mărfuri provenind nu numai din America ci și din Europa, Asia, Africa, Australia. Iată deci originea orientării mele spre relații economice internaționale neîngrădite de discriminări și bariere.

Mai însemnat decît toate este faptul că am luptat în primul război mondial, iar în cel de-al doilea război mondial au plecat pe front cei doi fii și șase dintre nepoții mei. Doi și-au pierdut viața. Am înțeles atunci că aceste două războaie extrem de dureroase și de costisitoare au constituit o imensă risipă. Mi-am dat seama că ele n-au adus rezultatele sperate de conducătorii Statelor Unite. Ca om practic am ajuns la convingerea că războiul reprezintă o nebunească irosire a forțelor și bunurilor societății.

În sfîrșit, în calitate de epitrop a patru așezăminte universitare (e vorba de Universitatea din Chicago, Universitatea Denison, Institutul de Tehnologie Case și Muzeul de istorie naturală din Cleveland) am luat obiceiul de a invita la mine acasă, în toate vacanțele, profesori ai acestor universități. Aveam ca oaspeți președinți ai universităților și profesori de toate specialitățile, dar îndeosebi specialiști în disciplinele filozofice. La început invitații mei erau doar americani și canadieni. Cu vremea, cercul s-a lărgit. Se reuneau la mine oameni de știință și cultură de pe toate continentele. Așa a ajuns să mă pasioneze problematica internațională privită nu doar din unghiul omului de afaceri ci și cu optica universitarului, a savantului".

Aflăm, cu acest prilej, un fapt deosebit de interesant pentru cititorii revistei „Lumea" care au urmărit „Istoria bombei atomice". Una dintre universitățile la a căror administrare participă interlocutorul nostru este Universitatea din Chicago, unde s-a realizat, pentru prima oară în lume, fisiunea atomului de uraniu. Cei ce au descătușat energia cuprinsă în atom — savanți americani, dar și străini ca Fermi, Szilard, Niels Bohr, oamenii de știință francezi, germani, englezi, care lucrau în vremea războiului în Statele Unite — erau prietenii lui Cyrus Eaton. Domnia-sa i-a văzut înflăcărați de succesul creației lor științifice și apoi deprimați profund după masacrele de la Hiroshima și Nagasaki.

„Am înțeles atunci două lucruri, continuă domnia-sa. În primul rînd am înțeles că, în viitor, orice stat va putea să-și fabrice propriile sale arme atomice. Era doar o chestiune de timp și de bani. Păstrarea secretului nu putea preveni răspîndirea armelor nucleare. În al doilea rînd, mi-am dat seama că în fața umanității se deschideau numai două căi : fie calea unei înțelegeri internaționale de natură să prevină războiul, fie calea păcii finale, definitive, care ar fi urmat distrugerii omenirii cu noile arme de exterminare în masă. Astăzi, cele două căi sînt încă deschise. În ceea ce mă privește am preferat-o pe prima. Inițiind conferințele Pugwash, am vrut să creez o platformă de înțelegere între națiuni și să le ofer savanților prilejul de a atrage atenția oamenilor de stat asupra înspăimîntătoarelor consecințe ale unui eventual război nuclear. Pentru oamenii de știință, Pugwash este astăzi un simbol și totodată un îmbold de a conlucra la definirea primejdiilor războiului și a posibilităților de progres și bunăstare oferite de pace, de coexistența pașnică".

Expresia „coexistență pașnică" revine adesea în conversația d-lui Cyrus Eaton. „Conferințele Pugwash, subliniază domnia-sa, vor continua și vor fi fără îndoială utile. Principala lor sarcină are în vedere Statele Unite : conducătorii Americii trebuie convinși să renunțe definitiv la politica de forță și să încerce formula coexistenței pașnice. S-au făcut progrese mari. Multe ziare americane importante au adoptat punctul nostru de vedere. Mii de colegii și de universități au subscris la un program de pace. Oamenii de afaceri și publicul în general protestează împotriva impozitelor împovărătoare care reprezintă o consecință a politicii de război. În același timp, s-a răspîndit convingerea că politica de forță manifestată fie în timpul «războiului rece», fie în «războiul fierbinte» (din Vietnam) provoacă resentimente față de Statele Unite în întreaga lume". Subliniind că marea majoritate a poporului american este împotriva războiului din Vietnam, dl Cyrus Eaton ajunge în mod logic la concluzia că alegerile prezidențiale din noiembrie vor reprezenta un test hotărîtor : pentru a învinge în alegeri, un candidat va trebui să demonstreze că este și el pentru pace, că nu consideră războiul drept o componentă a politicii americane. Fără a-și mărturisi preferința pentru vreunul dintre candidații potențiali la președinție, dl Cyrus Eaton exprimă speranța, chiar certitudinea, că în noiembrie victoria electorală va fi o victorie a forțelor păcii. În situația existentă e vorba de o victorie a forțelor care cer încetarea războiului din Vietnam, această „mare greșeală" a Statelor Unite.

„Sînt optimist", declară domnia-sa. Și acest optimism îmbrățișează nu numai cauza majoră pentru care militează — coexistența pașnică — ci și perspectivele de reducere a imenselor decalaje economice dintre țările avansate și cele în curs de dezvoltare. Optimismul său se bazează pe încrederea nelimitată în energia și în voința umană, în tendința generală spre progres, în dorința tuturor de a obține, prin efort perseverent, condiții tot mai bune și mai sigure de trai. Activ pe toate planurile vieții social-politice, interesat de cele mai diverse fenomene de pe toate meridianele, industriașul american nu acceptă indiferența, atitudinea contemplativă. „Nu cred că lumea poate merge înainte meditînd pasiv la destinele ei. E nevoie de muncă, de acțiune". Notăm dintre acțiunile la care domnia-sa a participat în ultima vreme, sprijinirea energică a candidatului de culoare, care avea să devină primul primar negru al unui oraș american — Cleveland, orașul său de reședință.

Vizita în România i-a produs o impresie foarte favorabilă, pe care o exprimă în aceeași tonalitate dinamică, privind lucrurile în perspectiva trecutului și a viitorului. Istoricul Californiei — cel mai mare și astăzi cel mai bogat stat american — îi inspiră o comparație : cu vreo 60 de ani în urmă, California era grînarul Statelor Unite și doar atît. S-a industrializat intensiv iar acum, avînd o economie multilaterală de prim rang, este de departe cea mai prosperă dintre componentele Uniunii americane. „Ținînd seama de imensele progrese ale României în dezvoltarea atît a industriei cît și a agriculturii, precum și de preocuparea de a avansa rapid, învățînd de pretutindeni ceea ce este demn să fie învățat, sînt convins că vă veți detașa rapid ca unul dintre statele avansate ale lumii". Înapoindu-se în patrie, dl Cyrus Eaton va insista în favoarea dezvoltării continue a relațiilor comerciale dintre Statele Unite și România. „Pentru că o evoluție pozitivă a colaborării economice ar fi în interesul ambelor țări".

Felicia ANTIP

mai 1968

CRONICĂ SECUNDARĂ

Montaj de Radu Cosașu

faună

• *Tradiționala cursă de broaște de la Angels Camp (California) revine lui Corrosion", un batracian în vîrstă de 4 ani.*

• *Armăsarul „Dancer's Image" cîștigă Derbiul de la Kentucky (122 600 dolari) dar e descalificat după controlul antidoping.*

• *Hibernarea mărește capacitățile intelectuale ale veveriților, susțin patru cercetători iugoslavi de la Institutul de fiziologie patologică din Belgrad. 18 veverițe prinse în septembrie și lăsate să hiberneze 32 de zile într-un labirint, găsesc ieșirea mult mai repede decît un alt grup care n-a iernat. Hibernarea îmbogățește chimic creierul.*

• *După o absență de 80 de ani, rîndunicile revin în masă la Londra și în marile parcuri din Anglia și Țara Galilor, ca urmare a măsurilor luate în 1956 împotriva poluării atmosferei. „Comitetul englez al rezervelor de păsări" a numărat 138 de specii reinstalate în parcuri.*

idei, opinii, declarații

• *Arthur Rubinstein la Televiziune : „Pianul e un instrument de percuție, dar nu trebuie să-ți dai seama de asta. Arta, ori o faci cu ușurință, ori e imposibil de realizat..."*

• *Salvador Dali și celebrul modist Paco Rabane lucrează la confecționarea unei umbrele-duș pentru plajă : o umbrelă de soare ; în clipa cînd o deschizi, dis-*

tilează o ploaie ușoară și parfumată care va cădea pe capul fericitului proprietar. „Cea mai mediocră popularitate mă încîntă, declară Dali. Dacă se va spune despre mine : «Dali e drăguț, e băiat bun», voi fi sfîrșit. Ostilitatea e termometrul succesului. Unica deosebire între mine și un nebun e aceea că eu nu sînt nebun..."

• *După ce a arbitrat 350 de meciuri în divizia II-a a campionatului italian de fotbal, Antonio Palumbo se călugărește. Arbitrajele sale s-au caracterizat printr-un spirit de mare clemență. De două ori, spectatorii erau să-l sfîșie.*

• *Un preot englez hotărăște să împrumute bani credincioaselor din parohie, pentru ca acestea să-i joace la curse. „E uluitor ce noroc au femeile la joc, în timp ce bărbații..." O condiție : cîștigurile vor fi cedate bisericii.*

• *Dintr-un afiș de propagandă turistică publicat de guvernul grec într-o revistă de dreapta, la Londra. „Tinerii greci sînt celebri pentru performanțele lor amoroase și nu-i un secret că frumuseți din nord coboară pînă în sud ca să-i încerce..."*

• *Willie „Dock" Newton, 76 de ani, veteranul gangsterilor americani, autorul celui mai important furt dintr-un tren poștal (anul 1924 : 3 milioane dolari), declară după ce a văzut „Bonnie și Clyde" : „E scandalos să faci un film despre acești doi neputincioși..."*

• *„Vă plac cuvintele încrucișate ? Vă simțiți îngrozitor cînd nu aveți ultimul cuvînt într-o discuție ?" Dacă răspundeți nu la prima întrebare și da la a doua, aveți vocație pentru marile afaceri. (Dintr-un text englez cu 34 de întrebări pentru a defini temperamentele miliardarilor).*

succese, victorii, premii

• *Premiul Erasmus (100 000 florini olandezi) — sculptorului Henry Moore.*

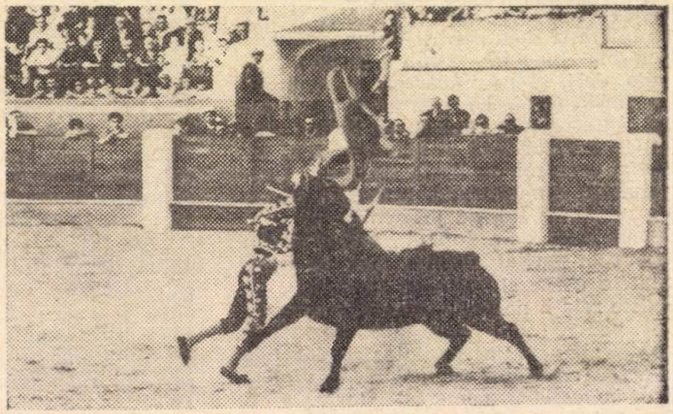

• *„Formulăm rezerve cu privire la triumful cu totul exagerat acordat de public lui El Cordobes, care a lucrat — îndrăznet ce-i drept — dar de un nivel artistic scăzut" (din cronica tauromahiei în ziarul „L'Equipe").*

• *150 persoane rănite, la Birmingham, în ziua cînd echipa „West Bromwich Albion" aduce „Cupa Angliei" cîștigată la Londra, pe Wembley.*

• *Christian Barnard e primit în Brazilia cu onorurile cuvenite unui șef de stat. Cetățean de onoare al Braziliei. Directorul unui spital din Rio de Janeiro cere Academiei de Științe de la Stockholm să decerneze chirurgului Premiul Nobel pentru medicină.*

• *Premiul pentru cel mai bun reportaj „în direct" la Concursul internațional de actualități televizate e acordat unui film japonez care descrie bătălia dintre studenți și poliție, în portul Sasebo (17 ianuarie 1968), cu ocazia sosirii unui portavion atomic american. „Le Monde" : „Juriul a preferat acest film oricăror idile princiare sau documentare despre pescuitul submarin propuse de alte țări..."*

cord, medicină, moarte

• *Profesorul Halpern, celebrul imunolog, „atacă" grefa lui Cabrol : „Într-o intervenție de asemenea importanță nu trebuie să acționeze nici ambiția, nici spiritul de întrecere... Ceea ce contează azi nu este de a fi primul care încerci, ci primul care izbutești".*

• *Sir George Pickering, profesor la Oxford, unul din cei mai celebri medici britanici, scrie în „New Scientist" : „Terapeuticile eroice destinate să întîrzie fără socoteală clipa morții, în cazul unor oameni bătrîni, riscă să șteargă acestei morți orice caracter demn și pașnic care ar trebui să fie privilegiul și recompensa unei lungi vieți"...*

• *După un studiu de 3 ani într-o comunitate formată din 763 de oameni în vîrstă de 70 de ani, profesorul J.L. Cutler, de la Universitatea Berkeley (S.U.A.), conchide că atacul de apoplexie poate fi prevenit printr-o auscultare a carotidei.*

• *Profesorul Cabrol, primul chirurg european care a încercat o grefă a inimii — după decesul pacientului său, Clovis Roblain : „Regretăm pierderea bolnavului, dar nu regretăm operația"... „Vom reîncepe" — susține „șeful" lui Cabrol, prof. Mercadier. Imediat după moartea lui Roblain, Cabrol, epuizat, face o nouă grefă pe un cîine pentru a verifica un detaliu.*

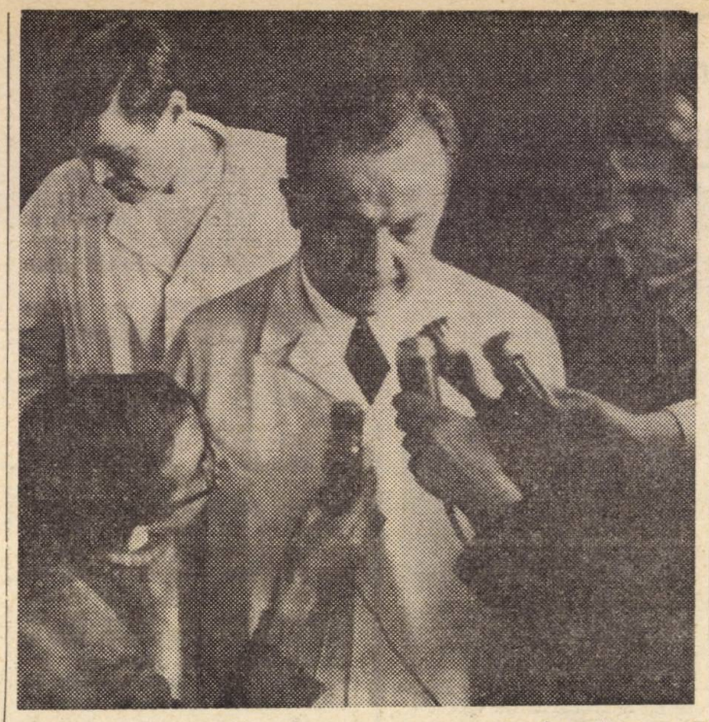

• *„Ordinul medicilor" din Franța se pronunță împotriva publicității excesive în jurul grefelor : „...(această publicitate) dăunează secretului profesional, neglijează reacțiile afective ale familiilor și riscă să creeze mișcări de opinie excesive sau pasionale". În „Le Figaro", Dominique Auclères — despre aceeași problemă : „E oare necesar ca hoarda de ziariști să asedieze spitalul în care agonizează un om operat ? E normal ca serviciul de ordine să asiste neputincios la asaltul încăperilor în care lucrează savanți în slujba omenirii ? Inima noastră surmenată amenință să facă grevă ; creierul — din punctul său de vedere — refuză să mai înregistreze".*

timp, ani, minute

• *Cetățeanul sovietic Kisali Mislimov (Azerbaidjan) împlinește 163 de ani. Mesaje de felicitare din Statele Unite, Noua Zeelandă, Bulgaria, Turcia.*

• *Șapte șemineuri de mare valoare sînt furate din castelul de la Alaincourt (Franța). Poliția apreciază că, pentru demontarea lor, hoților le-au fost necesare cel puțin 15 ore de muncă.*

• *Ultimele 12 minute ale meciului „Real Madrid" — „Manchester United", după ce englezii au egalat, sînt „tot ce s-a văzut mai fantastic pe un teren de fotbal" (presa).*

• *Indienii care lucrează la o uzină din statul Missouri (S.U.A.) nu au nici un cuvînt care să exprime noțiunea de „orar" sau de „timp". Ca atare, fiind singura mînă de lucru disponibilă în regiune, direcțiunea îi lasă să părăsească temporar lucrul pentru a-și satisface intempestivul instinct ancestral de vînători. După ce vînează, toți se întorc la uzină și sînt plătiți după orele de lucru efectiv.*

diverse

• *Conducătorul rapidului Lucerna-Interlaken oprește trenul în plină cursă, coboară din locomotiva electrică și, împreună cu un controlor, salvează doi copii gata să se înece în Lacul celor 4 cantoane.*

• *Soțiile celor 7 oameni-broaște de pe vasul britanic de război „Vernon" nasc — toate șapte — fetițe. Stupoare la Amiralitate. Cercetări.*

• *În cadrul unui antrenament, sulița campionului de juniori al Franței cade în capul unui băiat de 14 ani, rănindu-l grav. Campionul aruncase în clipa aceea mai departe de recordul său.*

• *În Indiana, după ce a împărțit vreo 50 000 de strîngeri de mînă, Robert Kennedy cere să i se facă o injecție împotriva durerii de degete.*

• *În Anglia, peste 2/3 din adulți citesc zilnic horoscopul și aproape 1/5 iau această lectură foarte în serios. O persoană din zece e convinsă că poate intra în comunicație cu morții.*

• *Se dezminte categoric că Brigitte Bardot ar fi grav bolnavă.*

• *Congresul Federației Europene de box decide ca boxerii profesioniști de la semi-grea și grea să dispute campionatele europene cu mănuși cîntărind 8 uncii, în loc de 6. Loviturile cu mănușile de 6 uncii sînt prea periculoase.*

(Din **Le Figaro**)

Leandro CASTELLANI
Luciano GIGANTE

1945. Harry Truman se sfătuiește cu secretarul de stat James Byrnes. Este perioada cînd pregătirile pentru lansarea primei bombe atomice ajunseseră în faza finală

ISTORIA BOMBEI ATOMICE (13)

Tragica poveste a lui Sadako

La sfîrșitul lunii iunie, Szilard a rezumat raportul într-o petiție care, în jurul datei de 3 iulie, a început să circule între diferitele centre atomice pentru obținerea de semnături. „Cu cît auzeam vorbindu-se mai mult despre comitetul Stimson — spune Szilard — cu atît înțelegeam mai bine că bomba va fi folosită. Am redactat un document pe care l-am adresat președintelui atunci cînd hotărîrea comitetului în favoarea bombei mi-a apărut în toată claritatea ei. Argumentele noastre împotriva folosirii bombei erau exclusiv de natură morală. Invocînd asemenea argumente, îl rugam pe președinte să revină asupra lansării bombei împotriva Japoniei".

Cînd o copie a petiției lui Szilard a ajuns la Oak Ridge pentru a întruni semnături, directorul laboratoarelor s-a grăbit s-o ducă șefului „proiectului Manhattan". După ce a luat cunoștință de document, Groves s-a simțit obligat să-l declare „foarte secret", astfel încît petiția a fost retrasă din circulație. Ea a avut o viață mai lungă la Chicago, unde a fost semnată de 70 de savanți.

Este de netăgăduit că, comitetul Stimson a luat hotărîrea să lanseze bomba atomică în deplină cunoștință de cauză. Este mai greu de stabilit răspunderea subcomisiei științifice, formate din cei patru fizicieni de mare renume, oamenii-cheie ai „proiectului Manhattan": Compton, Fermi, Oppenheimer și Lawrence. Care a fost atitudinea lor față de tezele expuse de „opozanți"? Care a fost răspunsul lor oficial la aceste teze?

Istoria oficială pretinde că subcomisia științifică era pe deplin de acord asupra folosirii bombei în scopuri militare și cu totul opusă tezelor „raportului Franck" și savanților „disidenți".

„Raportul Franck — spune ziaristul William L. Laurence — propunea, printre altele, să se efectueze o primă explozie într-o insulă pustie sau într-o zonă nelocuită. El recomanda de asemenea ca țara vizată de bombă să fie avertizată. Raportul a fost examinat de savanții cei mai eminenți, personalități de talia lui Oppenheimer și Fermi, care pe atunci era cetățean american. Da, într-adevăr, Fermi, Lawrence, Oppenheimer și Compton au citit raportul și au exprimat o părere contrarie, ceea ce înseamnă că recomandau în mod formal folosirea bombei atomice fără preaviz asupra unui oraș, chiar și foarte populat. Era singurul mijloc de a pune capăt războiului".

Dar Oppenheimer declară azi în modul cel mai energic: „Noi nu am văzut niciodată «raportul Franck» și nimeni nu ne-a cerut avizul asupra lui".

Încă o dată ajungem să credem că necesitatea de a păstra secretul nu numai că a făcut din generalul Groves intermediarul și arbitrul tuturor inițiativelor, dar el a favorizat, de asemenea, numeroase echivocuri. E oare posibil ca generalul Groves să fi intervenit pentru ca opiniile savanților de la Chicago să nu parvină ministrului de război și subcomisiei științifice?

„Este absolut inexact — precizează generalul Groves. Inițiativa a primit aprobarea noastră totală, deoarece nu vedeam de ce trebuia să se interzică acestui grup de oameni de știință să-și exprime părerea. Singura măsură de precauție pe care am luat-o a fost de a cere ca documentul, ținînd seama de natura lui specială, să rămînă strict secret, motiv pentru care eu personal mi-am luat sarcina de a informa despre el în modul cel mai adecvat, pe cei în drept".

Evident, Groves a informat despre document pe ministrul de război Henry L. Stimson. „Da, l-am informat despre aceste teze, ca și despre opinia altor persoane. Și el l-a informat, probabil, pe președinte".

CE ȘTIA ȘI CE NU ȘTIA HARRY TRUMAN?

Trebuie să tragem oare concluzia că președintele Truman a cunoscut tezele „raportului Franck"? „Nu, în mod cert — se grăbește să precizeze Groves — și probabil că nu l-a citit. Sînt chiar sigur, deoarece atenția unui președinte este solicitată de nenumărate probleme și de aceea nu are timp să citească materialele pe care mulți oameni ar dori să le prezinte".

Teza oficială a generalului Groves coincide cu teza ziaristului Laurence: Truman nu a văzut niciodată „raportul Franck", așa cum nu a văzut nici petiția lui Szilard.

Fapt este că Truman moștenea o problemă ai cărei termeni adevărați nu i-a cunoscut niciodată și a cărei importanță și implicații posibile pentru viitorul omenirii avea să le subestimeze. Dar este adevărat de asemenea că nimeni nu a încercat — și nici nu a vrut să încerce — să-l facă să înțeleagă perspectivele care se deschideau noii arme și dramatica ei originalitate în raport cu armamentele existente pînă atunci. Nimeni, nici generalul Groves, nici ministrul Stimson sau secretarul de stat Byrnes.

Trei luni mai tîrziu, Harry Truman va autoriza lansarea asupra Japoniei a unei bombe experimentate cu succes în deșertul din Noul Mexic; și este aproape cert că importanța gestului său i-a scăpat pentru totdeauna. O recentă cercetare a arhivelor secrete ale „proiectului Manhattan" confirmă pe deplin ipoteza noastră. S-a stabilit că, colonelul Kenneth D. Nichols, șeful producției în cadrul „proiectului Manhattan", i-ar fi trimis generalului Groves, pentru a o transmite președintelui „cu observațiile corespunzătoare", o culegere completă a petițiilor și documentelor redactate de savanți în lunile iunie și iulie 1945. Groves a păstrat culegerea pînă la 1 august, dată la care Truman, după conferința de la Potsdam, s-a îmbarcat pe bordul navei „Augusta", pentru a se înapoia în S.U.A. Bomba atomică a fost lansată asupra Hiroșimei la 6 august, în timp ce președintele era încă pe mare și în timp ce dosarele colonelului Nichols îl așteptau la Casa Albă.

Groves a afirmat într-o zi că poziția lui Truman se asemăna cu cea a „unui băiețaș călare pe o șa": președintele nu a avut niciodată prilejul să-și dea adeziunea; anturajul său considera bomba ca o necesitate care nu se discută. El nu ar fi putut să spună nu, dar a făcut-o. Groves și celelalte autorități politico-militare făcuseră totul pentru ca opiniile „disidente" și semnificația lor dramatică să nu ajungă pînă la el.

Pe de altă parte, trebuie să recunoaștem că eșecul „raportului Franck" și al petiției lui Szilard se explică înainte de toate prin faptul că doar un număr infim de persoane au avut cunoștință de ele. Deși generalul Groves afirmă că le-a trimis „celor în drept", Robert Oppenheimer dă asigurări la rîndul său: „Nu găsesc nici urmă de documente; poate că comitetul prezidat de Stimson a avut cunoștință de raport, dar nu sînt cîtuși de puțin sigur. În orice caz, comitetul și-a făcut cunoscute recomandările cu

mult înainte de a le discuta cu mine, cu mult înainte de a le discuta cu cadrele științifice ale «proiectului Manhattan» și cu mult înainte de «raportul Franck». În plus, îmi reamintesc că recomandările au fost transmise foarte repede președintelui de către ministrul de război".

Anumite fapte dezvăluite ulterior de documente dezmint aceste afirmații ale lui Oppenheimer, menite să prevină atacurile la adresa lui. Din documente reiese că, la 12 iunie 1945, Arthur Compton a înmînat „raportul Franck" lui George L. Harrison personal. În procesele-verbale ale comitetului Stimson găsim următoarea adnotație : „Harrison a hotărît ca memoriul savanților de la Chicago să fie examinat de subcomisia științifică și nu de comitet". La 21 iunie, Harrison a comunicat comitetului că subcomisia științifică, formată din cei patru fizicieni, a examinat opiniile „grupului de la Chicago" și a hotărît că „nu există altă soluție decît folosirea militară directă". Atunci cum se poate ca același Oppenheimer să declare azi : „Noi nu am văzut niciodată «raportul Franck» și nimeni nu ne-a cerut avizul asupra lui" ?

Este vorba oare de o încercare de a ocoli o răspundere grea ? Sau s-ar putea, dimpotrivă, ca ministrul de război și adjunctul său, Harrison, să fi cerut subcomisiei celor patru savanți să se pronunțe în mod explicit asupra problemei lansării bombei pentru a avea o „părere științifică oficială" care să poată fi opusă petițiilor „disidenților" fără să ceară totuși acestei subcomisii o examinare concretă și amănunțită a pozițiilor și rezervelor exprimate de confrații lor ?

Dacă așa stau lucrurile, se poate spune că cei patru fizicieni au ignorat raportul exclusiv din punct de vedere oficial. În realitate, ei l-au cunoscut în mod cert de vreme ce Arthur Compton personal a constituit cureaua de transmisie. În calitate de șef al laboratorului din Chicago, el nu putea să ignoreze inițiativele luate de oameni care se aflau sub conducerea sa, întocmai cum, ca frate al lui Karl T. Compton, membru al comitetului Stimson, nu putea să ignoreze nici hotărîrile și intențiile ministrului de război. Cum se explică toate aceste echivocuri ?

Într-o afacere atît de încurcată, un fapt este cert. La 12 iunie, cînd subcomisiei științifice i se cere (sau nu) avizul asupra „raportului Franck", Stimson transmisese deja de 11 zile relatarea sa oficială președintelui. Începînd din acel moment, Truman nu a mai repus pe tapet problema folosirii bombei, iar oamenii care ar fi putut să i-o reamintească — Stimson, Byrnes sau Groves — s-au ferit s-o facă. Declarațiile lui Oppenheimer, oricît ar fi de ciudate, au cel puțin avantajul de a pune în lumină ponderea reală pe care au avut-o oamenii de știință în hotărîrea de a se folosi bomba atomică.

UN ALIBI ?

Două luni mai tîrziu, Groves și alți militari aveau să ia exclusiv în sarcina lor hotărîrea de a lansa a doua bombă, asupra orașului Nagasaki. În această privință, Eugen Wigner declară : „La Los Alamos, grupul de savanți numiți de președinte pentru a-l sfătui în această problemă recomanda folosirea bombei. Totuși, nu cred ca comitetul să fi recomandat folosirea celei de-a doua bombe. Dacă explozia celei dintîi ne-a înfricoșat și ne-a tulburat complet, cea de-a doua ne-a stîrnit o teamă și mai mare. Ne dădeam seama și mai clar, nu numai că nu mai aveam nici o influență asupra hotărîrilor guvernului, dar că hotărîrile erau luate pe neprevăzute, fără ca oamenii de știință care studiaseră și realizaseră proiectul să fie măcar consultați. Nu exista obligația de a se face acest lucru, dar noi speraserăm totuși că așa se va proceda".

În consecință, rolul ce revine savanților în hotărîrea de a se folosi bomba atomică este foarte greu de stabilit. După părerea comitetului Stimson, ca și a generalului Groves, prezența celor patru eminenți fizicieni din subcomisia științifică reprezenta în special un alibi, dar un alibi la care oameni ca Oppenheimer, Fermi, Compton și Lawrence au fost dispuși să se preteze. Și este neîndoielnic că subcomisia științifică a dat un aviz favorabil folosirii bombei, că are deci partea ei de răspundere, deși autoritățile politico-militare au adoptat hotărîrea lor înainte ca subcomisia să-și poată face cunoscută părerea.

Pe scurt, după 1 iunie 1945, nici unul din factorii responsabili nu a pus sub semnul întrebării problema folosirii bombei atomice. Și această lună iunie a fost pierdută în mod tragic pentru toți savanții „disidenți", în primul rînd pentru Leo Szilard, Eugen Wigner și James Franck, laureați ai premiului Nobel, pentru biologul Rabinowitch și chimistul George Seaborg. Totuși, protestul lor nu a fost absolut zadarnic. Încă în 1946, Robert Oppenheimer, inspirîndu-se din „raportul Franck", lansa ideea unei „autorități internaționale pentru dezvoltarea atomică și eliminarea armelor atomice". În 1954, în urma declarațiilor sale cu privire la bomba cu hidrogen, același Oppenheimer era supus unei anchete care a făcut mult zgomot. În 1949, Fermi se opunea fabricării unei suprabombe „în esență funestă, oricum ar fi privită".

„Raportul Franck" cîștiga partida. Din păcate, însă, prea tîrziu pentru Hiroșima și Nagasaki.

În primele zile ale lunii iunie 1945, comitetul Stimson hotăra să se folosească o armă care nu fusese încă experimentată, o armă care, după părerea oamenilor care o realizau chiar în acel moment, „putea totuși să funcționeze". În istoria bombei atomice, hotărîrile politice au fost adoptate foarte des într-un ritm mult mai rapid decît cel al cercetării științifice, care se lovea de numeroase dificultăți pe calea pe care urma să întîlnească tehnicile pur militare. În 1942 se produsese o situație asemănătoare. Enrico Fermi încă nu demonstrase că era posibil să se declanșeze și să se controleze o reacție în lanț în pila lui atomică adăpostită în subsolul stadionului universitar Stagg Field din Chicago, cînd directorul „proiectului Manhattan", generalul Groves, încheiase deja acorduri cu o firmă importantă pentru adjudecarea unei pile gigantice bazate pe experiența lui Fermi și urmînd să fie instalată la Hanford.

REPETIȚIE GENERALĂ LA ALAMOGORDO

În iunie 1945, la Los Alamos, zilele nu mai păreau suficiente pentru cîte erau de făcut. Fizicienii întîrziau în laboratoare pînă la orele trei sau patru dimineața. Fermi, care răspundea de desfășurarea lucrărilor, semăna cu un fel de creier electronic în stare să împartă simultan o mulțime de instrucțiuni. Oppenheimer, tras la față, cu ochii înfundați în orbite, slăbea pe zi ce trecea. Cînd ar fi putut acești oameni să găsească timp pentru a examina problema folosirii bombei ? Nu importa decît un singur lucru : să ducă acțiunea la bun sfîrșit. Lucrările ajunseseră într-o fază care nu suferea nici amînări, nici întîrzieri. Problema lansării putea să fie examinată „mai tîrziu".

Dar acest „mai tîrziu" nu avea să mai existe : soarta armei care, cu prețul atîtor eforturi, se născuse în laboratoarele de la Los Alamos, era pecetluită. Nimănui nu-i va fi dat să revină asupra hotărîrii.

Primele zile ale lunii iunie 1945. Mai multe autocare mari pleacă din orașul secret de la Los Alamos. Savanții atomiști se îndreaptă și ei spre o destinație necunoscută, purtînd un nume fictiv : Trinity. Un punct microscopic pe hartă, la 80 km de Alamogordo. Într-o localitate denumită Jornada del Muerto (Călătoria morții), inginerii construiseră un turn metalic pe care urma să fie plasată bomba. Dar, de cîteva zile, deșertul din Noul Mexic era pustiit de furtuni violente. Camioanele înaintau cu greu pe drumul improvizat.

În noaptea de 12 iulie, într-o veche fermă, bomba a fost montată sub conducerea lui R. F. Bacher. În baraca de lemn domnea o tăcere adîncă ; din cînd în cînd era întreruptă doar de zgomotul barelor metalice care erau încheiate una într-alta, de scîrțîitul unei șurubelnițe, de cîțiva pași pe podea. Delicata muncă se apropia de sfîrșit cînd s-a ivit o complicație. Frunțile ude de sudoare ale oamenilor din jurul bombei exprimau în modul cel mai grăitor încordarea care devenea insuportabilă. Bacher a întrerupt montarea și a cerut colegilor săi să se îndepărteze pentru ca el să poată trece mintal în revistă toate fazele muncii. Dacă situația ar mai fi durat, se putea ajunge la consecințe funeste. După trei minute, obstacolul era depășit, iar montarea s-a terminat fără incidente.

Sîmbătă 14 iulie : bomba a fost plasată pe turnul de oțel. La 14 și 15 iulie, pregătirile au continuat, în ciuda ploii care reîncepuse. Postul de control cel mai apropiat se afla la 9 500 km de turn. La 15 km a fost instalată baza, adică postul de observație de la care un alt grup de colaboratori avea să urmărească experiența.

Lucrările preliminare s-au terminat la 15 iulie, seara tîrziu. Generalul Groves, care se dusese să se culce la miezul nopții, nu putea să adoarmă. La ora unu s-a sculat și a plecat la postul de control, unde l-a găsit pe Oppenheimer, ud leoarcă din cauza ploii, privind cu îngrijorare cerul. La ora trei, Groves și Oppenheimer au consultat stația meteorologică : existau puține șanse ca vremea să se îmbunătățească. Era anotimpul furtunilor. Ploaia putea să continue chiar cîteva zile.

La ora 3,30, Groves și Oppenheimer au hotărît să-și încerce norocul și au stabilit ca experiența să aibă loc la ora 5,30. Groves și Oppenheimer ieșeau pe rînd afară pentru a privi cerul : la orizont începeau să apară cîteva stele. După o jumătate de oră, ploaia s-a oprit.

Fizicianul K. T. Beinbridge și locotenentul Bush, din detașamentul poliției militare, au efectuat o ultimă inspecție în turnul de oțel ; totul era în ordine. Groves a plecat la bază ; adjunctul său, generalul Farrell, a rămas la postul de control. Groves s-a reîntîlnit la bază cu Vannevar Bush și James Co-

→

nant. A dat ultimele instrucțiuni: toți cei de față erau obligați să poarte ochelarii negri distribuiți în acest scop și să se întindă pe spate, cu picioarele îndreptate spre locul exploziei.

Ora 5,10 : la postul de control, Samuel Allison, adjunctul lui Oppenheimer, a început să numere invers.

La ce se gîndeau oare toți acești oameni, prizonieri ai unui destin care se apropia dintr-o secundă într-alta, înlănțuiți printr-o nemiloasă logică de semnale, ordine, gesturi, cuvinte, care se vor desfășura potrivit unui plan meticulos stabilit ? Se va auzi glasul lui Allison : zece, nouă, opt, șapte... Apoi, asemenea unei revelații monstruoase, va apărea rezultatul atîtor eforturi, produsul unor legi teoretice perfecte, dar la fel de absurde ca și ciudatele forme ale fulgilor de zăpadă.

Minus 45 de secunde : omul a fost înlocuit de comenzile automate ; de acum înainte, nimeni în lume nu mai este în stare să oprească prima bombă atomică.

La postul de control, 20 de oameni cufundați în tăcere : timpul devorează așteptarea. La ce se gîndesc ? „În lumina tuturor celor petrecute de atunci — spune Oppenheimer — adică a folosirii bombelor atomice și a prodigioasei lor dezvoltări pînă în prezent, poate că acest lucru va părea de neînțeles, dar întrebarea pe care ne-o puneam în primul rînd era dacă nu făcuserăm cumva o greșeală cumplită și dacă totul va funcționa potrivit prevederilor".

„Savanții simțeau că previziunile lor erau juste — spune generalul Farrell. Dar în sufletele tuturor stăruia o puternică doză de îndoială. Eram pe punctul de a ne apropia de necunoscut și nu știam ce consecințe se vor produce. Probabil că mulți dintre cei de față se rugau în tăcere, mai fierbinte ca oricînd".

CIUPERCA DE FOC

Minus opt, șapte, șase, cinci, patru...

Oppenheimer se sprijină de un perete pentru a-și stăpîni emoția. Fermi mototolește în mînă bucățele de hîrtie... trei, doi, unu, zero... Timpul a consumat așteptarea. O lumină orbitoare, o lumină care nu mai scăldase pămîntul de mii de ani, dezvăluie brusc privirilor uimite pustiul apropiat și lanțul munților vecini !

La bază, deplasarea de aer aruncă la pămînt pe toți cei ce nu se supuseră instrucțiunilor lui Groves. La Alamogordo, situat la cîțiva kilometri de explozie, o tînără oarbă din naștere strigă : „Văd !".

Oamenii care asistă la experiență nu pot vorbi ; ar dori poate să strige, să plîngă. Dar numai tăcerea poate exprima emoția lor, iar uimirea care i-a cuprins la Alamogordo nu-i va părăsi tot restul vieții.

„A fost un spectacol emoționant de solemn, care ne-a silii să ne mărturisim că viața nu va mai fi niciodată aceeași — relatează Oppenheimer. Însăși solemnitatea clipei ne-a absorbit pe de-a-ntregul. Eram împreună cu generalul Farrell; trecuturile noastre erau fără îndoială foarte diferite, nimic din viața lui nu corespundea vieții mele, dar toate acestea nu mai contau. Eram la fel. Mi-am amintit brusc un text sanscrit pe care îl citisem la Berkeley : «Acum am devenit un tovarăș al morții, un distrugător de lumi». Da, aceste cuvinte mi-au revenit instinctiv în minte și îmi amintesc de asemenea că mă cuprinsese un sentiment de milă adîncă".

„Întreaga regiune a fost luminată de o flacără orbitoare, de multe ori mai puternică decît cea a soarelui la amiază — relatează generalul Farrell. Era o lumină aurie, purpurie, violetă, cenușie, albastră. Lumina fiecare șanț, fiecare creastă din lanțul munților vecini, cu o frumusețe de nedescris, de neînchipuit, acea frumusețe pe care marii poeți o percep poate, dar pe care nu reușesc s-o descrie decît cu cuvinte neputincioase. După 30 de secunde s-a auzit explozia. Deplasarea de aer a izbit violent oamenii și lucrurile. Aproape imediat a urmat un tunet asurzitor, cumplit, interminabil, arătîndu-ne că eram niște mărunte ființe păcătoase care îndrăzniseră să se atingă de forțe rezervate pînă atunci divinității".

„Ne-am întors cu toții pentru a privi globul de foc prin ochelarii negri. După 40 de secunde ne-a ajuns unda de șoc, urmată de un zgomot, dar nici una, nici cealaltă nu au reușit să ne impresioneze, atît de stupefiați eram de extraordinara intensitatea luminoasă. S-a format un nor compact, masiv, care s-a înălțat apoi în fluctuații, cu o putere înspăimîntătoare. Prima explozie a fost urmată de alte două de mai mică intensitate luminoasă. Norul s-a înălțat foarte sus ; a luat o formă de glob, apoi de ciupercă, s-a alungit în formă de horn și, în sfîrșit, s-a împrăștiat în mai multe direcții, împins de vînturile care suflau la diferite altitudini".

„Soțul meu era atît de absorbit de gîndurile lui încît nu a auzit nici măcar zgomotul exploziei — povestește soția lui Fermi. Nu a observat nici suflul teribil. S-a mulțumit să facă o experiență din cele mai simple : ținea în mînă bucățele de hîrtie care i-au fost smulse de deplasarea de aer. După distanța pe care au parcurs-o și după locul unde au căzut, el a calculat puterea exploziei. Cifra lui era foarte apropiată de calculele precise făcute ulterior. Era foarte obosit cînd s-a înapoiat acasă și mi-a spus că fusese prea epuizat pentru a conduce automobilul. Era un lucru extraordinar deoarece nu-i plăcea să încredințeze volanul altcuiva".

MESAJUL CIFRAT

Aventura de la Los Alamos se termina. În ce-l privește pe directorul proiectului, restul era cît se poate de simplu : „După explozie — mărturisește generalul Groves — ideile mele s-au concentrat asupra necesității de a lansa cît mai curînd posibil o bombă de acest tip nou asupra Japoniei".

Savanții se întorc în orașul secret din munți, mulțumiți și în același timp tulburați. Cu istoria lucrărilor, a greutăților și poate a răspunderilor lor începe era atomică.

În deșertul de la Alamogordo, acolo unde se înălța turnul de oțel, nu rămînea decît un mare crater accidentat.

La 16 iulie 1945, data exploziei de la Alamogordo, președintele Truman asista la conferința de la Potsdam. Secretarul său particular i-a remis un mesaj cifrat : „Babies satisfactorily born" (copii născuți cu bine). Truman se afla la Potsdam, cu Churchill și Stalin. Hotărîrea finală îi revenea lui. Avea să scrie mai tîrziu în „Memoriile" sale : „Membrii comitetului Stimson propuneau să folosim cît mai grabnic bomba atomică împotriva inamicului... Înțelesesem, desigur, că explozia unei bombe de acest gen ar provoca victime și pagube depășind orice închipuire. Pe de altă parte, consilierii științifici din comitet declarau : «Nu există altă soluție acceptabilă». Se punea deci problema de a folosi bomba împotriva unui obiectiv inamic. Hotărîrea finală cu privire la loc și la dată depindea de mine... Consideram bomba atomică drept pur și simplu o armă și nu am luat cîtuși de puțin în considerare posibilitatea de a nu o folosi. Cele mai înalte autorități militare care dădeau sfaturi președintelui se pronunțau pentru folosirea ei. Cînd i-am vorbit lui Churchill despre această chestiune, mi-a răspuns fără ocolișuri că era și el pe de-a-ntregul favorabil de vreme ce bomba putea să contribuie la încetarea războiului".

Cînd președintele Truman, înapoindu-se de la Potsdam, a debarcat la New York, prima bombă atomică fusese lansată asupra Japoniei. Bomba atomică făcuse erupție în istoria omenirii.

„Peste cîteva zile — povestește Oppenheimer — pe cînd mă plimbam în deșertul de la Alamogordo, am observat o broască țestoasă cu carapacea întoarsă care făcea eforturi disperate să revină în poziție normală. M-am apropiat și am întors-o. Simțeam o nevoie imperioasă de a face un gest absolut simplu, de acest fel...".

O chema Sadako Sasaki și avea 14 ani.

Suflul de aer atomic abia a atins-o pe cînd nu avea decît un an.

„Dacă reușesc să fac o mie de aripioare din hîrtie albă, sînt sigură că nu voi muri" — spunea Sadako prietenelor ei, repetînd o veche legendă japoneză.

Dar ea s-a stins din viață înainte ca cele o mie de aripioare albe să-și poată lua zborul.

Azi, la Hiroșima se înalță un monument care evocă povestea lui Sadako. Și fetițele de școală împletesc mici ghirlande din aripioare de hîrtie, pe care le trimit în lumea întreagă, oamenilor politici și savanților.

Uneori, o ghirlandă izbutește să-și ia zborul.

Iar dacă furtuna este departe și marea liniștită, ea aduce speranța.

În numărul viitor :

LA DALLAS A EXISTAT ȘI O A TREIA VICTIMĂ

Dezvăluirile lui James Thomas Tague, atins de un glonte în cursul atentatului în care și-a pierdut viața președintele Kennedy și a fost rănit guvernatorul Connally.

Rinascita
ROMA

Wilfred Burchett

VIETNAMUL DE SUD: OFENSIVA DIN MAI ŞI SEMNIFICAŢIILE EI POLITICO-MILITARE

ÎN NOAPTEA de 4 spre 5 mai, prin noua şi ampla ofensivă a Frontului Naţional de Eliberare, lupta în Vietnamul de sud a intrat într-o nouă etapă. S-a produs astfel o dezvoltare şi o aprofundare a procesului început, o dată cu ofensiva Tet din primele zile ale lui februarie, ofensivă care a izgonit autorităţile guvernului marionetă şi trupele Saigonului şi ale S.U.A. din marea majoritate a poziţiilor pe care le mai deţineau. Guvernul de la Saigon a pierdut orice control asupra zonelor rurale, iar lupta a început să se desfăşoare în interiorul şi în imediata apropiere a Saigonului şi a altor oraşe. Ofensiva Tet a introdus cadre ale F.N.E. în interiorul unor centre locuite şi a dat o viguroasă lovitură administraţiei saigoneze în chiar inima capitalei. Aparatul de securitate şi poliţia au fost grav zguduite. Au apărut pretutindeni comitete de autoadministrare pentru a umple golul creat de pulverizarea administraţiei-marionetă.

La Saigon, pînă şi clasa sus-pusă — care include pe negustorii avuţi, înalţi ofiţeri ai guvernului şi armatei — a pierdut încrederea în regimul lui Thieu şi Ky. Clasa mijlocie, care în general rămăsese în afara mişcării revoluţionare şi a luptei armate, a fost convinsă de forţa ofensivei Tet precum şi de reacţia neputincioasă a guvernului-marionetă şi a forţelor americane înfrînte de mişcarea revoluţionară. Ea a început să susţină această mişcare cu scopul de a-şi cuceri un loc în victoria finală.

Un element încă şi mai important: regimul lui Thieu şi Ky a eşuat din punct de vedere moral şi politic. Practic, el nu mai este capabil să guverneze. Bineînţeles, el are încă o armată, dar această armată se menţine numai datorită prezenţei unei forţe de ocupaţie de peste jumătate de milion de trupe americane, precum şi datorită unor măsuri draconice împotriva oricărui ofiţer şi a oricărui soldat bănuit de simpatie faţă de F.N.E.

O expresie concretă a pierderii oricărei iluzii din partea clasei sus-puse şi a trecerii clasei mijlocii de partea forţelor patriotice a fost apariţia a diferite organisme la Saigon, Hue şi în alte oraşe. Acestea îşi propun răsturnarea regimului lui Thieu şi Ky şi sprijinirea F.N.E. Această iniţiativă, vizînd regruparea forţelor patriotice, s-a cristalizat în formarea la nivel naţional a „Ligii forţelor naţionaliste democratice şi paşnice a Vietnamului", care şi-a ţinut primul congres în regiunea Saigon şi Cholon la 20—21 aprilie 1968. Congresul a constituit un eveniment de importanţă capitală şi bogat în semnificaţii. Secretariatul Ligii este condus de un foarte cunoscut şi bogat cetăţean de la Saigon, avocatul Trinh Dinh Hao; secretarul general, Duong Ky, este un reputat profesor la Universitatea din Hue; unul dintre secretarii generali adjuncţi, doamna Duong Quyn Hoa, este unul dintre cei mai cunoscuţi medici pediatri din Saigon; dintre cei doi vicepreşedinţi, unul este un preot budist, Thich Don Hau; celălalt este un inginer de 75 de ani, Lam Van Tet, foarte cunoscut la Saigon. Dintre cei zece membri ai secretariatului, patru sînt profesori universitari. Din motive de securitate, numele celorlalţi membri ai Comitetului Central nu au fost încă dezvăluite, dar se ştie că printre ei există ofiţeri şi funcţionari de rang superior din armata şi administraţia saigoneză.

Noua „Ligă", care probabil că se va face cunoscută în străinătate sub numele de „Lien Minh", se prezintă cu obiective în general analoge celor ale F.N.E. Ea a propus acţiuni solidare cu F.N.E. pentru înlăturarea regimului lui Thieu şi Ky şi pentru înfrîngerea invadatorilor americani.

În timp ce se contura această nouă şi importantă regrupare de forţe şi în timp ce grupurile de partizani ai autoapărării se organizau şi se înarmau sub nasul serviciilor de securitate ale Saigonului şi ale americanilor, generalul Westmoreland lansa ceea ce el a numit „cele mai mari operaţiuni" ale războiului pentru îndepărtarea forţelor F.N.E. din provinciile care înconjoară Saigonul. Operaţiunea „Hotărîţi să învingem" a angajat 50 000 de oameni în 5 provincii, iar operaţiunea „Victorie completă" — 100 000 de oameni în 11 provincii, toate în jurul Saigonului.

Timp de multe săptămîni, circa 150 000 de oameni s-au deplasat continuu în provinciile din jurul Saigonului, încercînd să „găsească şi să distrugă" toate forţele F.N.E. din imediata apropiere a capitalei. Faptul că asemenea operaţiuni s-au soldat cu un eşec complet, o demonstrează ofensiva de la 4—5 mai, lansată — ca şi ofensiva Tet — în cel mai complet secret, comandamentul american fiind luat o dată mai mult prin surprindere. Surpriza americanilor (a fost vorba de un atac lansat simultan la aceeaşi oră, pe o lungime şi o lărgime care cuprindea practic întregul teritoriu al Vietnamului de sud) demonstrează gradul în care au dat faliment serviciile de informaţii ale S.U.A. şi ale guvernului saigonez. E limpede că aceste servicii sînt complet izolate de populaţia locală. De data aceasta — e drept — exista un anumit presentiment în legătură cu ceea ce se pregătea. În cîteva rînduri, în săptămînile precedente atacului de la 4—5 mai, Saigonul şi-a pus trupele în stare de „alarmă maximă", iar între 22 aprilie şi 3 mai, forţele armate, inclusiv cele americane, de la Saigon şi din alte oraşe, au rămas în stare de alertă. Frontul Naţional de Eliberare a pornit la atac, însă la 24 ore după ce starea de alarmă încetase...

Americanii au declarat că F.N.E. nu a reuşit să cucerească sprijinul popular pe care îl spera, atît pentru ofensiva Tet cît şi pentru cea din 4—5 mai. Dar ce dovadă mai bună ar putea fi dată în legătură cu sprijinul şi participarea maselor? Timp de săptămîni întregi, secretul în care fuseseră pregătite cele două ofensive a fost încredinţat unui număr de sute de mii de cetăţeni civili, din Saigon şi din alte oraşe, care îi ascundeau pe combatanţi, îi hrăneau, îi alimentau cu muniţii, transportau materiale cu riscul vieţii. Acest secret nu a fost niciodată trădat. În timpul ofensivei de la 4—5 mai, grupele de autoapărare, formate din voluntari aleşi din rîndurile populaţiei urbane, organizaţi şi antrenaţi timp de trei luni cu prilejul ofensivei Tet, au fost acelea care au lansat în oraş atacurile, fiind sprijinite ulterior de unităţile regionale şi regulate ale F.N.E. sosite din apropiere. Aceste grupuri au fost cele care au atacat cu mortiere şi tunuri obiectivele militare aflate chiar în centrul Saigonului.

La trei zile după ofensiva din 4—5 mai, administraţia-marionetă fusese izgonită în şapte din cele nouă districte

→

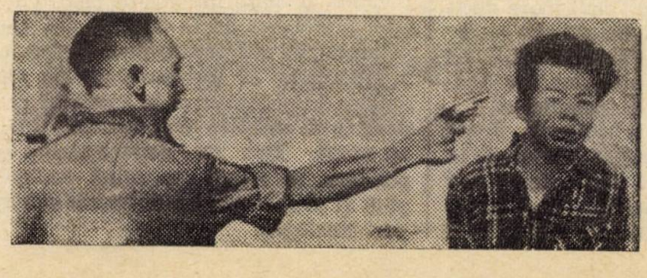

Saigon, 1 februarie 1968 (fotografia din stînga): *generalul Loan, şeful poliţiei saigoneze, împuşcînd pe un luptător al F.N.E. căzut prizonier. Pe-atunci, Loan a avut grijă să asigure publicitatea acestui asasinat, convocîndu-i pe fotoreporteri. Imaginea pe care o reproducem i-a atras o tristă notorietate în presa internaţională. Şi iată-l pe acelaşi Loan grav rănit în urma recentelor atacuri lansate de luptătorii F.N.E. în centrul Saigonului* (fotografia din dreapta). *Fotoreporterii nu l-au neglijat nici de astă dată...*

administrative ale Saigonului şi înlocuită cu comitete revoluţionare populare, care preluaseră sarcinile zilnice de guvernare a oraşului : distribuirea hranei şi a celorlalte servicii pentru populaţie, organizarea evacuării a zeci de mii de refugiaţi rămaşi fără acoperiş şi ale căror case fuseseră distruse de bombe, de napalm sau de artileria americană. Americanii susţin că ofensiva de la 4—5 mai a fost mult mai puţin violentă şi mai puţin eficientă decît ofensiva Tet dar, pe de altă parte, ei au trebuit să admită că odiosul şef al poliţiei, generalul Loan, a fost grav rănit, că primul său adjunct a fost ucis, că comandantul bazei aeriene de la Saigon, Tan Son Nhut, a fost ucis şi că multe districte ale oraşului trecuseră sub controlul patrioţilor, în timp ce zile de-a rîndul steagul F.N.E. flutura în Cholon şi în alte cartiere ale Saigonului.

„Lupta poporului din Vietnamul de sud a intrat într-o nouă etapă", a spus Nguyen Van Hieu, un principal purtător de cuvînt al F.N.E. în străinătate şi membru al Comitetului său Central, în cursul unei recente conferinţe de presă la Pnom Penh. „Această etapă — a arătat purtătorul de cuvînt — este caracterizată de faptul că iniţiativa militară aparţine ferm forţelor armate populare şi că ne aflăm în faţa începutului unui război revoluţionar în toate oraşele".

Nguyen Van Hieu a spus că acţiunea continuă şi va continua să se dezvolte dar că, încă de pe acum, este posibil să facă unele aprecieri în legătură cu noul val al atacurilor : 1. Ofensiva Tet a permis forţelor populare să stabilească o nouă poziţie strategică, excepţional de avantajoasă, şi a constrîns duşmanul să treacă la defensivă ; noile atacuri de la 4—5 mai au consolidat considerabil poziţia ofensivă a forţelor revoluţionare. Cu alte cuvinte, ofensiva Tet a creat condiţiile necesare pentru ofensiva din mai, iar aceasta din urmă este practic o extindere şi o dezvoltare a primei ofensive. 2. Structurile războiului revoluţionar sînt acum bine înrădăcinate în oraşe, tocmai în acele locuri în care ar trebui să se afle centrii nervoşi ai regimului american şi ai regimului-marionetă. Ofensiva din mai a demonstrat că încercarea americană şi a guvernului saigonez de a înlătura prezenţa F.N.E. din oraşe şi din împrejurimile lor a dat faliment. Ei au încercat zadarnic, săptămîni de-a rîndul, să identifice forţele armate ale F.N.E., în timp ce acestea au apărut şi au atacat tocmai acolo unde inamicul se aştepta mai puţin : în inima Saigonului şi a altor oraşe unde, de acum înainte, s-a instalat o situaţie revoluţionară ireversibilă care, împreună cu lupta dusă de întregul popor sud-vietnamez, va determina prăbuşirea autorităţilor saigoneze şi înfrîngerea totală a agresorilor americani.

În ciuda încercărilor făcute de S.U.A. de a minimaliza ofensiva de la 4—5 mai, rapiditatea cu care a fost asigurat un vast control al F.N.E. în zona Saigon-Cholon a fost mult mai mare decît în cazul ofensivei Tet, din simplul motiv că noi forţe de autoapărare au operat în oraşe şi pe străzile Saigonului. Ele ştiau perfect ce forţe locale trebuiau să înfrîngă pentru a da o lovitură finală rămăşiţelor administraţiei-marionetă în multe zone. Pe de altă parte, ele au fost sprijinite de focul mortierelor şi tunurilor unităţilor regulate ale F.N.E., care operau de la periferie şi aruncau cu mare precizie proiectilele lor asupra obiectivelor din însuşi centrul oraşului, împrăştiind groaza în rîndurile trupelor S.U.A. şi ale guvernului saigonez. Pentru adversar, încă din primul moment a devenit clar că nu mai era nici un colţ în întregul Saigon în afara focului artileriei F.N.E.

Tactica teroristă a comandamentului american, care a făcut uz de bombardiere şi artilerie pentru a distruge zone locuite în care F.N.E. îşi avea evident bazele principale, nu a schimbat situaţia în favoarea americanilor şi a guvernului-marionetă. Zeci de mii de refugiaţi s-au grăbit să intre în oraşe venind din împrejurimi, în loc să se îndrepte spre sate, cum ar fi fost de aşteptat. Ceea ce părea a fi o mulţime cuprinsă de panică şi fugind prin oraş, erau în realitate mase care se deplasau conform unor planuri dinainte stabilite, ca parte a unui sprijin de masă acordat insurecţiei şi destinat să furnizeze o acoperire grupurilor militare în mişcare şi unităţilor de autoapărare.

Comunicatele americane au subliniat efortul unităţilor S.U.A. de a împiedica trupele F.N.E. să intre din afară înăuntrul oraşului, pentru a face legătură cu grupele de autoapărare. Dar, în realitate, ele erau solid implintate în imediata apropiere a capitalei încă de la ofensiva Tet, aşa cum s-a putut constata din distrugerea batalionului 20 al guvernului saigonez, batalion care a pierit pînă la ultimul om într-o grea bătălie ce a durat ore întregi în apropierea taberei Phu Tho, la 6 km sud de baza aeriană de la Saigon — aeroportul Tan Son Nhut. Această ciocnire a avut loc în plină zi, la 5 mai ; trei avioane şi elicoptere au fost doborîte în timpul luptei, un considerabil număr de care blindate a fost distrus şi întregul echipament al batalionului, împreună cu echipamentul unui pluton al poliţiei militare, distrus şi el, au căzut în mîinile forţelor F.N.E. A fost pentru prima oară cînd un întreg batalion a fost distrus într-o luptă în plin oraş, fapt care a avut un efect distrugător asupra moralului trupelor saigoneze.

Din acel moment, toate luptele din interiorul şi din imediata apropiere a Saigonului au fost duse de trupe americane. Distrugerea batalionului a fost urmată de un intens baraj de mortiere şi tunuri asupra aeroportului Tan Son Nhut, al cărui comandant a fost ucis în timp ce pistele de decolare deveniseră inutilizabile. În aceeaşi zi, forţele regionale ale F.N.E. din imediata apropiere dăduseră foc la două uriaşe cisterne ale depozitului de combustibil de la Nha Be. După o săptămînă de lupte grele în jurul punctului-cheie reprezentat de podul New Port, forţele de autoapărare au reuşit să-l arunce în aer la 12 mai. Este un pod de mare importanţă strategică, pe care trec majoritatea muniţiilor militare americane care ies din noul port Saigon pentru a fi îndreptate spre bazele de la Bien Hoa şi Tan Son Nhut. Faptul că podul a fost distrus reprezintă o mare înfrîngere pentru forţele americane de la Saigon, dat fiind că acest pod reprezenta unul dintre cele aproximativ 12 puncte-cheie pe care acestea intenţionau să le apere cu orice preţ. Şi în cazul de faţă, unităţile S.U.A. au eşuat, fapt ce demonstrează că acestora le scapă din mînă controlul pînă şi asupra punctelor vitale sub raport strategic.

WEG und ZIEL

VIENA

DIFICULTĂŢILE SISTEMULUI MONETAR OCCIDENTAL

ÎN PUŢINE zile, dar după ani de zguduiri tot mai frecvente, sistemul internaţional în care dolarul avea „valoarea aurului" s-a dezagregat. Moneda americană nu a fost încă devalorizată în mod oficial, se manifestă şovăială în ce priveşte o anunţare care ar avea urmări politice de mari proporţii ; dar de fapt dolarul a şi pierdut o pătrime din valoarea sa pe piaţă.

Fără îndoială, convieţuirea a două pieţe internaţionale ale aurului va ajuta încă un timp la menţinerea ficţiunii unui dolar neschimbat, dar este puţin probabil ca cineva să mai creadă în aceasta din moment ce, în practică, dolarul a devenit inutilizabil pentru toţi cei ce au nevoie de o monedă internaţională pentru tranzacţiile lor comerciale. Pentru ei dolarul a fost devalorizat cu o pătrime din cursul său şi ne putem închipui limpede complicaţiile de tot felul care rezultă de-aici.

Marea teamă a americanilor nu izvorăşte însă nemijlocit din cauze economice. Ea are şi motive politice. O devalorizare a dolarului ar putea, după părerea Washingtonului, chiar dacă ea nu ar atrage după sine o modificare în relaţiile de schimb sau în mişcările capitalului, să destrame mitul dolarului, acest idol al politicii externe americane. Şi la această teamă se adaugă şi frica de mărturisirea că războiul în Vietnam a eşuat. Teama ar putea însă să aibă şi motive economice indirecte, dat fiind că actuala criză a dolarului şi a întregului sistem monetar întemeiat pe dolar se explică în mare parte prin deficitul balanţei de plăţi a S.U.A. (şi a Marii Britanii), deficit care reprezintă un puternic instrument de dominaţie. Devalorizarea n-ar face nefolosibil acest instrument, dar probabil critica internaţională la adresa acestui deficit ar deveni atît de puternică încît el să nu-şi mai poată îndeplini multă vreme misiunea. Iar aceasta ar avea consecinţe considerabile.

Instituirea unui sistem monetar internaţional trebuie să corespundă unei necesităţi sociale : de a găsi un mijloc comercial de comunicaţie între diferite ţări. Ceea ce se află astăzi pe cale de dispariţie a fost botezat cu ani în urmă

„Gold Exchange Standard". Acesta a fixat aurul ca etalon general al valorii mărfurilor şi, îndeosebi, al monedelor naţionale : un cumpărător poate plăti totdeauna în aur, aurul său este acceptat pretutindeni ca mijloc de plăţi. Dar în ce „limbă" trebuie să se exprime valoarea aurului însuşi ? S-a ajuns la o înţelegere : de a se face din singura deviză comercială aflată pe atunci în surplus (dolarul) sistemul de referinţă (35 dolari per uncie de aur). Aurul nu se găsea în surplus şi, întrucît industria a consumat aur în măsură crescîndă, extracţia nu a fost în stare să acopere necesarul în mijloace de plăţi, sporit datorită creşterii relaţiilor comerciale. De aici ideea de a se echivala cu aurul ca mijloc de plăţi anumite monede naţionale — care au fost denumite „monede de rezervă" — şi care au preluat anumite obligaţii, îndeosebi ale convertibilităţii reciproce şi ale unei preschimbări constante în aur. Acestea au fost, deşi cu funcţii diferite, dolarul şi lira sterlină ; ulterior, în 1959, şi alte monede au devenit convertibile (în special francul).

Din cel de-al doilea război mondial, Marea Britanie a ieşit ruinată şi America îmbogăţită. Cea dintîi nu a putut niciodată să achite datoriile pe care le contractase în timpul războiului, în special în statele Commonwealth-ului. În ce priveşte S.U.A., cheltuielile pentru expansiunea ei militară şi economică au transformat treptat activul american într-un debit gigantic, ale cărui proporţii explică actualele aspecte ale crizei monetare. Se ştie că Marea Britanie a încercat în noiembrie, anul trecut ca, prin devalorizarea lirei sterline, să anuleze o parte din datoriile sale (şi în acelaşi timp să restabilească echilibrul în comerţul său exterior). Această hotărîre a accentuat neîncrederea posesorilor de active în lire sterline, fără să întărească încrederea altor parteneri ai Angliei.

Situaţia dolarului poate fi caracterizată în mod succint după cum urmează : S.U.A. exportă, datorită potenţialului lor economic, mult mai multe mărfuri decît importă. Ele obţin prin aceasta dolari sau aur. Dar, sub formă de investiţii, cheltuieli pentru baze militare, cheltuieli de război etc., ele cheltuiesc în străinătate mai mulţi dolari decît încasează prin comerţ şi sub formă de profituri de pe urma exportului de capital. De la începutul anilor '60, deficitul înregistrează o continuă creştere iar „restul lumii" dispune astăzi de mai mulţi dolari decît există sub formă de aur drept contravaloare în subsolurile de la Fort Knox. Aceste stocuri de aur se micşorează pe deasupra an de an tocmai pentru că această situaţie nesănătoasă neliniştește „restul lumii" care preferă să-şi preschimbe în aur dolarii în surplus şi amenințaţi de devalorizare, operaţie îndreptăţită pe baza sistemului monetar aflat în vigoare. În acest context se afirmă adeseori că Franţa nu se încadrează deoarece ea preschimbă în aur un maximum de dolari şi subminează în felul acesta încrederea generală în moneda americană. Acest lucru nu corespunde realităţii. Dolarul era în dificultate cu mult înaintea hotărîrii Franţei şi, de asemenea, toate celelalte ţări urmăresc mai mult sau mai puţin să-şi convertească dolarii.

Cercurile responsabile din America ştiu prea bine că, „exportîndu-şi" inflaţia internă şi lăsînd să crească deficitul balanţei de plăţi, se expun pericolului de a tăia craca monetară pe care se reazemă puterea lor politică mondială : într-o zi cineva îşi va da seama că S.U.A. sînt în mod practic silite să-şi sisteze plăţile (în aur) dacă toţi posesorii de dolari îşi prezintă concomitent activele. Dar această zi penibilă a plăţilor le pare o utopie. În realitate, nici guvernele, nici persoanele particulare nu au interes să preschimbe în aur, care nu le aduce nici o dobîndă, dolarii lor pe care i-ar putea „plasa" cu o dobîndă bună în fondul de stat american. Dar persoanele particulare (acestea sînt în majoritatea cazurilor secţiile financiare ale marilor corporaţii internaţionale), înainte de toate americanii, speculează asupra scăderii cursului dolarului sau, dimpotrivă, asupra creşterii preţului aurului, fără a se sinchisi de pericolul unei anarhii ce ar putea rezulta dacă statele n-ar fi dispuse să substituie „Gold Exchange Standard"-ului un alt sistem, mai coerent.

Abordăm aici şi latura politică, deja menţionată, a controversei. Pentru ca dolarul şi lira sterlină să fie „bune" monede de rezervă, care să excludă orice fel de bani de hîrtie artificiali, S.U.A. şi Marea Britanie trebuie să înceteze de a promova o politică sistematică de deficit în balanţa de plăţi. Dar cum ar putea ele altfel să plătească intervenţiile lor militare şi financiare în întreaga lume ?

După ce Statele Unite pierduseră din decembrie aur în valoare de aproximativ 2 miliarde de dolari, ele trebuie să recunoască astăzi că nu sînt în stare să menţină un mit al cărui unic profitor erau ele însele. Dacă astăzi se admite o piaţă a aurului „paralelă", alături de cea oficială, se recunoaşte implicit că există două cursuri ale dolarului : unul oficial şi altul devalorizat. Întreaga experienţă de pe acum denotă de altfel că o asemenea dualitate nu este trainică. O perioadă de dificultăţi serioase se prevede — şi acestea nu vor fi numai dificultăţi de ordin monetar — pînă cînd vechiului sistem monetar occidental i se va substitui unul nou. Acesta însă va trebui neapărat să ţină mai bine seama de raportul politic de forţe din lume.

Michel NARDI

Escaladare şi dezescaladare...

(După **Buffalo Evening News**)

reflector

ELVEŢIA ŞI NEPROLIFERAREA ARMELOR NUCLEARE

Elveţia, nefiind membră a O.N.U., nu participă la dezbaterea care se desfăşoară actualmente în Adunarea Generală a O.N.U. cu privire la proiectul de tratat privind neproliferarea armelor atomice. Prin intermediul unui memorandum adresat coautorilor proiectului, autorităţile elveţiene au ţinut totuşi să se pronunţe asupra problemei. Berna insistă în primul rînd asupra necesităţii de a se interzice proliferarea armelor atomice, în scopul de a se limita primejdiile unui război nuclear. Elveţia vede în aceasta o măsură esenţială pe calea dezarmării. O dată precizat acest aspect, proiectul de tratat nu este considerat satisfăcător. Berna recunoaşte că textul actual prezintă îmbunătăţiri în raport cu cele precedente, dar consideră că el are încă multe imperfecţiuni. Astfel, întocmai ca numeroase alte state din Europa occidentală şi întocmai ca şi România, Elveţia nu consideră că articolul 3 cu privire la control ar fi satisfăcător. Sînt încă necesare clarificări pentru a determina îndeosebi în mod mai riguros obiectul exact al controlului, modalităţile acestuia. Durata tratatului (25 de ani) într-un domeniu supus unei evoluţii extrem de rapide, procedura de revizuire reprezintă tot atîtea slăbiciuni relevate de Elveţia. Memorandumul elveţian constată, totodată, că textul nu comportă obligaţii pentru puterile nucleare de a stabiliza armamentul atomic la nivelul actual, nici garanţii formale împotriva unor mijloace de presiune politică sau militară împotriva statelor care nu posedă mijloace nucleare.

În ciuda acestor rezerve, Elveţia va fi totuşi dispusă să semneze tratatul, cu condiţia ca toate puterile capabile să dispună de arme atomice să adere la el. Poziţia Elveţiei — care s-ar putea sintetiza în formula „da, dar...", — constituie o acţiune critică în vederea îmbunătăţirii proiectului de tratat.

(După **La Libre Belgique**)

„DE LA PANAMA LA PUNTA DEL ESTE"

„De la Panama la Punta del Este" se intitulează raportul redactat de fostul secretar general al O.S.A., José A. Mora Otero, la capătul mandatului său (început la 16 ianuarie 1956 şi expirat la 17 mai 1968), cînd a fost înlocuit oficial de noul secretar, Gallo Plaza, fost preşedinte al Ecuadorului. Raportul analizează principalele acţiuni, hotărîri şi etape parcurse de Organizaţia Statelor Americane în aceşti 12 ani, cu referiri la efectele „Alianţei pentru progres", la criza dominicană din 1965, la declaraţia preşedinţilor adoptată la Punta del Este în 1967 şi la comerţul statelor latino-americane cu S.U.A. Referitor la ultima problemă, fostul secretar general al O.S.A. arată că situaţia comerţului Americii Latine cu S.U.A. nu este de loc încurajatoare. În timp ce exporturile latino-americane în S.U.A. au scăzut continuu (reprezentau 37 la sută din importurile S.U.A. în 1952, 22 la sută în 1961 şi 17 la sută în 1967), S.U.A. şi-au mărit exporturile spre ţările aflate la sud de Rio Bravo, ele reprezentînd în prezent aproape 50 la sută din importurile acestora. Printre cauzele acestei situaţii, José A. Mora enumeră practicile restrictive şi imobilismul taxelor vamale folosite de S.U.A.

(După **La Manana** — Montevideo)

L'Espresso

ROMA

CURSA SPRE CASA ALBĂ

PURTĂTORII de cuvînt ai lui Robert Kennedy au încercat să atribuie o mare însemnătate victoriei sale în alegerile preliminare din statul Indiana, menționînd că, printre candidații partidului democrat, senatorul din New York este singurul capabil să obțină atît voturile negrilor cît și pe cele ale alegătorilor ostili oamenilor de culoare. Kennedy, deci, ar fi singurul candidat în stare să depășească diviziunile interne dintre americani. Dar, în particular, strategii senatorului nu sînt foarte entuziasmați de rezultatele obținute pînă acum. O analiză mai atentă a rezultatelor a demonstrat că un sfert din totalul voturilor obținute de Kennedy sînt ale negrilor (care, în Indiana, reprezintă numai 13 la sută din alegători, iar pe scară națională numai 10 la sută). În mod special provoacă îngrijorare interesul scăzut suscitat de Kennedy printre liber-profesioniști și în rîndurile clasei mijlocii. Cu toate că Kennedy se consideră de ani de zile stegarul Americii mai luminate, în Indiana 36 la sută din muncitorii albi au votat pentru McCarthy și numai 29 la sută pentru senatorul din New York. Persoanele care posedă o „educație superioară" constituie grupul social cu cea mai rapidă ascensiune. Kennedy trebuie deci să-și facă un loc în aceste pături dacă vrea să ajungă la Convenție cu un sprijin puternic.

Strategii lui Kennedy acordă o mare încredere Californiei, cu toate că, în acest moment, în marele stat industrial, campania lui Kennedy întîmpină dificultăți serioase. Ceea ce îi preocupă cel mai mult este considerabilul declin al popularității senatorului, înregistrat în săptămînile imediat următoare anunțării candidaturii sale. Potrivit unui sondaj al lui Louis Harris, astăzi Kennedy ar fi înfrînt de Nixon, în timp ce atît McCarthy cît și Humphrey l-ar putea învinge pe candidatul republican. În ce privește motivele rezervelor manifestate față de Kennedy, se spune că mulți îl consideră prea ambițios și cinic, gata de orice numai să învingă. Pe de altă parte, senatorul trebuie neapărat să învingă în California dacă vrea să-i convingă pe șovăielnicii din partidul său că singurul candidat democrat capabil să se opună victoriilor oricărui candidat republican e tocmai el, Robert Kennedy. O victorie parțială sau obținută cu greu ar fi poate chiar mai dăunătoare decît o înfrîngere. Dar experții prevăd că nu va fi ușor să se obțină o victorie răsunătoare asupra lui McCarthy nici în California. Așa se explică de ce prietenii lui Kennedy speră intens că, înainte de 2 iunie — zi în care se vor ține alegerile preliminare din California — McCarthy va recunoaște că nu-l poate înfrunta pe Kennedy și se va retrage din luptă.

O altă mare necunoscută o constituie Hubert Humphrey. În timpul unei recente călătorii electorale în Louisiana, actualul vicepreședinte a petrecut o seară calculînd cu ajutorul unui grup de prieteni locali foarte influenți numărul voturilor pe care va putea conta la Convenția din Chicago. Grupul a ajuns la concluzia că lui Humphrey îi lipsesc numai șase voturi pentru a fi ales candidat democrat. Totodată, pentru Humphrey, mai mult chiar decît pentru Richard Nixon, este important să se știe pînă la ce punct poate să conteze pe promisiunile celor ce au în mînă aparatul partidului. Dacă Kennedy zboară din victorie în victorie în alegerile preliminare următoare, Humphrey are oare posibilitatea de a evita înfrîngeri mai mari? De fapt, există pericolul ca, la un moment dat, oamenii aparatului partidului democrat, considerînd partida pierdută, să treacă în masă în vagonul probabilului învingător înainte de a fi prea tîrziu. Tocmai de aceea Humphrey, chiar fără să-și schimbe radical propria tactică, s-a convins că în viitor nu va trebui să se limiteze numai la a căuta sprijinul politicienilor profesioniști: unicul mod de a contracara marșul lui Kennedy este de a se prezenta în postura de „candidat al tuturor americanilor" și nu numai al „marilor electori" ai partidului. Actualmente, curierii electorali ai lui Humphrey desfășoară o febrilă activitate pentru a-i convinge pe alegători ca, la viitoarele alegeri preliminare, să scrie pe buletinul de vot numele vicepreședintelui chiar împotriva sfaturilor date de „personalitățile" democrate.

Șirul speculațiilor și sondajelor electorale continuă. După ultimele date culese de Louis Harris, Nelson Rockefeller ar fi astăzi candidatul favorit al republicanilor, în timp ce, printre democrați, cel mai puternic ar fi vicepreședintele Humphrey. Este vorba de un sondaj efectuat după rezultatele alegerilor preliminare din Indiana, în care Kennedy s-a situat în fruntea preferințelor alegătorilor democrați.

Bruxelles. Tratative pentru soluționarea îndelungatei crize guvernamentale între reprezentanții partidului socialist și ai partidului social-creștin. În capul mesei, Vanden Boeynants, care a fost însărcinat să încerce formarea noului cabinet

The Economist

LONDRA

SARCINI DIFICILE PENTRU PREMIERUL CANADIAN

„ESTE PRIMĂVARA", proclamau insignele purtate de către sprijinitorii lui Trudeau cu 3 săptămîni în urmă, cînd acesta a surprins Canada și poate chiar pe sine însuși, devenind succesorul lui Lester Pearson. Cuvinte nimerite. Cel mai formidabil rival al său la convenția liberală s-a dovedit a fi Winters (Winter = iarnă n.t.). Canadienii nu doresc să li se amintească de iarnă în această perioadă a anului. Ei doreau — între alte lucruri — promisiunea unei schimbări, din partea unui tînăr cu idei noi și viguroase. La primul scrutin al convenției, liberalii l-au respins pe Paul Martin, în vîrstă de 64 de ani, în ciuda faptului că acesta își cănise de curînd părul. La ultimul scrutin, ei l-au respins pe Winters, favoritul magnaților lumii de afaceri și al vîrfurilor partidului. Astfel, data de 20 aprilie l-a văzut pe Trudeau instalat în funcția de prim-ministru, iar la 23 aprilie el a dizolvat Parlamentul, convins fiind că alegerile generale din iulie, cu vîntul suflîndu-i din plin în pînze, vor aduce partidului său majoritatea clară pe care nu a cîștigat-o Pearson în cei cinci ani dificili cît a deținut puterea.

Dar o asemenea primăvară nu garantează venirea verii. În acest prim an al celui de al doilea secol al Canadei confederate, 20 de milioane de canadieni nu pot sta cu brațele încrucișate, cu încrederea calmă că totul va merge acum ca pe roate. Liberalii nu l-au ales pe Trudeau numai pentru că doreau să trăiască periculos și con-

siderau că ar fi interesant să-și încredințeze soarta unui personaj plin de culoare și strălucire, dar nefamiliar. (Acesta a ținșnit pe scena națională atît de recent, încît s-a sugerat într-un anumit moment al scurtei și agitatei sale campanii că ar trebui să apară insigne cu inscripția: „Pierre Elliott și mai cum?"). Ei l-au ales ca fiind omul cel mai potrivit pentru a face față unei situații ale cărei pericole sînt, în sfîrșit, pe deplin recunoscute. Ei au respins candidați mai tineri și la fel de energici, ca Hellyer și Turner, considerîndu-i mai puțin înzestrați pentru acest scop.

Principalul pericol pentru liberali nu constă în alegerile din iulie. Este adevărat că, cu mai puțin de două luni în urmă, opoziția conservatoare, strîngîndu-și rîndurile în jurul noului său lider, Robert Stanfield, și ridiculizînd inabila prezentare de către liberali a majorărilor de impozite din februarie, părea foarte dornică să se fixeze alegeri grabnice care să reprezinte o reală încercare a puterilor. Acum însă, deși unii membri ai noului cabinet al lui Trudeau par mai departe în dezacord cu o prezentare imediată în fața corpului electoral — într-un moment cînd liberalii, cu 130 de locuri din 265 în Camera Comunelor, ar putea să-și continue guvernarea încă doi ani — șansele s-au întors din nou împotriva conservatorilor. Unele sondaje au sugerat că, sub conducerea lui Trudeau, liberalii ar putea chiar să cîștige mandate în vestul conservator.

Ce se aude însă cu Quebecul? Nimeni nu poate afirma că simplul fapt că Trudeau este un intelectual canadian francez de la Montreal înseamnă că guvernul său ar putea conta pe colaborarea guvernului provincial al Quebecului, condus de Daniel Johnson, sau chiar pe aceea a partidului liberal din Quebec, avînd în frunte pe Lesage.

În cuvîntarea sa de adio adresată partidului, Pearson a vorbit fără ocol despre „o mișcare organizată pentru a distruge... unitatea națională" și a avertizat că: „S-ar putea ajunge la separare și distrugere. Există unii — la fiecare extremă a îngustimii de vederi și a bigotismului — care ar putea provoca acest lucru". (El i-a menționat de asemenea și pe cei moderați „care ar putea lăsa să se întîmple acest lucru".) Printre realizările remarcabile pentru care i se acordă cu întîrziere credit lui Pearson în Canada, una dintre cele mai importante este faptul că a creat un climat care i-a permis lui Trudeau și altor elemente redutabile din Quebec să joace un rol important în politica federală și i-a pregătit pe liberali să accepte un asemenea om ca următorul purtător necesar al torței unității canadiene. Este foarte semnificativ faptul că în februarie, conferința constituțională a reprezentat un triumf comun Pearson-Trudeau, care a stabilit calea pe care va păși noul guvern spre o nouă reconciliere națională.

Următorul stadiu al acestei lupte va cere probabil o oarecare brutalitate, de care Trudeau pare mult mai capabil decît a fost vreodată Pearson. E sigur însă că el va trebui să lupte în scurtă vreme nu numai cu separatiștii declarați de la Quebec, dar și cu omologii lor din alte locuri, din Noua Scoție pînă în Columbia britanică.

Unele dintre declarațiile sale inițiale au lăsat impresia că dorește să reducă angajamentele internaționale ale Canadei, în scopul de a rezolva în mod adecvat problemele interne. Să nu uităm însă că Pearson a fost acela care a cerut o reexaminare a întregii baze a politicii externe canadiene, cu cîteva zile înainte ca Trudeau să fi folosit fraze similare. În realitate, înclinațiile și trecutul lui Trudeau sînt la fel de puțin izolaționiste ca și ale lui Pearson. În actualele împrejurări, orice prim ministru canadian ar fi obligat să dea prioritate luptei pentru unitatea națională. Trudeau ar putea dovedi că este deosebit de înzestrat pentru a călăuzi cu bine Canada spre depășirea tensiunilor interne și intrarea într-o nouă eră a participării constructive la problemele internaționale.

Premierul canadian Trudeau în mijlocul unui grup de tineri simpatizanți

profil

Xuan THUY

conducătorul delegației R. D. Vietnam la convorbirile de la Paris

Xuan Thuy s-a născut la 2 septembrie 1912, la Hanoi. El avea 14 ani cînd, în 1926, s-a alăturat „Ligii tineretului revoluționar" condusă de Ho Și Min. Participarea sa activă la mișcarea pentru eliberarea națională a Vietnamului și-a pus amprenta asupra activității sale revoluționare anticolonialiste.

După constituirea Republicii Democrate Vietnam, la 2 septembrie 1945, Xuan Thuy a fost ales pe rînd deputat al Adunării Naționale, vicepreședinte al Comitetului permanent al Adunării Naționale a R.D. Vietnam, membru al Prezidiului și secretar general al C.C. al Frontului Patriotic al Vietnamului.

Din 1950, Xuan Thuy, în afara profesiunii de ziarist, se consacră activității diplomatice. El a condus delegații ale organizațiilor de masă din Vietnam la diferite conferințe internaționale la Stockholm, Viena, Helsinki, Cairo. În 1953 este numit secretar general al Comitetului nord-vietnamez pentru pace și reprezentantul țării sale în Consiliul Mondial al Păcii. În 1961 este vicepreședintele delegației guvernului R.D. Vietnam la Conferința de la Geneva pentru Laos.

În 1963, Xuan Thuy e numit ministru al afacerilor externe, post din care demisionează însă doi ani mai tîrziu pentru motive de sănătate. Rămîne însă președinte al Comisiei pentru afacerile externe din cadrul Comitetului Central al Partidului celor ce muncesc din Vietnam, vicepreședinte al Comitetului vietnamez pentru pace și președinte al Asociației Ziariștilor din Vietnam. În prezent, Xuan Thuy este membru al Secretariatului C.C. al Partidului celor ce muncesc din Vietnam, membru al Prezidiului C.C. al Frontului Patriotic al Vietnamului și deputat în Adunarea Națională a R. D. Vietnam.

La 15 aprilie, Xuan Thuy a fost numit ministru fără portofoliu și șef al delegației R.D. Vietnam la convorbirile de la Paris. La prima reuniune din cadrul convorbirilor de la Paris între reprezentanții R. D. Vietnam și ai S.U.A., Xuan Thuy a prezentat o declarație care constituie în esență poziția guvernului R.D. Vietnam în legătură cu tratativele ce se desfășoară în capitala Franței: „Atît timp cît guvernul Statelor Unite continuă să recurgă la război pentru a-și atinge scopurile de agresiune și atît timp cît prezintă «propuneri de pace» pentru a ajunge la aceleași scopuri — a declarat Xuan Thuy — poporul vietnamez va trebui să continue să lupte și va lupta cu și mai mare fermitate pentru a-și apăra independența și libertatea. Poporul vietnamez este pe deplin convins că lupta sa justă va triumfa".

A. M.

poșta redacției

MARTIN LUTHER KING

Vasile Truță, comuna Bilbor, județul Harghita. 1. Martin Luther King era pastor al bisericii baptiste. În copilărie se numea, ca și tatăl său, Michael Luther King. Mai tîrziu, tatăl său, care era de asemenea pastor, a schimbat oficial numele său și al fiului său, dorind să onoreze astfel memoria reformatorului protestant. 2. Marele Ducat al Luxemburgului a devenit independent în anul 1890. Anterior, a făcut parte din Franța între 1794 și 1815 și a fost unit cu Olanda, sub un domnitor comun, între 1815 și 1890 (fiind totodată, din 1842 pînă în 1919, membru al Uniunii vamale germane). În timpul ambelor războaie mondiale a fost ocupat de trupele germane. În Luxemburg, care este membru al N.A.T.O., se vorbește limba franceză. Durata serviciului militar este de 6 luni. Forma de stat este monarhia ereditară constituțională. Există un Consiliu de stat (Camera superioară) numit de suveran și o Cameră a deputaților formată din 56 de membri aleși prin vot general pe termen de 5 ani. 3. Titlul de mareșal este atribuit în unele țări unor ofițeri sau personalități civile de rang superior. El provine din titlul „marescalcus" (maestru al cailor) de pe vremea regilor franci. În timp ce în țări ca Franța sau Anglia desemnează pe marii comandanți de armate, în Statele Unite termenul este aplicat unor funcționari ai poliției și ai tribunalelor federale.

SENATORI PE VIAȚĂ

Adrian Badea, comuna Cernăteşti, județul Dolj. În conformitate cu Constituția italiană, Camera deputaților este aleasă pe termen de cinci ani, prin vot universal direct. Fiecare deputat reprezintă 80 000 de locuitori. Senatul este ales o dată la șase ani de către regiuni, fiecare dintre ele avînd dreptul la cel puțin șase senatori (unul pentru fiecare 200 000 de locuitori). Regiunea Valle d'Aosta este reprezentată de un singur senator. Președintele Republicii are dreptul să numească cinci senatori pe viață, dintre personalitățile proeminente ale țării.

AVIAȚIA ÎN CEL DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

Ion Ciopotă, București. Din 1939 pînă în 1944, Germania hitleristă și-a folosit aviația militară mai ales în sprijinul operațiilor ofensive terestre și navale. De la începutul anului 1944 a trebuit s-o utilizeze în defensivă, ca urmare a raidurilor aliate împotriva zonei industriale a Germaniei. Forțele aeriene aliate, inferioare numeric în prima perioadă a războiului, deveniseră preponderente. Unii experți militari apreciază că, între ceilalți factori care au contribuit la înfrîngerea armatei germane, un rol important a avut și incapacitatea aviației germane de a distruge industria aeronautică britanică între 1940 și 1942 sau industria aeronautică sovietică după 1941, de a împiedica deplasarea aviației americane în Anglia după 1941 sau de a preveni mișcările aviației aliate în Africa de nord, Mediterana răsăriteană și Uniunea Sovietică. Întrucît nu a izbutit să îndeplinească nici una dintre aceste misiuni de luptă, aviația de război hitleristă a eșuat din punct de vedere strategic. Cea mai puternică forță aeriană aparține în timpul războiului Statelor Unite, unde au fost construite în perioada respectivă 300 000 de avioane militare.

TRATATUL DE LA LAUSANNE

Vasile Hănțescu, București. Pentru Turcia, primul război mondial a încetat mai tîrziu decît pentru celelalte țări, ținînd seama de războiul greco-turc, care s-a prelungit pînă în noiembrie 1922. Tratatul de pace a fost semnat în cadrul conferinței de la Lausanne, care s-a reunit pentru prima oară la 20 noiembrie 1922, și-a întrerupt lucrările între 4 februarie și 23 aprilie 1923 și le-a încheiat la 24 iulie 1923. Turcia a obținut satisfacerea aproape integrală a cererilor formulate prin Pactul național, adoptat de parlamentul turc în ianuarie 1920 : abolirea „regimului capitulațiilor", deschiderea strîmtorilor pentru navigația comercială, păstrarea teritoriilor locuite de majorități musulmane nearabe (cu excepția vilaetului Mossul) etc.

UNDE SE AFLĂ JUAN BOSCH?

Gheorghe N. Luxandra, comuna Stîlpeni, județul Argeș. 1. Fostul președinte al Republicii Dominicane, Juan Bosch, se află în Europa occidentală. 2. Jacqueline Kennedy are doi copii : Caroline și John Fitzgerald jr. 3. Construirea așa-zisei „linii McNamara" în apropierea zonei demilitarizate dintre Vietnamul de sud și R.D. Vietnam a fost practic abandonată.

DRAPELE TRICOLORE

Ilie Berghezan, Sibiu. Deosebirea între cele trei drapele roș-galben-albastru constă în stemă : drapelul Republicii Socialiste România poartă stema țării noastre, cel al Andorei stema respectivă, iar drapelul Republicii Ciad nu are stemă. Steagurile tricolore au apărut în lume sub influența Revoluției franceze, ele fiind considerate în general un simbol al republicanismului (deși au fost adoptate și de unele monarhii). Alegerea culorilor și a desenului drapelului național este de competența exclusivă a statului respectiv, ea reprezentînd una dintre prerogativele suveranității naționale.

CERTIFICATUL DE SĂNĂTATE

Dr. H. N. Georgescu, București. În completarea rezultatelor investigațiilor dv., care v-au dus la concluzia că problema certificatului medical necesar în vederea căsătoriei a fost discutată pentru prima oară în presa română într-un articol semnat de dr. Horațiu N. Georgescu, medicul circumscripției Săruleşti-Ilfov, în ziarul „Îndreptarea" din 24 aprilie 1921, putem adăuga : Problema introducerii certificatului de sănătate la căsătorie a fost dezbătută public, pentru prima dată la noi în țară, în cadrul Congresului național de chirurgie, obstetrică și ginecologie, ținut în București, în luna octombrie 1927. Ea a fost abordată de prof. M. Manicatide, în referatul său cu privire la protecția copilului. În revista „România Medicală" (nr. 4 din februarie 1927, nr. 21, 22, 23 din noiembrie—decembrie 1927 și nr. 5 din martie 1928) au fost publicate mai multe articole pe tema certificatului de sănătate, semnate de medicii L. Nissim și Al. Schiler. Nu sîntem însă în măsură să vă furnizăm informațiile solicitate despre primele discuții pe această temă în presa medicală internațională.

JACQUES YVES COUSTEAU

Nicolae Ionașcu, comuna Tulgheș, județul Harghita. 1. Cel mai puternic tun german construit în timpul primului război mondial a fost tunul produs de uzinele Krupp și supranumit „Bertha cea grasă". 2. Jacques Yves Cousteau este ofițer al marinei franceze cu gradul de comandant de navă. El este președintele Companiilor oceanografice franceze, a fondat Grupul de cercetări submarine din Toulon și Oficiul francez de cercetări submarine de la Marsilia, este directorul Muzeului Oceanografic din Monaco. Principalele lui invenții : batiscaful „Aqualung" și sistemul de folosire a televiziunii sub apă. Este autorul mai multor cărți și filme consacrate vieții submarine. 3. Este adevărat că, în ultimii ani, au mai fost descoperiți în Japonia cîțiva foști combatanți din cel de-al doilea război mondial care, ascunși în păduri, nu știau că războiul a luat sfîrșit.

Un grup de elevi de la școala tehnică de maiștri a Trustului I Construcții-montaj, București. Îndrăzneții care înfruntă mările și oceanele în ambarcațiuni de construcție proprie posedă întotdeauna cunoștințe aprofundate în toate domeniile științifice legate de o asemenea aventură. Nici realizarea unor filme documentare de călătorie nu este cu putință fără o temeinică pregătire de specialitate.

Prof. N. Scăunaș, Călărași. Nu considerăm necesară editarea unui asemenea supliment.

Prof. Mircea Trifu, București și Alexandru Keleti, Cluj sînt rugați de cititorul nostru Georgescu Fătu din Brașov, str. Jupiter nr. 7, ap. 20, să-i comunice adresele pentru a putea continua discuția începută la „Poșta redacției" nr. 15/1968.

Vasile Bucșa, Cluj. Decanatul facultății dv. vă poate furniza toate relațiile necesare.

Ion Hogaș, Botoșani. La unele facultăți (de pildă, Facultatea de filozofie din București) funcționează catedre de teorie și practică a presei. Nu există însă o facultate consacrată în exclusivitate pregătirii de ziariști.

Irimie Mureșan, Baia Mare. Fetița belgiană, bolnavă de leucemie, despre care s-a scris în presă în toamna anului 1967, a încetat din viață.

Mișu Șerbănescu, București, Ioan Drozd, Oradea : Ne pare rău, dar nu sîntem în măsură să vă facem serviciul solicitat.

Vasile Anghel, student, București. Vă mulțumim pentru bunele aprecieri. Sîntem în imposibilitate de a vă furniza informațiile cerute.

Ing. Francisc Reich, Timișoara : Textul care vă interesează nu a fost editat în limba română.

Constantin Sterie, Vatra Dornei. În numerele 16 și 17/1968 am prezentat vechi fotografii oglindind viața internațională. Tema propusă de dv. nu se înscrie însă în profilul revistei noastre.

Ing. Oct. Juncu, ing. Ștefan Șuteu, ing. M. Alexe, București: Vă rugăm să ne comunicați dacă ne-ați scris chiar dv.

lumea

săptămînal de politică externă editat de
Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

Vă recomandăm canapeaua extensibilă **MUREȘ**, produs realizat de Întreprinderile **MINISTERULUI ECONOMIEI FORESTIERE**. Avînd materialele, execuția și finisajul de calitate superioară, canapeaua **MUREȘ** întrunește unanime aprecieri.

REZISTENȚA, ELEGANȚA și **COMODITATEA** sînt atributele care recomandă cu prisosință acest produs superior. Lada pentru așternut, încăpătoare, precum și tapițeria realizată cu stofe de calitate, în culori atrăgătoare, completează calitățile acestei canapele.

Prețurile de vînzare oscilează între 2 228 lei, 2 402 lei și 2 576 lei, în funcție de calitatea stofelor folosite

Canapeaua extensibilă

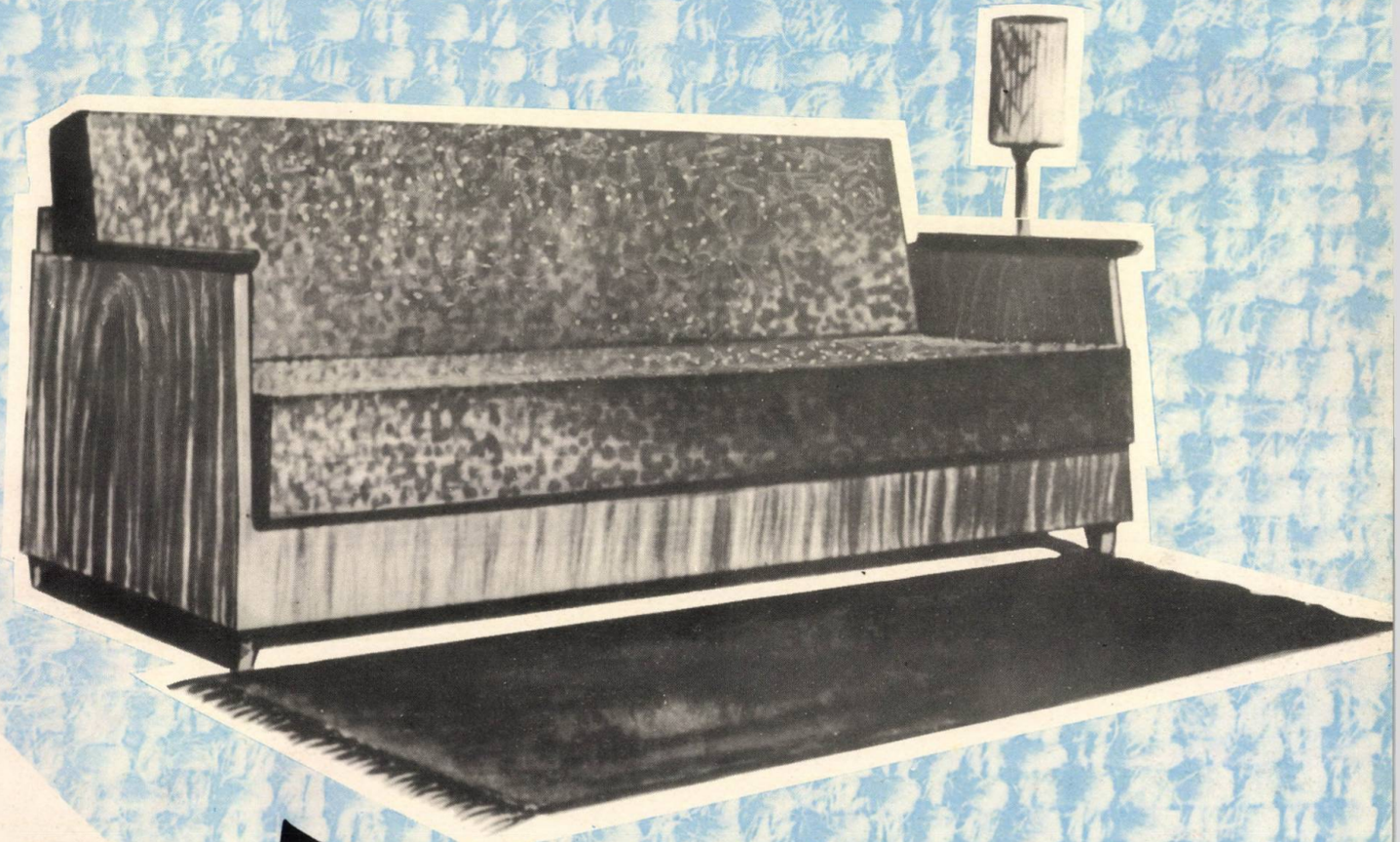

mureș

comodă, modernă, ușor manevrabilă

COMBINATUL DE INGRĂŞĂMINTE CU AZOT Piatra Neamţ

produce:

- Azotat de amoniu
- Uree
- Amoniac
- Oxigen îmbuteliat

Lei 2

Evoluția situației din
FRANȚA

reportaj pe glob
BRAZZAVILLE

DALLAS
noiembrie 1963

un nou martor apare în scenă

Corespondențe speciale din
BELGRAD
PARIS
ROMA

lumea

24
joi, 6 iunie 1968

DIN EVENIMENTELE SĂPTĂMÎNII

▲ **Muncitorii greviști în curtea uzinelor „Renault" de la Boulogne-Billancourt**

La Copenhaga, o demonstrație de protest împotriva războiului dus de S.U.A. în Vietnam, organizată în fața ambasadei americane, a continuat în portul capitalei daneze, unde se aflau ancorate două nave militare ale S.U.A.

Coloane de tineri au manifestat pe străzile Vienei, protestînd împotriva numărului insuficient de cadre didactice.

lumea

Nr. 24 (241) 6 IUNIE 1968

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame

ARTICOLE ŞI CORESPONDENŢE

4 Dimensiunile ample ale conlucrării româno-iugoslave. *Ion Cârje*
6 *Corespondenţe din Paris de la Florica Şelmaru*
— Vietnamul este unul !
— Tensiunea politică se menţine
9 Scrisoare neexpediată. *Cristian Popişteanu*
11 *Corespondenţă din New York.* O.N.U. : Înaintea votului. *V. Barbu*
14 *Corespondenţă din Istanbul.* Polarizări în corpul electoral. *Kemal Sami*
15 Praga. Programul de acţiune în desfăşurare. *Eugen Pop*
18 Europa occidentală şi eşecul teoriilor „neocapitaliste". *Silviu Brucan*
21 *Corespondenţă din Roma.* Două probleme fundamentale pentru socialiştii italieni. *Francesco Gozzano*
22 „Alphaville" — o realitate suedeză. *Ilie Şerbănescu*

SINTEZE

12 Problema dezarmării în viaţa internaţională. *George Macovescu*

REPORTAJ PE GLOB

16 Congo-Brazzaville. *Silvian Petrescu*

CONVORBIRI

20 JENNIE LEE, preşedinta Partidului Laburist din Marea Britanie

SERIAL

24 La Dallas a existat şi o a treia victimă. *Gianni Bisiach*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27-30 Le Soir, U. S. News and World Report, Newsweek, The Times, Excelsior, Süddeutsche Zeitung

PROFIL

30 Mohamed Arshad Husain, ministrul afacerilor externe al Pakistanului

POŞTA REDACŢIEI (31—32)

În acest număr

GEORGE MACOVESCU
prim-adjunct al ministrului afacerilor externe

PROBLEMA DEZARMĂRII ÎN VIAŢA INTERNAŢIONALĂ

pag. 12

FRANŢA ÎN ACESTE ZILE

Relatări de la trimişii noştri speciali la Paris

pag. 7—9

EUROPA OCCIDENTALĂ ŞI EŞECUL TEORIILOR „NEOCAPITALISTE"

pag. 18

Corespondenţă din Roma

DUPĂ DESTRĂMAREA COALIŢIEI DE CENTRU-STÎNGA

pag. 21

Corespondenţă din New York

DEZBATERILE LA O.N.U.

pag. 11

Dallas, noiembrie 1963

ÎN ATENTATUL ÎMPOTRIVA LUI JOHN KENNEDY A EXISTAT ÎNCĂ O VICTIMĂ

pag. 24

săptămîna

în telegrame

Los Angeles

ATENTATUL ÎMPOTRIVA LUI ROBERT KENNEDY

Robert Kennedy privea alegerile preliminare din California ca pe un test decisiv : va continua să participe la cursa prezidențială numai dacă — spre deosebire de ceea ce s-a întîmplat la Oregon — va întruni mai multe voturi decît senatorul Eugene McCarthy (vicepreședintele Humphrey nu figura pe listele californiene). Competiția a fost strînsă, aproape pînă în ultimul moment nu se putea spune cine va învinge. În sfîrșit, după miezul nopții, Robert Kennedy a venit în fața a peste 1 000 de suporteri adunați într-o sală a hotelului „Ambassador" din Los Angeles, pentru a-i anunța că a repurtat victoria.

Ceea ce s-a întîmplat în momentul cînd a părăsit sala este, la ora închiderii ediției noastre, încă neclar. „Dintr-o dată a izbucnit o criză de nebunie generală, relatează John Chambers de la «United Press International», care era de față. O fată a alergat spre podium strigînd : «A fost împușcat ! L-au împușcat pe Kennedy !». Cumnatul lui Robert Kennedy, Stephen Smith, s-a urcat în goană pe podium și a strigat la rîndul său : «E vreun doctor aici ? E nevoie urgent de un doctor»".

Don Shulman, reporter al televiziunii, a fost de față la atentat. El spune că Robert Kennedy se îndrepta spre bucătărie în momentul cînd un om, ieșind din mulțime, a tras trei focuri în direcția lui. Un alt martor ocular, Gabor Kadar, care aștepta la ieșire pentru a-i strînge mîna lui Kennedy, a auzit patru sau cinci focuri și l-a văzut prăbușindu-se la pămînt. „Își ținea cu mîna partea stîngă a pieptului și avea sînge pe față". Același martor a declarat ziariștilor că adjutanții lui Kennedy l-au imobilizat pe omul care a tras, un tînăr de aproximativ 25 de ani, cu părul negru, îmbrăcat într-o bluză cu fermoar, blue-jeans și pantofi de tenis albaștri. Joe la Five, unul dintre membrii gărzii personale a lui Kennedy, povestește că el și Rafer Johnson, fost campion olimpic de decatlon, l-au văzut pe asasin și au sărit asupra lui : „Am privit amîndoi spre Bobby, iar apoi l-am apucat amîndoi pe omul cu arma în mînă și l-am aruncat pe o masă. Omul i-a dat pistolul lui Rafer Johnson. Apoi l-am predat poliției". Este vorba, după cum reiese din alte relatări, de un filipinez, numit Jesse Greer. Încă un suspect ar fi fost arestat.

Se pare că s-au tras opt focuri, dintre care trei l-au lovit pe Robert Kennedy, în frunte, lîngă urechea dreaptă și în șold. A fost transpòrtat de îndată în stare de inconștiență la spitalul Central, unde i s-a făcut de urgență o transfuzie de sînge. De acolo a fost transferat la spitalul „Bunului samaritean". Posturile de radio americane anunță că medicii apreciază starea lui ca fiind foarte „critică".

O dată cu Kennedy au mai fost răniți Paul Schrade, unul dintre conducătorii Sindicatului oțelarilor, care se afla pe platformă cu Kennedy, Bill Weisel, reporter de televiziune în vîrstă de 30 de ani, și Ira Goldstein, radioreporter, în vîrstă de 19 ani.

Iată încă o relatare, aparținîndu-i lui Ron Bennett, fotoreporter la U.P.I., care se afla, în momentul atentatului, lîngă Robert Kennedy : „Kennedy terminase de vorbit, a strîns cîteva mîini, s-a îndreptat spre culoarul care duce spre bucătărie. Se părea că s-ar duce spre o intrare a personalului. O mulțime de lume îl urma. Am auzit zgomote ca de pocnitori. Oamenii au început să strige și să cadă la pămînt. Am căzut și eu. Omul care se afla alături de mine a fost împușcat. Cred că a fost împușcat în cap. Am început să fac fotografii. Kennedy era la pămînt. Capul îi sîngera. A intrat soția lui. Le-a spus tuturor să se dea la o parte pentru ca Kennedy să aibă aer. După ce l-am fotografiat pe Kennedy m-am repezit spre suspect. S-a luptat din răsputeri cît timp Kennedy a mai zăcut acolo. Se zbătea în mîinile celor ce-l țineau în loc și urla. Nu știu ce spunea. Părea a fi în panică. Cîțiva au încercat să-l maltrateze, dar alții au strigat : «Scoateți-l de aici, duceți-l la închisoare». După ce l-au scos pe suspect, a venit o ambulanță care l-a luat pe Kennedy. Două persoane îi țineau capul".

Ultima informație : la spitalul „Bunul samaritean", șase chirurgi îl operează pe Robert Kennedy, încercînd să-i extragă glontele din cutia craniană.

La patru ani și jumătate după crima de la Dallas, fratele președintelui asasinat, senatorul Robert Kennedy, în vîrstă de 43 de ani, candidat potențial la președinția S.U.A., este, la rîndul său, victima unui atentat criminal. Născut la 20 noiembrie 1925, Robert Kennedy a studiat la „Academia Milton", una din cele mai bune școli secundare din S.U.A., apoi la Universitatea Harvard și la Facultatea de drept din Virginia. La 26 de ani a devenit membru al baroului din Massachusetts. Și-a început cariera politică făcînd campanie pentru alegerea fratelui său, John Kennedy, în funcția de senator al statului Massachusetts. La vîrsta de 34 de ani a organizat campania electorală care l-a adus pe John Kennedy la Casa Albă. Fratele său l-a numit ministru al justiției. În această calitate a fost preocu-

Accidente tragice, morți violente au îndoliat în mai multe rînduri familia Kennedy. Joseph Kennedy jr., cel mai mare dintre cei patru fii și cinci fiice ale lui Joseph Kennedy, și-a pierdut viața în timpul celui de-al doilea război mondial, pe cînd îndeplinea ca voluntar o misiune aeriană. Una dintre fiice, Kathleen, soția marchizului de Hartington, a pierit la 3 mai 1948 într-un accident de avion în munții din sudul Franței. Soțul ei, lordul Hartington, murise pe front în 1944. A urmat la rînd președintele John Kennedy, ucis după cum se știe la Dallas, la 22 noiembrie 1963. Senatorul Edward Kennedy a fost grav rănit într-un accident de avion în iunie 1964, dar s-a restabilit și și-a reluat activitatea politică. Celelalte surori ale lui Robert Kennedy sînt Patricia Lawford, fosta soție a actorului Peter Lawford, Jean Smith, soția lui Stephen Smith, care dirijează afacerile financiare ale familiei Kennedy, și Eunice Shriver, soția actualului ambasador al Statelor Unite în Franța.

Robert Kennedy, la cîteva clipe după atentat, în holul Hotelului „Ambassador"

pat în special de problemele drepturilor civile, de reprimarea crimei organizate și de legislația muncii. În 1964 a demisionat din funcția de ministru al justiției și a fost ales senator al statului New York. Opunîndu-se categoric, cu începere din 1965, escaladării războiului din Vietnam, Robert Kennedy a început să fie considerat de un număr tot mai mare de americani, și în special de către tineri, drept campionul celor nemulțumiți de războiul dus de Statele Unite în Vietnam. În luna martie, Robert Kennedy a anunțat că va participa la cursa pentru desemnarea viitorului președinte al Statelor Unite.

Într-o declarație oficială, Tom Redden, șeful poliției din Los Angeles, arată că Robert Kennedy a fost atins de două dintre cele opt gloanțe trase cu un revolver de calibrul 22. Suspectul arestat nu avea asupra sa nici o hîrtie de identitate. El refuză să facă declarații asupra motivelor care l-au determinat să încerce să-l asasineze pe senator. Deși un martor a afirmat că asasinul ar fi filipinez, alții afirmă că ar putea fi tot atît de bine mexican, spaniol sau de altă origine.

Quito

VELASCO PENTRU A CINCEA OARĂ

Cît se poate de împărtășite doreau ecuadorienii să fie alegerile de anul acesta, intervenite la opt ani după ultimul scrutin pe baza votului direct. Trei observatori din partea Organizației Statelor Americane au sosit în acest scop, la cererea președintelui interimar Arosemena Gomez, la Quito. Guvernul, de asemenea, și-a anunțat intenția categorică de a respecta rezultatele scrutinului, pe baza neutralității în alegeri, și de a asigura desfășurarea normală a acestora. Pe același motiv, la începutul lunii martie, guvernul ecuadorian a demisionat. Era propunerea tribunalului electoral pentru a se înlătura bănuielile potrivit cărora anumiți miniștri ar sprijini anumiți candidați. Dintre aceștia, trei erau foști președinți, iar în urma actualelor alegeri unul preia funcția supremă pentru a cincea oară : José Maria Velasco Ibarra, în vîrstă de 75 de ani, liderul Federației naționale velaschiste. Se știa, de altfel, din timpul campaniei electorale, că dispune de cele mai multe șanse. „Velasco azi, mîine și poimîine" — a fost lozinca electorală a politicianului, hotărît probabil să nu renunțe, cu toate frustrările suferite în îndelungata sa carieră : veteranul, cîștigător în patru dispute electorale, și-a exercitat pînă la capăt funcția de președinte o singură dată (1952—1956). Ultima oară ocupase fotoliul prezidențial în 1960 dar numai pentru un an, fiind înlăturat în urma unei lovituri de stat. Între timp, cîțiva președinți interimari s-au perindat la conducerea Ecuadorului, exceptînd anii 1963—1966, cînd puterea a fost deținută de junta militară a lui Ramón Castro Jijón.

Desemnarea noului președinte a fost însoțită de cea a vicepreședintelui țării și de alegerea senatorilor (52) și a membrilor Camerei deputaților (80)

O recrudescență a agitațiilor studențești, soldate cu ciocniri între demonstranți și poliție, s-a înregistrat în ultimele zile la Roma. Studenții și-au manifestat solidaritatea cu mișcarea universitară franceză, cerînd totodată îmbunătățirea actualului sistem de examene

Kampala

RĂMÎN SPERANȚE...

„Rămîn totuși unele speranțe, deși foarte slabe, ca cele două părți să se întîlnească din nou", nădăjduiește secretarul general al Commonwealthului, Arnold Smith, care a declarat că, după părerea sa, eșecul conferinței de la Kampala nu este „o ruptură definitivă". Purtătorii de cuvînt ai celor două delegații s-au declarat, la rîndul lor, gata să reia tratativele. Cu o condiție : cealaltă parte să cedeze asupra punctelor care au provocat eșecul întrevederilor. Dar, pînă atunci, ambele delegații la conferință au părăsit Kampala. Guvernul biafrez a dat o declarație în care se precizează că negocierile „au fost întrerupte în urma dezacordului privind încetarea focului". Este vorba de refuzul categoric al Biafrei față de propunerile guvernului federal, care condiționează sistarea operațiunilor militare de renunțare la secesiune. De fapt, generalul Ojukwu nu este deloc dispus să capituleze, cu toate că forțele federale dețin controlul asupra ultimei fortărețe importante a biafrezilor, orașul Port Harcourt (al cărui aeroport rămăsese unicul mijloc de legătură al Biafrei cu exteriorul). Populația biafreză a fost chemată — printr-un apel făcut cu ocazia împlinirii unui an de la secesiune — să se înapoieze în localitățile abandonate și să înceapă un război de guerilă ; gestiunea companiilor petroliere străine care își sistaseră operațiunile ca urmare a conflictului nigerian a fost preluată după un ultimatum al autorităților de la Lagos. Pe de altă parte, se așteaptă o intensificare a eforturilor Biafrei pentru a obține recunoașterea ca stat independent și de către alte țări africane, ceea ce ar provoca inevitabile disensiuni în cadrul Organizației Unității Africane. Bineînțeles, suspendarea conferinței de la Kampala, din lipsa unui „fond comun", face foarte posibilă o recrudescență a ostilităților.

Dakar

ÎNCERCARE DE FORȚE

Agitația studențească a atins punctul culminant miercurea trecută, cînd au survenit ciocniri cu poliția : un mort și 69 de răniți (cîțiva din rîndurile forțelor de ordine). A urmat o chemare la grevă lansată de liderii sindicali. Pe aceștia, autoritățile i-au acuzat că ar urmări mobiluri politice și că ar răspunde unor instigări dinafară. Activitatea serviciilor publice s-a resimțit, iar în capitală a fost proclamată starea de asediu. Armata a ocupat poziții în mai multe puncte strategice. Simpatizanți ai partidului de guvernămînt și ai președintelui Senghor au organizat contrademonstrații. „Încercarea de forțe" dădea semne, la începutul săptămînii, că s-ar rezolva în favoarea guvernului.

Londra

UN REGE AL PRESEI ÎN EXIL

Cecil Harmsworth King nu mai este director la International Publishing Corporation. Consiliul de administrație a hotărît, se afirmă că în unanimitate, să renunțe, după 17 ani, la serviciile sale ; faptul a survenit la două săptămîni după ce King ceruse în paginile lui „Daily Mirror" (tiraj : peste cinci milioane) înlocuirea premierului Wilson. De altfel, fostul director al I.P.C. a și explicat măsura care-l înlătura dintr-o poziție atît de proeminentă în presa britanică prin „contraatacul partidului laburist, provocat de afirmațiile mele în Daily Mirror". Alte interpretări afirmă că incidentul King-Wilson nu a fost decît ultimul episod al unei crize în plină evoluție, consiliul de administrație al I.P.C. avînd de mai multă vreme unele îndoieli asupra eficienței președintelui său. Succesorul lui King este cel care pînă acum îi fusese adjunct : Hugh Cudlipp.

Dacă într-adevăr nu au existat cauze politice directe, s-ar putea în schimb să existe consecințe politice : este improbabil ca „Sun" și „Daily Mirror", cele mai importante cotidiene controlate de I.P.C., să-l mai atace cu atîta consecvență pe primul ministru și în același timp să-l aprecieze entuziast pe ministrul de finanțe Roy Jenkins. Pe de altă parte, dl King nu a ieșit cu totul din scenă : deși nu deține un pachet însemnat de acțiuni ale I.P.C., el rămîne totuși director a două societăți asociate cu această corporație, menținîndu-și astfel o anumită influență în consiliul de administrație. De asemenea, Cecil King continuă să fie membru al Consiliului național al cărbunelui, precum și al Consiliului național al parcurilor. La un loc, toate acestea constituie o platformă suficientă pentru criticile pe care dl King le-ar putea formula în viitor, dacă va mai dori.

De la trimisul nostru, Ion Cârje

DIMENSIUNILE COLABORĂRII DINTRE ROMÂNIA ŞI IUGOSLAVIA

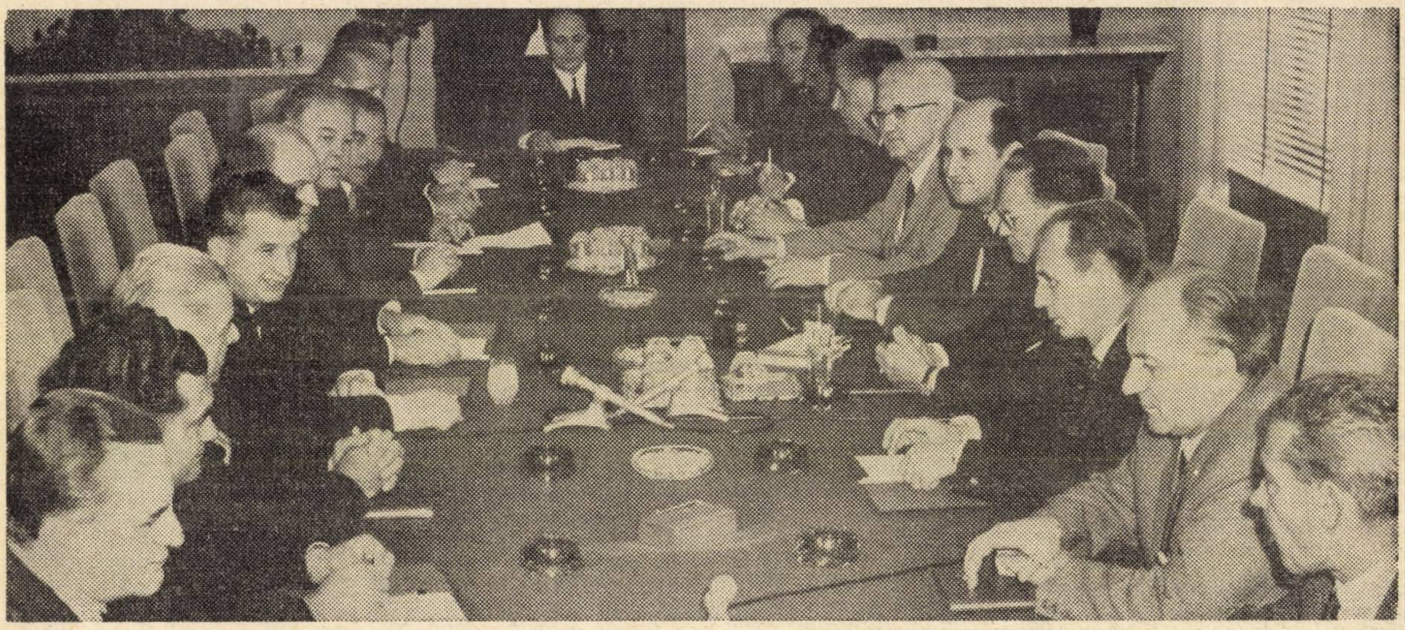

Convorbiri oficiale la Brioni

Vizita în Iugoslavia a delegaţiei de partid şi de stat române, condusă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a ilustrat, prin multiplele ei manifestări, gradul înalt al colaborării dintre două state socialiste, prietene, ale căror îndelungate raporturi de bună vecinătate au căpătat noi temeiuri şi dimensiuni prin victoria socialismului în ţările noastre. Evocînd elementele constitutive ale vizitei, comentatorii de presă reliefează semnificaţiile particulare ale fiecăruia dintre ele, menţionînd, în acelaşi timp, planul general pozitiv şi fructuos al relaţiilor româno-iugoslave. Un program intens, deosebit de bogat, desfăşurat pe durata a şase zile, a oferit posibilitatea cunoaşterii nemijlocite a marilor realizări dobîndite de prietenii şi vecinii noştri, în vaste domenii de activitate, realizări pentru care membrii delegaţiei române au avut cuvinte de înaltă apreciere. Vizita a prilejuit un însufleţit dialog cu populaţia, manifestaţii de cordialitate şi prietenie în toate localităţile vizitate. Spun „dialog cu populaţia", gîndindu-mă atît la primirea călduroasă de care s-au bucurat oaspeţii români, atît la atenţia profundă şi interesul remarcabil manifestat de miile de cetăţeni din Kranj, Lubliana, Novi Sad, Belgrad, faţă de reprezentanţii poporului nostru, la aclamaţiile însufleţite care salutau prezenţa delegaţiei române în mijlocul mulţimii, cît şi la întrevederile cordiale ale oaspeţilor cu reprezentanţi ai organizaţiilor de partid, ai organizaţiilor social-politice, ai organelor reprezentative şi organelor de autoconducere. Aceste manifestaţii pot fi apreciate ca o adeziune la prietenia trainică dintre popoarele Iugoslaviei şi României, permanent stimulată de profunde sentimente de stimă şi preţuire reciprocă. În sfîrşit — punctul central al programului, convorbirile oficiale dintre conducătorii de partid şi de stat ai Iugoslaviei şi ai României, desfăşurate într-o atmosferă de prietenie, cordialitate şi înţelegere mutuală, ale căror concluzii au fost consemnate în documentul final al vizitei — Comunicatul comun.

Agenda convorbirilor a cuprins o sferă largă de probleme, în prim plan situîndu-se stadiul relaţiilor dintre statele noastre, căile cele mai propice pentru continua lor dezvoltare. Pe parcursul vizitei, ca şi în documentul final, conducătorii de partid şi de stat ai celor două ţări au relevat cu satisfacţie că prevederile Comunicatului comun româno-iugoslav din aprilie 1966 se realizează cu succes, că relaţiile bilaterale se desfăşoară fructuos, în beneficiul ambelor părţi, că o contribuţie importantă la promovarea colaborării, cunoaşterii şi înţelegerii reciproce o au întîlnirile, devenite frecvente, dintre conducătorii de partid şi de stat ai celor două ţări, coroborate cu schimburi de păreri şi experienţă în multiple domenii de activitate reprezentînd un interes comun. Puternic factor stimulator al schimbului de valori materiale şi spirituale dintre români şi iugoslavi, vizita a reliefat dorinţa comună a celor două ţări de a valorifica pe un plan superior posibilităţile pe care le oferă dezvoltarea impetuoasă a construcţiei socialiste ca şi vecinătatea celor două ţări. În acest sens, părţile au indicat comisiei mixte româno-iugoslave de colaborare economică studierea unor noi forme de cooperare pe plan industrial, tehnic şi ştiinţific. Evoluţia raporturilor româno-iugoslave confirmă vitalitatea principiilor conlucrării sincere, ale respectului reciproc, ale internaţionalismului socialist, în dorinţa comună de a coopera pe multiple planuri pentru realizarea aspiraţiilor de progres şi bunăstare ale celor două popoare, pentru înfăptuirea idealurilor de pace şi securitate în întreaga lume.

Am fost, pe parcursul vizitei, martor la ecoul profund al cuvîntărilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi tovarăşului Iosip Broz Tito, al cuvintelor rostite de ceilalţi membri ai celor două delegaţii privind poziţia identică a ţărilor noastre asupra principiilor care trebuie să guverneze relaţiile între state. Ele consideră drept condiţie esenţială a întăririi păcii, colaborării internaţionale şi progresului în lume, respectarea neabătută a principiilor suveranităţii şi independenţei naţionale, egalităţii în drepturi şi neamestecului în treburile interne ale altor state. Credincioase acestor înalte principii de conduită internaţională, cele două ţări condamnă actele de agresiune, presiunile, ameninţările, amestecul în treburile altor state şi alte metode la care recurg cercurile imperialiste, şi care provoacă încordare în viaţa internaţională, creează pericole grave pentru pacea omenirii.

În cadrul contribuţiei lor active la lupta pentru pace, socialism, pentru o largă cooperare internaţională, România şi Iugoslavia vor acorda în continuare atenţie deosebită relaţiilor tovărăşeşti şi colaborării cu ţările socialiste, vor cultiva şi în viitor cooperarea mul-